

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Ema Lavrič

**Vloga centra za socialno delo pri ohranjanju stika otroka v
rejništvu z biološko družino**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Ema Lavrič

**Vloga centra za socialno delo pri ohranjanju stika otroka v
rejništvu z biološko družino**

Diplomsko delo

Mentorica: Izr. prof. dr. Vesna Leskošek

Somentorica: Doc. dr. Liljana Rihter

Ljubljana, 2016

ZAHVALA

Zahvalila bi se Centru za socialno delo Domžale in vsem zaposlenim, ki so mi priskrbeli gradivo za opravljanje raziskave ter mi prijazno odstopili prostore za njegov pregled.

Posebna zahvala gre tudi vsem rejnicam in biološkim staršem, ki so bili pripravljeni sodelovati v moji raziskavi.

Navsezadnje bi se zahvalila še partnerju, ki me je ves čas opravljanja diplomskega dela moralno podpiral in me spodbujal!

Hvala vam!

KAZALO

1	TEORETIČNI UVOD.....	1
1.1	Družina.....	1
1.1.1	Družine in spremembe v družinah.....	1
1.1.2	Socialno starševstvo	4
1.1.3	Rejništvo kot oblika socialnega starševstva	7
1.2	Rejništvo kot zaposlitveni status.....	11
1.2.1	Namestitev otroka v rejniško družino.....	13
1.2.2	Dolžnosti rejnika	15
1.2.3	Zakaj je rejništvo boljše od institucionalnega varstva otrok	16
1.3	Vloga socialnega delavca in centra za socialno delo v okviru izvajanja rejniške dejavnosti	17
1.3.1	Naloge centra za socialno delo	20
1.3.2	Načini dela centra za socialno delo na področju rejništva.....	21
1.3.3	Individualna projektna skupina	24
2	OPREDELITEV PROBLEMA	27
3	METODOLOGIJA.....	28
3.1	Vrsta raziskave.....	28
3.2	Merski instrument in viri podatkov.....	28
3.3	Populacija in vzorec	29
3.4	Zbiranje podatkov	29
3.5	Analiza podatkov	30
4	REZULTATI.....	31
4.1	Analiza spisovne dokumentacije.....	31
4.2	Analiza intervjujev	33

5	RAZPRAVA.....	39
6	SKLEPI	43
7	PREDLOGI.....	44
8	OPOMBE	45
9	UPORABLJENA LITERATURA	46
10	PRILOGE.....	49
10.1	Priloga 1: Odprto kodiranje spisovne dokumentacije	49
10.2	Priloga 2: Začetno osno kodiranje spisovne dokumentacije.....	76
10.3	Priloga 3: Končno osno kodiranje spisovne dokumentacije	94
10.4	Priloga 4: Odnosno kodiranje spisovne dokumentacije.....	109
10.5	Priloga 5: Transkript intervjuja 1	110
10.6	Priloga 6: Transkript intervjuja 2	114
10.7	Priloga 7: Transkript intervjuja 3	116
10.8	Priloga 8: Transkript intervjuja 4	118
10.9	Priloga 9: Odprto kodiranje intervjujev	121
10.10	Priloga 10: Osno kodiranje intervjuji.....	143
10.11	Priloga 11: Odnosno kodiranje intervjujev	151

KAZALO TABEL

Tabela 1.1: Število otrok v rejništvu od leta 2012 do 2016.....	10
Tabela 1.2: Višina rejnine od 1. 1. 2014 za enega otroka (zneski so enaki tudi v letu 2015).....	15

POVZETEK

Bistvo diplomskega dela je ugotoviti, kako poteka delo z biološkimi starši in rejniki, da bi na ta način odkrila, kateri so ustrezni načini dela ter kje in zakaj prihaja do odstopanj. Na začetku diplomskega dela sem v pregledu problematike opredelila pojem družina, ga razširila na socialno starševstvo in nato v njegov okvir umestila rejništvo. Rejništvo sem nato predstavila še kot vrsto zaposlitve. Na kratko sem povzela zgodovino rejništva, nato sem se bolj osredotočila na vlogo in naloge centra za socialno delo. Pri tem sem se ustavila tudi pri individualni projektni skupini ter opredelila njeno vlogo in namen.

Podatke za empirični del diplomskega dela sem pridobila iz analize sekundarnega gradiva – spisovne dokumentacije na Centru za socialno delo Domžale ter intervjujev z biološkimi in rejniškimi starši. Podatke sem nato obdelala s kvalitativno analizo podatkov, tj. kodiranjem.

Rezultati kvalitativne analize podatkov so pokazali, da so glavne teme diplomskega dela (sodelovanje med biološko in rejniško družino, sodelovanje med CSD in biološko družino, spremembe v biološki družini, stiki, biološka družina, rejniška družina, delo z otrokom) med seboj zelo tesno povezane. Če se vidi napredek denimo v biološki družini, se to kaže pri bolj urejenih stikih ali boljšem sodelovanju s centrom za socialno delo.

Strokovni delavec se lahko v procesu sodelovanja kadar koli opre na načela socialnega dela, ki mu omogočajo lažje vodenje družin v sodelovanje. Nepoznavanje načel socialnega delavca lahko strokovnega delavca privede v stisko glede nezmožnosti povezovanja družin, kar se lahko pokaže kot nemoč pri nadaljnjem sodelovanju.

Mesto socialnega delavca je ves čas poteka rejništva med rejniško in biološko družino, pri čemer je njegova glavna naloga, da dela v največjo korist otroka. Vedno je treba po mnenju in željah povprašati tudi otroka, kar je treba potem tudi upoštevati. Otrok je razlog za sodelovanje in iskanje najboljših rešitev in tega se je treba zavedati ves čas sodelovanja.

KLJUČNE BESEDE: rejništvo, center za socialno delo, individualna projektna skupina, načela socialnega dela, biološka družina, rejniška družina, otrok v rejništvu.

ABSTRACT

The point of my diploma was to find out how social workers work with biological parents in how with foster parents, to find out what is the best way to work and where and why it comes to the differences.

In the beginning I explained the term family and then expanded it into social parenthood, then I put foster care into the form of social parenthood. Later I introduced foster care as a job. I had briefly mentioned the history of foster care and have later focused on role and tasks of centers for social work. I had mentioned individual project group where I explained its role and importance.

In empirical part of diploma I got my data by analyzing papers in center for social work Domžale and by interviewing foster and biological parents. I have processed the data by qualitative analyze- decoding.

The results of the analysis showed that the main topics of my diploma (co-working, biological family, changes, contacts) are very related. If the biological family shows improvement it has consequences by more regular and orderly contacts.

I believe that social worker can find support in the principles of social work and that the principles help them to manage the co- working of the family. If social worker does not know the principles of social work it can drive him into distress about not being able to connect the families, and it can show as powerlessness in continuous coworking.

Social worker should be in between the families the whole time of co-working, where his main task is to work in to the best for the child. The social worker should always include the child and ask him about his opinion and wishes which should be later also considered. Child is the reason for our work, looking for best results and we should be aware of that the whole time of our co-working.

KEY WORDS: Foster care, center for social work, individual project group, principles of social work, biological family, foster family, child in foster care.

1 TEORETIČNI UVOD

1.1 Družina

1.1.1 Družine in spremembe v družinah

Definicij o družini je veliko. Čačinovič (1992: 105) pravi: »Družino tvorita dva ali več posameznikov, ki so v interakciji, imajo skupne motive in cilje; povezujejo jih skupna pravila, norme in vrednote; odnose v njej odraža in določa relativno trajna struktura statusov in vlog, v družini se oblikujeta zanjo značilna struktura moči in način vodenja; izoblikuje se relativno trajna mreža komunikacij ter statusov in vlog posameznih družinskih članov v njej; razločijo se čustveni odnosi med člani.«

V zadnjih nekaj desetletjih opazamo pomembne spremembe družinskega življenja, ki jasno kažejo, da se družine odmikajo od modernega modela nuklearne družine kot neolokalne skupnosti, sestavljene iz heteroseksualnih poročenih parov z otroki. Z veliko gotovostjo je mogoče trditi, da je v zadnjem času ravno intenzivno spreminjanje glavna značilnost družinskega življenja (Rener *et al.* 2006: 63).

Živimo v času, ko je vedno več negotovosti, vedno več nasprotij, vse to pa vodi do krize družine. Nekateri celo menijo, da sta zakonska zveza in družina odmrli instituciji ter da ju je treba ponovno oživeti (Rozina 1998: 4). Vse to se kaže v vsakdanjem življenju, ko opazimo, da je vse več parov z otroki neporočenih ali starša morda niti ne živita v življenjski skupnosti. V zadnjih nekaj letih se je oblikovalo mnogo novih oblik družin, ki so posledica sprememb prioritet in drugačnega načina življenja. Še pred nekaj leti je bilo za večino žensk najpomembnejše, da se poročijo in imajo otroke, zdaj pa je vse več takih, ki družinsko življenje postavijo na stran zaradi kariere. Morda bi to lahko šteli za posledico globalizacije in tekmovalnosti na trgu dela (Rozina 1998).

Kadar staršev ni več ali je biološka družina iz kakršnih koli razlogov opustila skrb za otroka, vstopi v otrokovo življenje družbena skrb v obliki rejniške ali posvojiteljske družine, skrbništva, stanovanjske skupine idr. Ob odločanju za ustrezno obliko pomoči zapuščenim, zanemarjenim, zlorabljenim otrokom je treba predvsem upoštevati, da je družina življenjskega pomena za otroka in da ima vsak otrok pravico do nje (Repotočnik 2000: 9).

Otrok dobiva korenine najprej v lastni biološki družini. Sprejema jih zavedno in nezavedno. Psihoanalitik Stirlin (v Mali 1998) to imenuje delegiranje ter v tej svoji teoriji razglablja o tem, da vsi ljudje od svojih staršev sprejemamo zavedno ali nezavedno določena sporočila, navodila za življenje. Največ teh dogajanj je nezavednih in v teh je človek omejen, da bi v njih gospodaril in da bi mu postala povsem razvidna. Stirlin tu govori o tistem, kar je v družini navadno neizrekljivo in je hkrati lastno vsaki družini. Vsakomur je z rojstvom določena – delegirana vloga, ki jo je dolžan prevzeti in s tem prevzeti poslanstvo oz. misijo, da to vlogo izpolni. Otrok je delegiran, da lahko odide iz družine le pogojno, s poslanstvom, z misijo, z nalogo, ki jo mora opraviti za starše (Mali 1998: 4–5).

Z delegiranjem lahko otroku pustimo občutek, da s tem, ko odhaja iz biološke družine, to izdaja. To bi lahko bil eden izmed razlogov, da se otroci po polnoletnosti vrnejo v biološko družino, kljub še vedno neurejenim razmeram. Otroci občutijo breme, prisilo, da morajo biološki družini ostati »zvesti«, čeprav to ni v njihovo dobro. Tudi pri navidez radikalnih ločitvah obstajajo vezi med starši in otroki vse življenje. To so vezi, ki lahko vsebujejo hvaležnost, maščevanje, občutke krivde, sramu, obvezo in zadolževanje, zahtevo po povrnitvi ali nepopravljivi krivici. Torej, vsak otrok v rejništvu je vse življenje neločljivo povezan s svojo biološko družino (Mali 1998: 5).

Na koncu je treba navesti še Ackermannovo hipotezo (1966 v Čačinovič Vogrinčič 1998) o zdravi družini: »Družina je zdrava, če uresniči biološke potenciale odnosa roditelj - otrok in mož - žena: zagotoviti mora zaščito pred nevarnostmi in materialni obstoj družine; pripadati mora skupnosti in biti vanjo integrirana; navznoter mora biti enotna, sposobna, da se sama stabilizira in raste; ohraniti mora sposobnost, da se prilagaja spremembam. Družina mora imeti cilje in realistične, primerne, uresničljive vrednote. V primeru konfliktov mora biti sposobna, da najde rešitev, ki pomeni zadovoljevanje potreb in rast njenih družinskih članov. Vzgoja mora upoštevati telesne in duševne potrebe otroka in preprečiti tekmovanje med potrebami staršev in potrebami otrok«.

Iz Ackermannove hipoteze o zdravi družini lahko hitro razberemo, da biološka družina rejencev največkrat ni »zdrava« družina. Biološka družina otroku ne nudi zaščite pred nevarnostmi in materialnega ugodja. Tudi biološki potenciali otrok - roditelj največkrat niso uresničeni, saj rejniški otroci mnogokrat povedo, da so za gospodinjstvo skrbeli oni in ne starši. Prav tako iskanje rešitev v primeru konflikta ni ena izmed lastnosti, ki bi jih

biološke družine otrok imele. Pogosto so v sodelovanju s socialnimi službami in rejniško družino nesposobni komunicirati v smeri rešitev, ampak so bolj v položaju obtoževanja oziroma iskanja krivca za njihove težave.

Že po navedenih definicijah družine lahko ugotovimo, da je ta ne glede na obliko zelo pomembna. Vendar je ob omembi družine v povezavi z rejništvom pomembno razlikovati in upoštevati tudi rejniško družino in njen pomen. V prejšnjih odstavkih sem se posvetila opisovanju biološke družine, zdaj pa bom dodala še pomen rejniške družine.

Družina, ki izvaja rejniško dejavnost, je drugačna od biološke družine; lahko bi rekli, da je to otrokova druga družina. Za proces rejništva je za otroka in tudi za vse druge udeležene zelo pomembno, da ti dve družini razlikujemo.

Pri otroku samem je najpomembneje upoštevanje in razumevanje razlik med družinama. Da bi lahko te razlike razumel in obvladal ta edinstven položaj, se mora naučiti življenja v dveh svetovih. Biološka družina da otroku trajna izhodišča, zaradi katerih je vedno del sistema bioloških staršev. Zaradi teh izhodišč, ki jih otrok dobi v biološki družini, je prehod iz ene družine v drugo še toliko pomembnejši, saj otrok v drugo družino vstopi z že eno družinsko izkušnjo, enim pogledom na svet (Gavranovič 2015: 13).

Pri razlikovanju biološke in rejniške družine se govori predvsem o tem, da ima vsaka svoja pravila, vloge, cilje, norme, način komuniciranja. Z otrokom je treba o njih govoriti, če želimo, da te razlike razume in obvlada, pred tem pa prepoznati. S tem se zariše meja, razlika med biološko in rejniško družino. V tem procesu razlikovanja otrok potrebuje podporo obeh družin, saj lahko vedno znova doživlja dve zelo drugačni stvarnosti (Kuzmanič Korva 2012: 65).

Biološka družina ima zelo veliko vlogo in pomen, česar ni mogoče nadomestiti. Ta vloga je za človeški biološki obstoj nujna, prav tako kot za obstoj same družbe in človeške kulture. Družina in njene značilnosti so nekaj, kar se prenaša iz roda v rod, brez družine tudi ni nobenega napredka (Musek 1995: 178).

Če še bolj razširim pomen biološke in rejniške družine, je treba omeniti to, da je rejništvo dobra priložnost za podporo otroku, ki zaradi nekih razlogov ne more živeti v biološki družini. Rejništvo bi lahko opisali kot sistem sodelovanja, v katerem nihče ne dela sam in v katerem imajo vsi udeleženi podporo in pomoč. Potrebno je zavedanje, da so časi, ko je

bilo mišljeno, da lahko druga družina pomaga otroku in ga socialno okrepi že s tem, da je družina, že zdavnaj minili (Čačinovič Vogrinčič 2006: 104).

Naloga rejniške družine je, da ustvarja oporo otroku, ki ga je vzela k sebi v varstvo in vzgojo. Otroku mora omogočiti izkušnje, ga spoštovati, socialno krepiti in zanj skrbeti. Rejniške starše bi lahko razumeli kot sodelavce biološke družine (Čačinovič Vogrinčič 2006: 110).

Velik prispevek rejniške družine je lahko v tem, da samo vloga otroka v rejništvu še ne določa njegove identitete, ampak da se otrok uči biti samosvoj. Nuditi tako podporo je zavestno, odgovorno in strokovno starševsko delo (Čačinovič Vogrinčič 2006: 112). Na določeni točki ima rejniška družina tudi zvezane roke, saj lahko nudi pomoč, sodelovanje le do neke mere, več pa ne zmore, kajti za čezmerno razdajanje otroku je treba biti njegov starš, pravi starš.

Treba se je zavedati, da sta obe družini kljub skriti povezanosti med rejniško in biološko družino, čeprav njima obstajajo razlike, tam zato, da poskušata pomagati otroku. Rejniška družina priskoči na pomoč biološki družini, kadar ta ne zmore več opravljati svojega dela. In rejniška družina je prav tako pomembna kot biološka (Gavranovič 2015: 15).

1.1.2 Socialno starševstvo

Otroci so za večino staršev vir sreče in radosti. Otrok staršem omogoča vpogled v nove razsežnosti življenja, pomaga staršem pri uresničevanju in osmišljanju njihovega življenja. Glede na najnovejše raziskave lahko rečemo, da število žensk, ki si želijo otroka, narašča, a ne morejo zanositi (Semolič - Cijan 2010: 25). Natančnega podatka o pogostosti neplodnosti v Sloveniji ni, vendar pa se ocenjuje, da so podatki primerljivi z evropskimi, in je neploden vsak sedmi par. Parom, ki so neplodni, sodobna medicina ponuja vrsto različnih možnosti zdravljenja, vendar vprašanje, ali se bo nekega dne otrok resnično rodil, še vedno ostaja. V družbi je poleg naravnega oziroma biološkega starševstva poznano tudi socialno starševstvo. Socialni starš je tista oseba, ki ni biološko povezana z otrokom/otroki, temveč socialno (Semolič - Cijan 2010: 25).

Sorodstvena razmerja so bila vedno odvisna od političnih, religioznih in ekonomskih družbenih struktur in narobe, uvedba določenih sorodstvenih pravil je vplivala na družbeno življenje, politiko in ekonomijo. Starševstvo kot oblika sorodstvenega razmerja je temeljilo

na bioloških in socialnih povezavah ter je bilo krvno in družbeno, torej določeno z biološkimi vezmi in socialnimi, obrednimi odnosi. Pri sorodstvu, ki je bila temeljna socialna struktura, ključna za konstruiranje in formiranje družb, naletimo danes na paradigmatške premike v razumevanju koncepta, saj so sorodstveni sistemi manj pomembni za človekovo preživetje in hkrati bolj prepleteni s socialnimi vezmi. Njihov pomen postaja bolj individualen, določen s čustvi med posamezniki in posameznicami ter manj z ekonomskimi in političnimi razmerji (Stone 2006 v Zaviršek 2009: 1). Tudi »sorodstvo«, tako kot »družina«, je postal fluiden in individualen koncept.

Socialno starševstvo je družbeni odnos, socialna kategorija in koncept, ki zaradi sprememb v vsakdanjem življenju ljudi pridobiva vse večjo znanstveno pozornost (Zaviršek 2006 v Zaviršek 2009: 3). Pojem socialnega starševstva uvajamo zato, ker pojem »staršev« praviloma predpostavlja, da sta odrasli in otrok med seboj v krvni povezavi ali povezana vsaj s poročno zvezo dveh odraslih ljudi. Pojem socialni starš je torej nasprotje bioloških staršev. S pojmom socialni starš poudarimo, da ne temeljijo vsa starševstva na bioloških povezavah. O socialnem starševstvu je torej relevantno govoriti le, kadar imamo v mislih povezave med otroki in odraslimi, ki niso vezane na t. i. krvne zveze. Najpomembnejša komponenta, ki tvori starševski odnos v tradicionalnih predstavah, je prav krvna povezava med odraslimi in otroki. Za nekatere je krvna zveza merilo kakovosti samega starševstva. Z drugimi besedami, odrasli in otroci, ki med seboj niso genetsko, biološko povezani, naj praviloma ne bi bili v razmerju starši - otroci (Zaviršek 2009: 3).

Vendar vsakdanja praksa nasprotuje tem prepričanjem, saj pokaže, da so v porastu družinska razmerja, ki vsebujejo prepletenost biološkega in socialnega starševstva ter jih najdemo najpogosteje pod imeni združene (»sestavljene«, »reorganizirane«) družine, posvojiteljske/adoptivne družine, istospolne družine in družine, v kateri je bila za reprodukcijo uporabljena medicinska reproduktivna tehnologija. Socialno starševstvo definiramo kot družbeni odnos med odraslim in otrokom, ki ne temelji na krvni povezavi, temveč na socialno-čustveni, in je stalen, po svoji kvaliteti pa intimen in vsebuje ekonomsko odgovornost odraslega do otroka. Socialno starševstvo pomeni opravljanje starševskih funkcij v daljšem časovnem razdobju. Odrasli so za otroka »pomembni drugi«, ne glede na to, ali jih tako definira tudi zakonodaja (Semolič - Cijan 2010: 5).

Socialno starševstvo je, tako kot rejništvo, največkrat svobodna izbira posameznika. Je posledica mnogih dejavnikov, vendar kot rezultat nudi otroku družino, ki bo ustrezno

poskrbela zanj. Ne glede na to, da za socialno starševstvo ni potrebe po biološki povezanosti, je ta največkrat vključena, ko na primer eden bolj oddaljenih sorodnikov (teta, stric, bratranci ...) prevzame skrb za otroka ali pri tem le pomaga.

V evropski preteklosti je bilo socialno starševstvo kot zasebni intimni odnos, povezan z ekonomsko in skrbniško odgovornostjo, najpogosteje posledica obrednih praks (ki so privedle do t. i. duhovnega sorodstva, kot se je imenoval odnos, ki je nastal z botrstvom), praks dedovanja, ekonomskih migracij, smrti in ločitev. Danes je socialno starševstvo tudi posledica manjšega števila norm in sankcij v zvezi s poroko in iz tega porajajočih se pogostejših kombinacij biološkega in socialnega sorodstva ter izjemnega razvoja tehnologij na področju človeške reprodukcije (Zaviršek 2009: 4).

Kot posledica socialnega starševstva se je razvilo tudi socialno sorodstvo. Socialno sorodstvo je razmerje med ljudmi, ki ne temelji niti na gensko biološki povezavi niti na poročnem razmerju (oz. formalno priznani zakonski zvezi). V ožjem pomenu besede lahko pomeni, da med nekaterimi posamezniki in posameznicami v skupini sorodnikov sicer obstaja gensko- biološko razmerje, vendar ne med vsemi. Sorodstveno skupino sestavljajo tudi tisti, ki delijo med seboj le socialni odnos, ki ga zaznamujejo bližina, naklonjenost, medsebojna skrb in občutek pripadnosti (Zaviršek, Leskošek 2008: 11).

Med socialne starše prištevamo partnerja ali partnerko enega od bioloških staršev, s katerim otrok ni gensko povezan, lahko sta to dedek in babica ali sorodniki enega od bioloških staršev, s katerimi otrok ni gensko povezan. Med socialne starše, ki po navadi niso vključeni v skupine socialnega sorodstva, štejemo rejnice, dolgoletne varuške, gospodinjske pomočnice, služkinje, sosedo itd. Te osebe opravljajo dela, kot jih opravljajo starši, vendar za plačilo ter ne glede na medsebojne odnose in subjektivna čustva posameznikov. Tako razmerje je pogodbeno razmerje in se praviloma ne obravnava kot starševstvo, razen pri rejništvu, saj ima to značilnosti družinskih odnosov in je pod okriljem socialnovarstvenih institucij (Zaviršek, Leskošek 2008: 12).

Največji paradoks je, da sta bila socialno sorodstvo in starševstvo vedno oblika skupnega življenja ter da so družinske skupnosti skoraj praviloma vključevale ljudi, ki so bili med seboj biološko in nebiološko povezani. Ponekod po Evropi so bile do 20. stoletja razširjene dojitelje, ki so imele bodisi otroke drugih družin kar pri sebi ali so bile same na domovih, kjer so jih potrebovali (pri premožnih družinah in iz strahu, da otroka ne bi ponevedoma zamenjali) (Goody 2003 v Zaviršek 2009: 14).

Socialno starševstvo so brez pravne podlage opravljale dolgoletne varuške, gospodinjske pomočnice in služkinje. Rejništvo je doživelo velik razmah, ko so otroke dajali v rejo bodisi sorodnikom, bodisi tujcem. Prav tako so tudi ekonomske migracije imele za posledico nebiološko starševstvo, ki so ga opravljali stari starši (zlasti babice), tete, strici in krstni botri. Generacije »gastarbajterjev« iz socialističnih držav so po drugi svetovni vojni ob odhodu v zahodne države za krajše ali daljše obdobje prepustile svoje biološke otroke socialnim staršem. Med nekaterimi socialnimi starši in otroki je obstajala genetska, biološka povezava, med drugimi ne (sosedje, na primer). Socialno starševstvo je bilo včasih plačano (biološki starši so iz tujine pošiljali denar in pakete), včasih ne. Velikokrat ni bilo določeno, kdaj se bo socialno starševstvo končalo, pogosto pa je trajalo dlje, kot je bilo pričakovano (mnogi se niso vrnili) (Zaviršek 2009: 14).

Koncept starševstva temelji na moralni, etični odgovornosti in ni predvsem biološka entiteta. Moralna odgovornost se lahko začne že pred rojstvom (uporaba reproduktivnih tehnologij) ali šele po njem (socialno starševstvo v združenih družinah). Družine, ki temeljijo na delnem socialnem starševstvu, so tabuizirane in se zato o njih redko govori (Zaviršek 2009: 15).

1.1.3 Rejništvo kot oblika socialnega starševstva

Kadar se ugotovi, da starši zaradi različnih razlogov ne znajo, ne zmorejo ali nočejo ustrezno skrbeti za otroka, je naloga države, da prek svojih institucij ukrepa. Najprej je treba pomagati družini, da bi bila sama sposobna ustrezno skrbeti za svoje otroke. Kadar kljub pomoči tega ni sposobna, je treba ukrepati za zaščito otroka. Odločitev o tem, kakšna je najustreznejša pomoč družini, je odvisna od dobrega poznavanja dogajanja v družini, od prikrajšanosti ali motenj otroka ter možnosti, ki so v danem času in kraju na razpolago. Ena izmed možnosti je namestitev v rejniško družino (Žiberna 2005: 15).

Rejništvo je v Sloveniji zelo razvito, kar nam pokaže, da smo še vedno zelo solidaren narod. S tem ko otroku, ki mu življenje v biološki družini ni več v korist, omogočimo življenje v drugi družini, mu hkrati omogočimo tudi, da se reši starih bremen in zaživi na novo. Rejništvo je začasna oblika skrbi, vendar se vse prepogosto zgodi, da postane dolgotrajna in otroci v rejniški družini bivajo vsaj do 18. leta starosti. S tem otroku na nek način onemogočimo, da bi v čim krajšem času uredil odnose z biološkimi starši, ti pa se

vse prepogosto zanašajo na rejniško družino, da bo skrbela za otroka, in niso motivirani za potrebne spremembe v življenju.

Rejniški otroci imajo tri družine:

- biološko družino ali družino, iz katere izhajajo, ki jo nosijo s seboj, tudi če v njej ne živijo ali sploh nikoli niso živeli;
- rejniško družino – družino, v kateri živijo kot rejenci;
- svojo fantazijsko družino – to je podoba otrokovih obeh družin, kot jih doživlja, ter njegove fantazije o družini, kakršna naj bi družina bila po njegovi želji in predstavi (Mali 1998: 3).

Rejništvo je zelo pogosta oblika socialnega starševstva, kjer se za določen čas izvaja skrbstvo nad otrokom. Običajno to vlogo prevzamejo nadomestni starši, ker biološki starši iz določenih razlogov niso sposobni vzgajati lastnih otrok. Rejništvo ureja Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. [110/02](#), [56/06](#) – odl. US, [114/06](#) – ZUTPG, [96/12](#) – ZPIZ-2 in [109/12](#)).

Rejniška družina ima status družine enako kot ostale družine. Rejniško družino sestavljajo rejnik in vse osebe, ki živijo z njim (Semolič - Cijan 2010: 19).

Rejniško dejavnost je mogoče pridobiti pod pogoji, določenimi z zakonom. Preden se družinski člani odločijo za rejništvo, se morajo o tem, ali so pripravljeni sprejeti tujega otroka, temeljito pogovoriti. Otrok se mora z vstopom v rejniško družino socializirati z ostalimi člani in v skupnosti najti svojo vlogo. V rejniški družini veljajo družinska pravila, vloge so razdeljene med vse člane, deli se delo in vse obveznosti (Žiberna 2005: 179).

Rejništvo je izjemen primer socialnega starševstva, ko skrbi za otroka ne prevzame oseba, s katero je otrok tudi biološko povezan, ampak popoln »tujec«. To je dodatni pokazatelj, da je bistvo socialnega starševstva omogočiti otroku zdravo otroštvo, ne glede na družinske vezi. Strokovna javnost, ki se ji pridružuje tudi vedno več laične, že nekaj časa meni, da rejništvo ni več ustrezna oblika skrbstva za otroka v času, ko starši sami ne morejo v celoti poskrbeti zanj. Sodobno socialno delo je namreč razvilo popolnoma drugačen okvir razumevanja rejništva, kot ga poznamo iz preteklosti. Iz rejništva kot popolnega osnovnega skrbništva za otroka, ki nima staršev ali ti zanj ne morejo poskrbeti, se je namreč razvilo soustvarjanje, skupno načrtovanje v individualnih projektnih skupinah, torej skupno

skrbništvo za otroka, v katerem sodelujejo starši, rejniki in center kot soustvarjalci oziroma sodelavci (Sitar - Surič 2014: 109).

1.1.3.1 Zgodovina rejništva

Rejništvo ima dolgoletno tradicijo, saj ga prvič omenjajo že leta 1906 v časopisu *Leibacher Zeitung*. V časopisu so poročali o nameščanju otrok v druge družine. Prvo resno obdobje rejništva se je začelo po prvi svetovni vojni. Vojne posledice so prinesle veliko število sirot in za njih je bilo poskrbljeno tako, da so jih oddali v posebne domove (Geč - Korošec, Kraljič 1999 v Potočnik 2009). Leta 1922 je bilo z zakonom o zaščiti otrok in mladine opredeljeno, kateri otroci in pod kakšnimi pogoji se nameščajo v druge družine. V tem času so lahko nameščali sirote in zapuščene otroke brez bližnjih sorodnikov. Posebej so poudarjali, da naj bi rejniške družine otrokom nudile ustrezno varstvo in vzgojo. Na Ministrstvu za socialno politiko je kasneje deloval mladinski oddelek, ki je ustanovil Dečji in materinski dom kraljice Marije. Z združitvijo z Dečjim dispanzerjem je nastal Zavod za zdravstveno zaščito mater in otrok. Ta zavod je kmalu postal premajhen in tako so leta 1926 začeli organizirati otroške kolonije. Od tega leta je zavod nameščal otroke v družine. Začnemo govoriti o organiziranem rejništvu v Sloveniji (Milošević 1981: 363).

Sprva so otroke namestili v kraje, ki imajo ugodno geografsko lego in dobre socialne razmere. Namestili so jih na območje Črnega grabna in Moravške doline. Že takrat so imeli urejen pravilnik, ki je določal osnovna pravila o rejniški dejavnosti. Izvajali so strokovni nadzor nad rejniškimi družinami, opredeljeno je bilo financiranje, usposabljanje družin in starost otrok pri namestitvah in premestitvah. Družine, izbrane za izvajanje rejniške dejavnosti, so bile takrat izjemno cenjene. Imeli so zelo dobre zdravstvene delavce, ki so sodelovali z rejniškimi družinami tudi zunaj delovnega časa. Rejništvo je bilo v tem času dobro organizirano. Vendar se je ob koncu druge svetovne vojne to zelo spremenilo. Prevladala so prepričanja, da rejništva ne potrebujemo, saj smo socialno pravična družba. Kljub nasprotovanju zdravstvenih delavcev so rejništvo uradno opustili. Za tem je bilo obdobje »črne reje«, kar pomeni, da so se starši sami dogovarjali o namestitvah otrok, večinoma pa so jih nameščali v družine, kjer so bili izrabljeni za delovno silo. Zaradi tega ima rejništvo še dandanes negativen prizvok. Rejniška dejavnost se je znova začela urejati z ustanavljanjem centrov za socialno delo. Na začetku je bila velika zmeda, saj so vse otroke iz Slovenije nameščali v Domžale. Bila je popolna zmešnjava in niso bili zmožni

nadzorovati otrok in rejniških družin. To je pripeljalo do tega, da so začeli bolj kakovostno izvajati rejniško dejavnost in leta 1976 sprejeli Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki je določal bolj kakovostno izbiro družin za rejniško dejavnost. Leta 2003 je bila v Sloveniji sprejeta zakonodaja za področje rejništva. Sprejeli so Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti in Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti. Prva nevladna in nepridobitna organizacija na področju rejništva je Društvo rejnic in rejnikov Domžale, ki je bilo ustanovljeno leta 1980. Društvo organizira srečanje rejniških družin in skrbi za čim boljšo učinkovitost rejniške dejavnosti. Po letu 1990 so v Sloveniji nastajala tudi društva za področje rejništva v drugih krajih, ta pa so se med sabo tudi povezovala in skrbela za čim boljšo kakovost rejništva (Tomec 2012: 18–20).

Rejništvo naj bi bilo kratkotrajno, a otroci v rejništvu povprečno ostajajo od sedem do osem let (Janičijević 2016).

Povprečna starost otrok v rejništvu je po podatkih MDDSZ 14 let. Število otrok v rejništvu je od leta 2012 upadlo s 1041 na 979, kar ne kaže večjega trenda upadanja števila otrok v rejništvu (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016: Rejništvo).

Tabela 1.1: Število otrok v rejništvu od leta 2012 do 2016

Leto	Število otrok
2012	1041
2013	1023
2014	965
2015	968
2016 (april)	979

Vir: MDDSZ, odgovor na poslansko vprašanje Nade Brinovšek. Dostopno na: <http://www.sds.si/sites/default/files/gallery/Brinov%C5%A1ek,%20rejni%C5%A1tvo,%2021.%204..pdf> (15. 6. 2016)

Spolna struktura otrok v rejništvu kaže, da je bilo v letu 2016 v rejništvu 513 deklic in 466 dečkov (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016: Rejništvo).

1.2 Rejništvo kot zaposlitveni status

Rejnik se lahko odloči, ali bo rejniško dejavnost opravljal kot edini poklic ali bo to izvajal poleg svojega poklica in sklenjenega delovnega razmerja. Ne glede na ta status so dolžnosti rejnika v razmerju do rejenca enake. Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. [110/02](#), [56/06](#) – odl. US, [114/06](#) – ZUTPG, [96/12](#) – ZPIZ-2 in [109/12](#)), v nadaljevanju: ZIRD, v 18. členu določa, da lahko rejnik/ca izvaja rejniško dejavnost kot poklic, pod pogojem, da ni v delovnem razmerju ali družbenik zasebne družbe ali zavoda v Republiki Sloveniji, ki je hkrati poslovodna oseba, ne sme opravljati druge dejavnosti kot edini ali glavni poklic, na podlagi katere je vključen/a v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, in izpolnjevati mora normativ – istočasno mora imeti nameščene tri otroke, od tega vsaj dva za obdobje celega meseca.

Rejniku, ki izvaja rejniško dejavnost kot poklic, se poleg rejnine zagotovi tudi plačilo prispevkov za socialno varnost. Rejnik, ki izvaja rejniško dejavnost kot poklic in ima v skladu z normativom v rejništvu tri otroke, prejme mesečno 1.587,27 EUR rejnine za tri otroke (3 x 520,56 EUR), poleg tega se mu plačujejo tudi prispevki za socialno varnost v višini 301,45 EUR (od osnove 789,15 EUR) (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, Uradni list RS, št. 110/02, 56/06, 53. čl.).

Čeprav nekateri rejništvo opravljajo kot zaposlitev, to delo zahteva veliko čustvene vpletenosti. Za razliko od drugih zaposlitev, se ta ne konča po osmih urah delovnika, ampak mora biti rejnik otroku na voljo štiriindvajset ur na dan. Ni preprosto v družino za določen čas sprejeti tujega člana, še težje ga je potem »vrniti«¹ biološki družini. Prav zaradi tega je nujno zavedanje začasnosti razmerja že na začetku, ob sprejemu otroka v družino, saj se s tem omogoči lažje sprejemanje slovesa.

Rejništvo je institut družinskega prava in je urejen v [Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih](#) (Uradni list RS, št. 69/04 – UPB1; ZZZDR) kot posebna oblika varstva otrok, ki jim je potrebna oskrba in vzgoja pri osebah, ki niso njihovi starši. ZZZDR vsebuje določbe o namenu rejništva in odločitvi centra za socialno delo o namestitvi otroka v rejniško družino.

Samo izvajanje rejniške dejavnosti je predmet posebnega zakonskega urejanja v [Zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti](#). S tem zakonom se urejajo pogoji, ki jih mora oseba, ki želi opravljati rejniško dejavnost, izpolnjevati, opredeljeni so postopek pridobitve dovoljenja za

izvajanje te dejavnosti, način izvajanja rejniške dejavnosti, način in njeno financiranje ter še druga vprašanja, povezana z izvajanjem rejniške dejavnosti. Na podlagi 75. člena ZIRD je bil sprejet tudi Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 54/03, 78/08, 18/13).

Vsak, ki želi postati rejnica oziroma rejnik, mora po zakonu pridobiti dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti. Postopek pridobitve dovoljenja je za vse enak. Prvi korak je, da se vsak, ki želi izvajati rejniško dejavnost, zglozi pri krajevno pristojnem centru za socialno delo glede na stalno prebivališče, kjer pridobi vse potrebne informacije. Če se oseba odloči, da želi postati rejnica oziroma rejnik, pri centru za socialno delo vloži vlogo za pridobitev dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti. Nato je naloga centra, da ugotovi, ali oseba izpolnjuje pogoje, določene v ZIRD, torej, da ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, ima zaključeno vsaj poklicno oziroma strokovno izobrazbo in mora biti polnoletna. Poleg tega za osebo tudi ne sme obstajati noben zakonski zadržek, in sicer, osebi ne sme biti odvzeta roditeljska pravica in poslovna sposobnost ter tudi ne sme živeti z osebo, ki ji je bila odvzeta roditeljska pravica. Rejnik tudi ne more postati oseba, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, ali zaradi kaznivega dejanja zoper življenje in telo; prav tako ne more postati rejnik oseba, ki živi s to osebo (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, Uradni list RS, št. 110/02, 56/06, 5. čl.). V nadaljevanju center za socialno delo pripravi oceno o primernosti kandidata in njegove družine za izvajanje rejniške dejavnosti.

Po ZIRD mora Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti enkrat letno razpisati potrebe po novih rejniških družinah in določiti rok, do katerega je treba vloge posredovati na ministrstvo (rok je vsako leto septembra).

Zakonsko določena Komisija za izbor kandidatov za izvajanje rejniške dejavnosti izmed vseh prejetih vlog izbere kandidate, ki so po mnenju komisije primerni za izvajanje rejniške dejavnosti, in jih napoti na usposabljanje. Usposabljanja trajajo 10–12 ur (dvakrat po en dan) in so zaključek celotnega postopka izbire kandidatov. Vsebine usposabljanj predpisuje Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (Uradni list RS, št. 54/03, 78/08 in 18/13). Na podlagi uspešno zaključenega usposabljanja izda ministrstvo kandidatom dovoljenje za izvajanje rejniške dejavnosti in jih nato tudi vpiše v evidenco dovoljenj.

Ko se izkaže, da bi bilo za konkretnega otroka najbolje, da skrb zanj prevzame njegov sorodnik, je postopek izbire kandidata krajši. V taki situaciji otrokovemu sorodniku ni treba kandidirati po zgoraj opisanem postopku, pač pa ministrstvo otrokovemu sorodniku izda dovoljenje na podlagi njegove vloge pri centru rejnika ter pisne in obrazložene ugotovitve pristojnega centra za socialno delo, da je tovrstna oblika rejništva v konkretnem primeru v otrokovo korist. Kot otrokovi sorodniki se po Zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti štejejo otrokova stara mati, stari oče, stric, teta, brat in sestra. Po noveli ZIRD (Uradni list RS, št. 110/02, 56/06), ki je začela veljati 1. 1. 2013, je dopuščena še ena izjema, in sicer da se lahko izda dovoljenje tudi osebi, ki ni otrokov sorodnik, če se izkaže, da je za konkretnega otroka zaradi njegovih potreb le s tovrstno obliko rejništva mogoče zagotoviti varstvo in vzgojo, ki je v njegovo največjo korist.

1.2.1 Namestitev otroka v rejniško družino

Po odločitvi, da se določen otrok namesti v rejniško družino, je naloga centra za socialno delo, da med rejniki, ki imajo dovoljenje, izbere rejniško družino, ki ustreza potrebam otroka. Z izbranim rejnikom center sklene rejniško pogodbo, v kateri se natančneje opredeli rejniško razmerje s pravicami in obveznostmi pogodbenih strank. Čas namestitve otroka v rejniško družino je odvisen od več dejavnikov, med katerimi prevladujeta otrokova potreba in izboljšanje razmer v biološki družini (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016: Delovna področja).

Po namestitvi vsakega otroka v rejništvo center za socialno delo oblikuje skupino, ki načrtuje in spremlja rejništvo za posameznega otroka. To skupino imenujemo individualna projektna skupina, v okviru katere se pripravi konkretni načrt izvajanja rejništva, ki se po potrebi spreminja in prilagaja, spremljajo se otrokov čustveni razvoj in vedenje, njegovo zdravje, odnosi v rejniški družini, odnosi z biološko družino, odnosi z vrstniki ipd. V skupini se sprejemajo tudi dogovori o konkretnih nalogah posameznih članov individualne projektne skupine in se dogovarja o stikih. Socialna delavka otroka je dolžna zagotavljati, da so vsi člani individualne projektne skupine seznanjeni z vsemi pomembnimi informacijami glede posameznega rejništva (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016: Delovna področja).

Kot nalogo centra za socialno delo lahko torej opredelimo, da spremlja izvajanje rejniške dejavnosti, ves čas sodeluje z rejniško družino, otrokom in njegovo biološko družino. Pri

tem je pomembna naloga tudi načrtovanje prenehanja rejništva. Zelo pomembno je izpostaviti, da z oddajo otroka v rejništvo dolžnosti in pravice staršev ali skrbnikov do otroka ne prenehajo (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016: Delovna področja).

Za vsakega otroka morata center za socialno delo, v katerega pristojnost sodi otrok, in rejnica oziroma rejnik skleniti pisno rejniško pogodbo. V rejniški pogodbi se določijo pravice in obveznosti obeh pogodbenih strank, še zlasti pa se opredelijo obseg oskrbe otroka, ki je nameščen v družino, višina in način plačevanja rejnine, način in rok prenehanja rejniške pogodbe ter morebitne posebnosti rejništva v posameznem primeru (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016: Delovna področja).

Ob tem je treba poudariti, da se lahko veljavnost rejniške pogodbe podaljša tudi po polnoletnosti osebe, vendar najdlje do dopolnjenega 26. leta starosti, če ta oseba s tem soglaša, vendar le zaradi naslednjih dveh razlogov, in sicer če oseba zaradi motenj v telesnem in duševnem razvoju ni sposobna za samostojno življenje in delo ter zaradi nadaljevanja šolanja (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, Uradni list RS, št. 110/02, 56/06, 46. čl.).

Rejnik/rejnica je za posameznega rejenca upravičen do mesečne rejnine, ki zajema oskrbnino in plačilo dela. Oskrbnino sestavljajo sredstva za materialne stroške za otroka in denarni prejemek v znesku otroškega dodatka, kot je določen za najnižji dohodkovni razred za prvega otroka ob upoštevanju starosti in šolanja nameščenega otroka, v skladu z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev. Od 1. 1. 2014 so zneski naslednji: denarni prejemek v znesku otroškega dodatka znaša 114,31 EUR, sredstva za materialne stroške 291,27 EUR, oskrbnina znaša skupaj 405,58 EUR oz. 291,27 EUR (starejši od 18 let). Plačilo dela rejniku znaša 123,51 EUR. Zneski ostajajo nespremenjeni tudi od 1. 1. 2015 (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: Delovna področja).

Osnovna mesečna rejnina za enega otroka je torej 529,09 EUR oz. 414,78 EUR (če je oseba v rejništvu starejša od 18 let). Oskrbnina se lahko zniža ali zviša za 25 % ali 50 % glede na potrebe otroka, prav tako se lahko plačilo dela poveča za 25 % ali 50 % zaradi izvajanja rejniške dejavnosti, če otrok potrebuje posebno skrb (Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, Uradni list RS, št. 110/02, 56/06, 52. čl.).

Tabela 1.2: Višina rejnine od 1. 1. 2014 za enega otroka (zneski so enaki tudi v letu 2015)

Rejnina	Višina v EUR
Sredstva za materialne stroške	291,27
Denarni prejemek v višini otroškega dodatka	114,31, starejši od 18 let niso upravičeni do tega dela rejnine
Oskrbnina skupaj	405,58 oziroma 282,74 (starejši od 18 let)
Plačilo dela rejniku	123,51
Rejnina skupaj	529,09 oziroma 414,25 (starejši od 18 let)

(Vir: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: Delovna področja)

Poleg rejnine je od 1. 1. 2013 rejnik ob prvi namestitvi otroka v rejništvo lahko upravičen tudi do enkratnega prejema v višini denarnega prejema za opremo novorojenca, določenega s posebnim predpisom, ki ureja družinske prejemke, če center otroka oceni, da je ob namestitvi potreben dodaten nakup oblačil, obutve, potrebščin in opreme za otroka. Enkratni prejemek znaša 280,75 EUR. Predlog za dodelitev oz. vlogo za prejemek po navadi poda pristojni center za socialno delo in s tem rejniku zagotovi dodatno finančno pomoč (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016: Delovna področja).

1.2.2 Dolžnosti rejnika

Dolžnosti rejnika so opredeljene v Zakonu o izvajanju rejniške dejavnosti, v 25. členu (Uradni list RS, št. 110/02, 56/06). Dolžnosti rejnika so pripraviti sebe in družino na prihod otroka, truditi se za čim hitrejšo prilagoditev otroka v rejnikovem domu in za ustrezno ravnanje vseh članov rejnikove družine z otrokom, nuditi pomoč otroku ob prilagajanju na novo okolje, otroka pravilno negovati, vzgajati in mu nuditi primerno nastanitev, prehrano, obleko in obutev ter šolske in osebne potrebščine, nuditi otroku primerne igrače, osnovne športne pripomočke in druge pripomočke manjše vrednosti za različne aktivnosti, skrbeti za krepitev in ohranjanje zdravja otroka ter mu po potrebi priskrbeti ustrezno zdravstveno oskrbo prek izbranega osebnega zdravnika, pridobivati informacije in sprejemati odločitve, povezane z otrokovim vsakdanjim življenjem (vpogled v ocene, seznanitev s šolskim uspehom, odhod v šolo v naravi, odhod na počitnice, izbira osebnega zdravnika, seznanitev z informacijami o otrokovem osebnem zdravstvenem stanju ipd.), zastopati otroka v postopku izdaje osebne izkaznice, skrbeti za njegov pravilen odnos do učenja in dela ter za privzgojitev delovnih navad, skrbeti za vključitev otroka v poklicno usposabljanje ali

ustrezno zaposlitev, skrbeti za izoblikovanje njegove lastne identitete, pripraviti otroka na odhod iz rejniške družine. Za mnogo od zgoraj navedenih dolžnosti rejnik potrebuje dopis centra za socialno delo, v katerem je zapisano, da je otrok v rejništvu in da je rejnica/rejnik pooblaščen za opravljanje teh dolžnosti (npr. zastopanje otroka v postopku izdaje osebne izkaznice) (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016: Rejništvo).

Pogosto je mogoče slišati, da imajo nekateri rejniki otroke le zaradi denarja oz. »delovne sile«. Glede na zneske, ki jih rejniki dobivajo za otroke v rejništvu, se zdi relevantno to trditev zavrniti. Kar se tiče druge trditve, se mi zdi, da je naloga centra za socialno delo, da redno spremlja, v kakšnih razmerah živi otrok, ali je v družini zadovoljen, ali rejnik izpolnjuje vse dolžnosti. Najpomembneje je, da se socialni delavec pri rejnikih zgledi tudi med enim in drugim srečanjem projektne skupine ter se tako na lastne oči prepriča o primernosti bivanjskih razmer otrok v rejništvu.

Rejnik je dolžan omogočati in spodbujati stike med otrokom in starši, razen ko so staršem stiki omejeni ali prepovedani na podlagi odločbe pristojnega organa. Stiki so v mnogih primerih rejništva določeni za vikende ali v okviru individualne projektne skupine, če so z odločbo odrejeni stiki pod nadzorom (D. G., osebni pogovor z dne 16. 12. 2016).

Rejnik ima poleg dolžnosti skrbi za otroka še druge naloge, in sicer mora sodelovati v individualni projektni skupini, ki jo imenuje center za socialno delo, in se najmanj enkrat na pet let udeleževati obveznih usposabljanj. V obvezna usposabljanja se je dolžan vključiti tudi sorodnik otroka, če izvaja rejništvo, čeprav je bil zanj postopek pridobitve dovoljenja skrajšan. Obvezno usposabljanje traja 20–25 ur, pri čemer gre za predavanja, delavnice in skupinske pogovore o lastnih izkušnjah. Program usposabljanja oblikuje Skupnost centrov za socialno delo v sodelovanju s Fakulteto za socialno delo Univerze v Ljubljani (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016: Rejništvo).

1.2.3 Zakaj je rejništvo boljše od institucionalnega varstva otrok

Kadar se ugotovi, da otrok zaradi različnih vzrokov ne more živeti pri starših oz. je otrokov telesni in duševni razvoj v okolju, v katerem živi, ogrožen, je rejništvo eden izmed ukrepov, ki jih lahko uporabi center za socialno delo. Ocena, kdaj je otrok v biološki

družini ogrožen do take mere, da ga je treba iz družine umakniti, je odvisna od strokovne presoje v vsakem primeru posebej (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti: Delovna področja).

Osnovno načelo rejništva je slediti največji koristi otroka, ki zaradi različnih razlogov krajši ali daljši čas ne more živeti v biološki družini. Pri rejništvu ne gre le za to, da se otroku najde nadomestna družina, ampak zlasti za odgovornost, da se najde otroku družina, v kateri bo pridobil pomembno družinsko izkušnjo, ki jo je težko dobiti drugje in ki vedno znova utemeljuje institucijo rejništva. Pomembna prednost namestitve otroka v rejniško družino v primerjavi z namestitvijo v institucionalno varstvo je dejstvo, da je to družina, v kateri veljajo določena družinska pravila in v kateri so vloge pravično razdeljene med družinske člane, v kateri se rešujejo konflikti, se delijo delo in obveznosti ter so prisotna čustva, ki jih je dovoljeno izražati (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016: Delovna področja).

Zaradi vseh značilnosti rejniških družin, ki sem jih opisala zgoraj, je izbira rejništva po navadi boljša od institucionalnega varstva. Vsaka družina je drugačna, zato ne bi bilo pravilno sploševati, da je rejništvo vedno boljša izbira. Za otroka, ki je v biološki družini preživel mnogo travm in stisk, bi nova družina pomenila grožnjo za še več tega in je zato institucionalno varstvo morda bolj smiselno. To je mišljeno bolj kot vmesni korak k prehodu v rejniško ali vrnitvi v biološko družino. Med bivanjem v instituciji se bo otrok naučil spoprijeti s svojo izkušnjo, jo morda s pomočjo odraslih predelal in se ponovno naučil zaupanja, s tem pa bo prehod v rejniško družino za otroka manj stresen in mu bo omogočil, da sam določi velikost korakov, ki jih želi storiti. Vedno je treba prisluhniti otroku ter njegovim željam in potrebam, saj bo le tako rejništvo lahko uspešno.

1.3 Vloga socialnega delavca in centra za socialno delo v okviru izvajanja rejniške dejavnosti

Devetindvajseti člen Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (ZIRD, Uradni list RS, št. 110/02, 56/06, 29. čl.) določa, da mora center za socialno delo vsem zainteresiranim predstaviti namen rejništva, pogoje, ki jih morajo izpolnjevati rejniki, postopke pridobitve dovoljenja za izvajanje rejniške dejavnosti, način dela v rejništvu ter pravice in dolžnosti rejnikov. V 32. členu istega zakona piše, da je po odločitvi, da določenega otroka namestijo v rejniško družino, naloga otrokovega centra, da med rejniki, ki imajo

dovoljenje, izbere družino, ki ustreza potrebam otroka. 33. člen pravi, da je za namestitev otroka v rejniško družino treba pripraviti tako otroka in njegove starše kot tudi rejnika in rejniško družino. Otrokov center mora po 34. členu Zakona o izvajanju rejniške dejavnosti spremljati otrokov razvoj v rejništvu in izpolnjevati obveznosti, dogovorjene z rejniško pogodbo.

Treba se je zavedati, da je mesto socialnega delavca ali delavke med biološko in rejniško družino. To mesto naj bi pomenilo nevtralen prostor, kjer je mogoče postavljanje hipotez in odgovorov. Ta vmesni prostor je zelo pomemben tudi za rejenca, saj mu omogoča razgled v sistem, ker je s tega prostora razgled jasnejši in rejenec potrebuje pomoč tudi socialnega delavca, da bi mogel vse življenje prehajati iz biološke v rejniško družino in nazaj (Kramarič 2002: 34).

Glavna naloga centra za socialno delo je zaščita otroka. Pri tem mora seveda uporabiti ustrezne koncepte in načine dela, nikakor pa ne sme pozabiti na dobrobit otroka. Center za socialno delo ima namreč, poleg sodišča, pooblastila za ugotavljanje in odločanje o posegih v družino zaradi zaščite otrok, tudi proti volji družinskih članov.

Pri delu socialnega delavca z rejniško družino, ki rabi več osveščenosti o družinski notranjosti, več razvidnosti skupnega življenja, saj mora narediti prostor za rejenca, je ena od strokovnih nalog socialnega delavca pomoč za razvidnost. Rejenec potrebuje znanje o rejniški družini, ki mu ga morajo člani eksplicitno posredovati. Rejniška družina potrebuje podporo za svoje dragoceno delo (Kramarič 2002: 34).

Podporo za delo potrebuje tudi biološka družina. Potrebuje podporo, da bo našla moč za izboljšanje stanja, voljo za nadaljevanje in da bo v vsem skupaj videla smisel. Kajti s tem, ko se socialni delavec postavi nas stran rejniške družine, biološki starši izgubijo voljo za boj, saj menijo, da so možnosti za vrnitev otroka izgubljene.

Delo z rejniško družino je največkrat strokovno sodelovanje, kajti rejniki so strokovni sodelavci centrov za socialno delo. Strokovni sodelavci imajo vlogo sodelavca strokovnjaka v projektu rejništva, saj v življenju z otrokom prispevajo k temu, da otrok izkusi ljubezen, zaupanje, spoštovanje, nadomesti pomanjkanje, dobi nove moči, preseže zaostanek. Rejniki so tisti, ki lahko podprejo proces spreminjanja staršev in tudi osamosvajanje otroka med obema družinama (Kramarič 2002: 34).

Delo z rejniško družino je tudi pomoč pri reševanju problemov življenja z rejncem. Problem se vedno definira in razreši v rejniški družini in skupaj z njo. V definicijah problemov, ki jih rešujeta socialni delavec in rejniška družina, posamezne naloge zahtevajo ravnanja od svetovanja, pogajanja, zastopništva, nabave, intervencije in nadzora, ki sodi v ta okvir. Socialni delavec se pri delu z rejniško družino nalogi nadzora ne more izogniti, saj mu pripada tudi po uradni dolžnosti. Treba jo je pojasniti in za družino definirati (Kramarič 2002: 34).

Pri delu z biološko družino, ki je pomemben del otrokovega življenja, je potrebno, da jo socialni delavec vedno vključi v skupne dogovore, naloge, načrte. Biološka družina mora dobiti svoj prostor zato, da bi se ohranila za otroka, in tudi zaradi nje same. Otrokova družina je njegova stvarnost, ki jo je nedopustno prikriti, zato je potrebno, da mu socialni delavec pomaga, da z njo živi, da z njo ohranja stike, da jo nosi s seboj kot del svoje identitete (Kramarič 2002: 35).

Po Čačinovič Vogrinčič (1991) je vključevanje biološke družine nujno, da bi otroku pomagali obvladovati travmo ločitve in izgube ter ohraniti vezanost v neko kontinuiteto vedenja o sebi in svojih. Rejništvo je zasnovano kot začasna rešitev, biološka družina pa je okvir, ki trajno določa otrokovo življenje. V praksi se pogosto dogaja, da rejniška in biološka družina tekmujeta za vpliv nad otrokom in njegovo naklonjenost. Po 165. členu ZZZDR (Uradni list RS, št. 69/2004) je dolžnost rejnika, da vsa pomembnejša vprašanja glede oskrbe in vzgoje ureja sporazumno s starši in centrom za socialno delo (CSD). Po 169. členu ZZZDR je rejnik dolžan spodbujati stike med rejncem in njegovimi starši, razen če so prepovedani. To seveda posredno pomeni, da ne sme odvrčati otrok od biološke družine oziroma staršev. Otrok se včasih lahko znajde na bojišču med biološko in rejniško družino ter s tem doživlja zmedenost, občutke krivde in strah, ko ga bojujoči se strani poskušata pridobiti vsaka na svojo stran.

Biološki in rejniški starši se morajo zavedati, da oboji delujejo v otrokovo korist, kar je mogoče le z njihovim sodelovanjem in primerno komunikacijo. Zato je v 167. členu ZZZDR (Uradni list RS, št. 69/2004) zapisano, da mora CSD spremljati razvoj otrok v rejništvu, nadzoruje vzgojo in izobraževanje ter spremlja izpolnjevanje drugih obveznosti rejniške pogodbe. Po istem členu naj bi CSD po potrebi ukrepal, da se v vseh primerih in na najboljši način uresničuje namen rejništva.

1.3.1 Naloge centra za socialno delo

Naloge centrov za socialno delo pri izvajanju rejniške dejavnosti so razdeljene na tri področja, in sicer na naloge, ki se nanašajo na izbor kandidatov za izvajanje rejniške dejavnosti, naloge pri samem izvajanju rejništva in druge naloge, ki izhajajo iz izvajanja rejniške dejavnosti.

Center za socialno delo vzpostavlja, vzdržuje, spreminja in razvija rejniški sistem. Najpomembnejša naloga centra za socialno delo je, da razvija predvsem tiste oblike in programe socialnega dela, ki bodo družini v pomoč pri vzpostavljanju samostojne skrbi za otroka in krepitve njihove starševske vloge (Repotočnik 2000: 13).

Ko se sprejme odločitev po namestitvi otroka v rejniško družino, je prednostna naloga centra za socialno delo, da otroku najde ustrezno družino. Tu je treba biti pozoren na otrokove potrebe, da bodo te v rejniški družini čim bolj upoštevane. Po izbiri rejniške družine je z njo treba skleniti rejniško pogodbo, s katero se opredeli rejniško razmerje s pravicami in obveznostmi obeh pogodbenih strank. Čas namestitve otroka v rejniško družino je odvisen od potreb otroka po namestitvi (Inštitut za socialno varstvo 2010: Raziskovalna poročila: Otroci in družine).

Ko je otrok nameščen v rejniško družino, mora center za socialno delo oblikovati individualno projektno skupino, v okviru katere se načrtuje in spremlja rejništvo za vsakega posameznega otroka. Pripravi se načrt izvajanja rejništva, prilagojen otrokovim potrebam, prav tako ga je mogoče sproti prilagajati glede na otrokov čustven in vedenjski razvoj. V načrtu je treba spremljati tudi odnose med biološko in rejniško družino, kakšni so odnosi z biološko družino, kakšne so naloge, ki jih mora posamezen udeleženec opraviti itd. Z vsem tem morajo biti seznanjeni vsi člani individualne projektne skupine, kar je tudi naloga strokovne delavke (Inštitut za socialno varstvo 2010: Raziskovalna poročila, Otroci in družine).

Naloga centra za socialno delo je, da spremlja izvajanje rejniške dejavnosti, ves čas sodeluje z rejniško družino, otrokom in njegovo biološko družino. Pri tem je pomembna naloga tudi načrtovanje prenehanja rejništva, saj se s tem ozavešča, da to je možna rešitev oz. celo želeni izid.

1.3.2 Načini dela centra za socialno delo na področju rejništva

V samem konceptu rejniške družine je zajeto dejstvo, da je to le začasna rešitev, začasna namestitev, zato bi moralo biti začeto s strinjanjem staršev za rejništvo in z načrtom, kako bodo vsi skupaj omogočili, da bo rejništvo čim bolj kakovostno. Tako se stiki z biološko družino ne prekinjajo, nasprotno, posebna naloga je varovati in krepiti otroka v tem položaju otroka z in med dvema družinama (Inštitut za socialno varstvo 2010: Raziskovalna poročila Otroci in družine).

V rejništvu je potrebno zavedanje, da je to delo s celotnim sistemom in ne le s posameznim uporabnikom. Kot celotni sistem so mišljeni rejniška družina, biološka družina, otrok v rejništvu in vključeni socialni delavci. Vsi skupaj si prizadevajo za najhitrejšo vrnitev otroka v biološko družino, za dobre odnose med biološko in rejniško družino, za čim hitrejše izboljšanje stanja v biološki družini ipd. Vse to je posredno povezano s skrbjo, da otrok v rejništvu odraste v kompetentnega mladega človeka, ki razvija svoje talente, je uspešen in sposoben reševati probleme, postavljene v življenju (Inštitut za socialno varstvo 2010: Raziskovalna poročila, Otroci in družine).

Kot že v zgornjem odstavku, je eden izmed pomembnejših načinov dela socialnih delavcev vključevanje vseh udeležениh. S tem vsi skupaj in vsak posebej vedo, da so vsi pomembni za dober izid, ki se ga želi doseči. Socialni delavec mora hkrati biti v podporo biološki družini, da pomaga pri urejanju razmer, pomagati rejniški družini pri sprejemanju novega člana ter biti v oporo otroku, da bo čim lažje prehajal med družinama.

Delo v rejniškem sistemu je težka, zahtevna in kompleksna naloga za centre za socialno delo, naloga, ki potrebuje čas, da se ustvarijo institucionalni in strokovni pogoji za delo. Stroka socialnega dela je odgovorila na vprašanje, kako ravnati, in s svojimi koncepti seveda postavila institucije, predvsem centre za socialno delo, pred kompleksne zahteve za spremembo organiziranosti, ki bi šele omogočila dobro strokovno delo v rejniškem sistemu oziroma inkluzivno rejništvo, kot temu pravi K. Kufeldt (1990) (V Čačinovič Vogrinčič *et al.* 2005). V jeziku socialnega dela to pomeni: treba je vzpostaviti sodelovanje med vsemi udeleženi v rejniškem sistemu na način delovnega odnosa, ki omogoča soustvarjanje sprememb in podpore otroku, tako da vsi prispevajo svoj delež ter s tem soustvarjajo boljše pogoje za sodelovanje in življenje (Čačinovič Vogrinčič *et al.* 2005).

V Sloveniji smo izoblikovali koncept individualne projektne skupine v rejništvu (Čačinovič Vogrinčič 2006), ki je vnesena v Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (ZIRD 2002, Uradni list RS, št. 110/02, 56/06) in v Pravilnik o pogojih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (2003, Uradni list RS, št. 54/03, 78/08 in 18/13). Slabost dela na področju rejništva je, da strokovnjaki ne znajo, ne zmorejo – oboje je kdaj res – ravnati v skladu s temeljno zahtevo v rejništvu: vzpostaviti sodelovanje z vsemi, varovati in razvijati to sodelovanje kot individualno načrtovane projekte pomoči socialnega dela. Po svoje je to razumljivo, saj se ravno v konceptih socialnega dela v rejništvu zelo jasno kaže, da sta znanost in stroka socialnega dela pri nas in v svetu predolgo zanemarjala vprašanje procesa v socialnem delu. Toda v Sloveniji je bilo že ob koncu 80-ih let jasno, da je treba v socialnem delu razviti nova znanja za učinkovito delo na področju rejništva (Milošević 1981 v Čačinovič Vogrinčič 2006).

Pogosto drži, da so biološke družine, družine z mnogimi problemi, toda to je lahko le še dodatna motivacija za bolj strokovno in sistematizirano delo. Med razlogi za slabo sodelovanje med centrom za socialno delo, rejniškimi in biološkimi starši sta pogosto nezainteresiranost in pomanjkljivo znanje. Največkrat so bile družine same tiste, ki so se morale truditi vzpostaviti sodelovanje med njimi in drugo družino, saj centri dolgo niso želeli prevzeti te naloge. S tem je bil otrok v rejništvu pogosto postavljen v precep, saj je imel občutek, da se mora »odločiti« za eno družino, to pa je vodilo v otrokovo čustveno in vedenjsko nazadovanje (Inštitut za socialno varstvo 2010: Raziskovalna poročila, Otroci in družine).

Le redka rejništva so začasna, mnogokrat prav zaradi neznanja vseh vpletenih in nemoči biološke družine glede ustvarjanja sprememb. Na tem mestu bi bili najustreznejši načini delovanja za vse socialne delavce na področju rejništva krepitev moči, svetovanje in spodbujanje vpletenih. Pogosto bi se opora na načine ravnanja po sistemskem socialnem delu izkazala kot dobrodošla sprememba in pozitiven vpliv na sodelovanje. Načini ravnanja po sistemskem socialnem delu so socialno svetovanje, pogajanje, intervencija, nabava ali priskrba, oskrba in zastopanje (Čačinovič Vogrinčič 2006).

V socialnem svetovanju je pogovor zastavljen tako, da prispeva k temu, da vsak bolje razume svoj problem. Pogovor sam je pomembno dogajanje soočanja in novega iskanja. Pri socialnem svetovanju se delajo projekti za rešitev, dogovori, ki peljejo do rešitve. V

socialno svetovanje spadata instrumentalna definicija problema in pogajanje za iskanje rešitev.

Intervencija je pojem, ki opisuje poseganje socialnega delavca v družino, brez njenega pristanka. To je najtežja naloga socialnega delavca in jo je dovoljeno izvesti, če nikakor drugače ne moremo zaščititi žrtve ali jo obvarovati pred grožnjo: to so predvsem problemi, ki so povezani z nasiljem v družini in zanemarjanjem otrok (Čačinovič Vogrinčič 1996).

Oskrba pomeni, da socialni delavec stoji družini ob strani v vsakdanjem življenju, da je kos nalogam, ki jih mora opraviti, in da bo zbrala moči za nadaljevanje. Zastopanje pa je socialno delavsko ravnanje, ki se uporabi, ko uporabnik sam nima dovolj socialne moči, da bi rešil svojo stisko ali obvaroval svoje pravice (Čačinovič Vogrinčič 2006).

V socialnem delu v rejništvu naloga socialnega delavca ni odločiti se, ali je rejništvo smiselno ali ne. Pomembneje je, da vztraja pri visokokvalificiranih standardih dela v rejništvu. Da to lahko uresniči, so potrebni tudi visoko kvalificirani delavci in rejniki, ki jih je mogoče šteti kar pod sodelavce centra za socialno delo. Pri delu v rejništvu je treba postaviti nujni okvir za odločanje v korist otroka in o vsem, kar ga zadeva, torej trajanje rejništva, vrnitev domov, prekinitev rejništva (Inštitut za socialno varstvo 2010: Raziskovalna poročila, Otroci in družine).

V primerih, ko so bili otroci v družini ranjeni, zlorabljeni, je bolj smiselno predvideti vmesni varovalni čas v obliki zavoda ali druge institucije, v kateri bi imel otrok čas okrevati. S tem se omogoči tudi lažje sodelovanje z biološko družino, saj stroka (v obliki zavoda) lažje komunicira z njo kot rejniška družina, ki se jo pogosto dojema kot tekmico. Ob rejniški družini se biološka doživlja kot manjvredna, slaba, nesposobna, kar zelo otežuje sodelovanje. Zavod oziroma oblika domske oskrbe olajša počasen proces raziskovanja sodelovanja in okrevanja staršev, če je to mogoče, hkrati pa se pridobi čas za načrtovanje dela z otrokom. Občutek skrbi in podpore sta v varnem in stalnem okolju zelo pomembna, zato je treba pri prehodu domov ali v drugo rejniško družino/zavod s tem ravnati zelo skrbno. To je tudi ena izmed nalog, ki jo je treba izvesti v sodelovanju z vsemi vpletenimi v individualni projektni skupini (Inštitut za socialno varstvo 2010: Raziskovalna poročila, Otroci in družine).

1.3.3 Individualna projektna skupina

Individualna projektna skupina je ustanovljena zato, da bi načrtovala in predlagala ustrezno ravnanje oziroma strokovno obravnavo rejenca ter neposredno spremljala rejenca v rejniški družini. V ta namen naj bi se za vsakega rejenca pripravil individualni načrt, ki ga je treba prilagoditi starosti oziroma stopnji razvoja otroka, otrokovim potrebam, ter mora biti zastavljen tako, da zagotavlja celostno obravnavo in spremljanje otroka (ZIRD, Uradni list RS, št. 110/02, 56/06, 36. člen).

Individualna projektna skupina je mesto, v katerem se oblikuje in načrtuje otrokova rejniška pot. Je mesto, kjer se definirajo in rešujejo problemi, iščejo nove možnosti in poti. V projektni skupini se načrtujejo otrokovo zdravje, izobrazba, vedenjski in čustveni razvoj, družbeni in družinski odnosi ipd. Vzpostavlja se dialog in sodelovanje med biološko in rejniško družino, urejajo se stiki otroka z biološko družino (Čačinovič Vogrinčič 1998).

Individualno projektno skupino vodi in koordinira strokovni delavec s področja rejništva. Njegova naloga je, da vzpostavi socialnodelovni odnos. Ko se govori o individualni projektni skupini, se govori o etiki participacije, kar pomeni, da je absolutno odgovoren za proces (Čačinovič Vogrinčič 1998).

Med opravljanjem prakse na centru za socialno delo sem izvedela, da naj bi se individualna skupina sestajala po potrebi, v skladu z načrtom in konkretnimi dogovori, vendar je največkrat tako, da se sestane enkrat na leto, kolikor je predpisano v zakonu. Glede na dosedanje izkušnje bi se lahko postavila norma, in sicer enkrat mesečno. S tem bi se lahko zagotovili ustrezni pogoji za delo. V primeru konfliktov, težav ali drugih dogodkov, zaradi katerih bi bilo smiselno sklicati srečanje individualne skupine, se socialne delavke pogosto odločijo za individualno reševanje težav. Torej, če je problem v odnosu otroka do rejniške družine, potem ko se vrne iz stika z biološko družino, se socialna delavka odpravi na dom k biološki in rejniški družini in sama z njimi rešuje težave, namesto da bi sklicala srečanje individualne skupine, s tem omogočila soočenje obeh družin in hkrati omogočila, da se najde najugodnejša rešitev za vse. Naloga strokovnega delavca je, da vzpostavi in vzdržuje odnose, v katerih je sodelovanje mogoče, kar pa ni mogoče ob redkih srečanjih kot na primer enkrat letno. Tudi za otroka v rejništvu, ki potrebuje podporo pri ustvarjanju sprememb v svojem življenju, srečevanje individualne skupine enkrat letno ne zadostuje. Tu strokovni delavci ne bi smeli iskati izgovorov v pomanjkanju časa, saj s tem pokažejo,

da na centrih za socialno delo ni prostora za socialno delo kot tako, saj ni dovolj časa, da bi se lahko zagotovil proces socialnega dela.

Temeljni koncept načina ravnanja v socialnem delu v rejništvu je zajet v modelu individualne projektne skupine. Individualna projektna skupina v socialnem delu v rejništvu je sistem, ki vzpostavlja in vzdržuje sodelovanje med biološko družino, rejniško družino, stroko v centru za socialno delo in otrokom v rejništvu. Individualno projektno skupino sestavljajo otrok v rejniški družini, njegovi biološki starši, rejnika in strokovnjaki centrov za socialno delo, ki vodijo projekt za posameznega otroka (Inštitut za socialno varstvo 2010: Raziskovalna poročila, Otroci in družine).

Čeprav je poimenovanje z besedo individualno malce okorno, je to izbrano namerno, saj poudari vzpostavitev za vsakega posameznega otroka.

Individualna projektna skupina je oblikovana tako, da vanjo lahko vstopi oziroma pristopi vsak, ki je v procesu potreben. Včasih so to šolski delavci, psihologi ali sošolci in prijatelji. S tem ko so drugi povabljeni v individualno projektno skupino, so povabljeni tudi v socialnodelovni način dela, ki je za marsikoga nov in nepoznan (Inštitut za socialno varstvo 2010: Raziskovalna poročila, Otroci in družine).

Prav zaradi tega je tako zelo pomembno, da strokovna delavka na področju rejništva zna vzpostaviti delovni odnos in ga tudi varovati. Vsak, ki je povabljen v individualno projektno skupino, je povabljen z namenom, saj je njegov prispevek v procesu pomoči pomemben in nujen za otroka in družino. Starši, rejniki in otroci morajo skupaj s strokovnim delavcem raziskati, kakšen je lahko njihov delež v rešitvi, spoznati delo s perspektive moči (Saleebey 1997). V delovnem odnosu sta kot učinkoviti varovali soustvarjalnega procesa postavljeni perspektiva moči in etika udeležnosti, s čimer se zagotavljata spoštovanje in dostojanstvo vseh udeleženi v delovnem procesu (Čačinovič Vogrinčič *et al.* 2005).

V okviru individualne projektne skupine se nikakor ne sme dopustiti, da bi se otrok postavljaj v stiske lojalnosti in opredeljevanja za eno ali drugo družino. Eden izmed ciljev individualne skupine je, da se za otroka najde podpora, da lahko živi z obema družinama. Stalno in uspešno delo v individualni skupini sčasoma prinese dobre izkušnje za sodelovanje, kar otroku omogoča osebno rast in krepitev, saj se izkušnje izrečejo, dogovorijo, napetosti pa se rešijo v njej in ne doma. Srečevanje v individualni projektni

skupini ni mogoče in se ne bi smelo definirati zgolj kot pregled opravljenega dela in načrtovanja novih zelenih izidov. Treba je sodelovati, raziskovati, ustvarjati dialog v soustvarjanju novih rešitev, kar je enako pomembno, morda celo pomembnejše. Individualne projektne skupine morajo biti prostor novega učenja, pridobivanja novih izkušenj (Inštitut za socialno varstvo 2010: Raziskovalna poročila, Otroci in družine).

Nevtralen prostor in socialnodelovni postopki so nujni za uspešen, produktiven odnos ter za vključujoče rejništvo. Center za socialno delo ni nevtralen prostor, saj rejniška družina tja pride brez bremen, slabih izkušenj, medtem ko biološka družina tja pride z odporom, saj se je tam zglasila, ko so imeli težave (denarna pomoč, intervencija zaradi nasilja ipd.). To jim onemogoča, da bi v individualni projektni skupini sodelovali odprtih misli in v upanju na boljši jutri, saj je center za socialno delo zanje nekaj negativnega. Bolje bi bilo, če bi se individualna projektna skupina sestajala v prostorih knjižnice, mladinskih centrov, šole, kjer so vsi udeleženi razbremenjeni stigme.

Kljub vsemu je tematika rejništva tako delikatna, da bi si morali socialni delavci za otroke vedno vzeti čas in jim nuditi oporo, ko jo otroci potrebujejo. S tem družinama in otroku onemogočajo, da bi podporo dobili vedno, ko jo potrebujejo, ter izpodbijajo bistvo rejništva. Otrok in družini se počutijo manjvredni ter se pozneje ne obračajo po pomoč na socialnega delavca, da ne bodo v breme.

2 OPREDELITEV PROBLEMA

Na Centru za socialno delo Domžale sem v 3. in 4. letniku opravljala obvezno prakso. Obe leti sem na lastno željo del prakse preživela tudi s socialno delavko, ki je zaposlena na področju rejništva. Ta želja izhaja iz domačega okolja, saj je bila velik del življenja rejnica tudi moja mami. Poleg tega je rejništvo na območju centra za socialno delo Domžale zelo razvito, kar pomeni, da je primerov rejništva več in s tem povezana večja količina dela za socialne delavke. V času, ko sem sodelovala s socialno delavko na področju rejništva, sem ugotovila, da je to zelo čustveno naporno delo, saj je velik del sodelovanja iskanje najboljše možne rešitve za otroka.

Moj namen je ugotoviti, kako poteka delo z biološkimi starši in rejniki, da bi tako odkrila, kateri so ustrezni načini dela ter kje in zakaj prihaja do odstopanj.

Ugotovitve moje raziskave bi bile uporabne predvsem za socialne delavce na centru za socialno delo. Skozi mojo raziskavo bodo videli, v čem je njihovo delo ustrezno oziroma neustrezno ter kakšne bi bile potrebne izboljšave.

Raziskavo sem opravljala le na Centru za socialno delo Domžale, kjer so mi omogočili dostop do spisovne dokumentacije, seveda na podlagi popolne zaupnosti in zagotovitve, da iz mojih opisov ne bo razvidno, o kateri družini spisovna dokumentacija govori.

Kot raziskovalna vprašanja si postavljam sledeče:

1. Kako socialne delavke delajo z biološko družino, medtem ko je njihov otrok v rejništvu?
2. Kakšno podporo jim ponujajo in kako jih pripravljajo na povratek otroka, če sploh?
3. Kako spodbujajo in omogočajo redne stike med otrokom in njegovo biološko družino?
4. Kako potekata delo z otrokom in podpora rejniški družini, da se spodbuja vključevanje biološke družine?

3 METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Za kvalitativno raziskovanje velja, da imamo pri njem v vsakem trenutku pripravljeno neko razlago dogajanja, ki ga proučujemo, in da ves čas poteka raziskave ne delamo nič drugega, kot da preverjamo posamezne vidike te razlage, jo tako vse bolj utrjujemo in poglobljamo, da bi na koncu prišli do sorazmerno verjetne teorije. Kvalitativna raziskava se mora končati z verjetnim opisom in razlago pojava, čeprav ni povsem preverjena.

Moja raziskava je kvalitativna, saj sem podatke zbirala s prebiranjem sekundarnega gradiva – spisovne dokumentacije, iz katere sem izpisovala besedne opise, in intervjujev (Mesec 1998).

3.2 Merski instrument in viri podatkov

Podatke sem zbirala z analizo sekundarnega gradiva – spisovne dokumentacije. Pregledala sem spisovno dokumentacijo desetih primerov rejništva. Izpisovala sem si podatke, relevantne za raziskavo. Predvsem sem se osredotočila na podatke glede stikov, biološke družine, rejniške družine, sodelovanja centra za socialno delo in biološke družine ter sodelovanja rejniške in biološke družine. Nato sem izpisane podatke prenesla v tabele, s katerimi sem nato opravila odprto kodiranje.

V drugem delu sem za merski instrument uporabila delno strukturiran intervju. Pri izvajanju intervjuja sem uporabila le smernice, ki sem si jih pripravila sama. Vprašanja so bila odprtega tipa, za biološke starše sem imela 13 vprašanj in za rejniške 9. Pri vsakem intervjuju sem dopuščala možnost za dodatna podvprašanja, saj sem želela, da bi intervju izgledal bolj kot sproščen pogovor. Podatke sem zbirala z neposrednim, individualnim spraševanjem.

Ker so se na poziv za intervju odzvale le tri rejnice in ena biološka mama, lahko predvidevam, da je to še vedno tabuizirana problematika oziroma da vpleteni o njej ne želijo govoriti.

3.3 Populacija in vzorec

Populacija v moji raziskavi so vse biološke družine z območja pristojnosti Centra za socialno delo Domžale, katerih otrok je bil v letu 2015 nameščen v rejništvo, in nosilci rejniške dejavnosti, ki so v letu 2015 imeli v rejništvu vsaj enega otroka.

Odločila sem se za vzorčenje po neslučajnostni metodi, in sicer za priložnostni vzorec. Pri pregledovanju dokumentacije sem izbrala aktualne primere rejništva, v katerih je izpostavljena problematika stikov z otrokom ali sodelovanja z rejniško družino oziroma centrom za socialno delo. Kot aktualne sem opredelila primere, v katerih je bil otrok v letu 2015 še vedno nameščen v rejništvu.

Pri intervjujih sem se oprla na pomoč Centra za socialno delo Domžale, katerega zaposlene so mi posredovale kontakte rejnic in bioloških staršev, ki so želeli sodelovati z menoj.

3.4 Zbiranje podatkov

Po pogovoru s socialnimi delavkami, ki delajo na področju rejništva, sem se dogovorila, da bom spisovno dokumentacijo pregledovala v prostorih centra za socialno delo. Dogovorili smo se, da si izjave oziroma podatke iz spisov izključno izpisujem, ne fotografiram in da moram poskrbeti, da iz mojih podatkov ne bo razvidno, o kateri družini primer govori. Zato sem pri izpisovanju podatkov pazila, da si nisem izpisovala imen, krajev, datumov oziroma drugih podatkov, ki bi lahko izdali identiteto družine. Podatke sem zbirala v decembra leta 2015.

Intervjuje sem opravljala v aprila 2015. Za opravljanje intervjujev sem se dogovorila po telefonu. Intervjuje z rejniškimi starši sem na njihovo željo opravila z njimi na njihovem domu, z biološko mamo pa sem ga, prav tako na njeno željo, opravila v gostinskem lokalu blizu njenega doma. Z dovoljenjem vseh intervjuvank sem intervjuje snemala z mobilnim telefonom.

3.5 Analiza podatkov

Izpisane izjave iz sekundarnega gradiva sem prepisala v računalniško obliko. Vsakemu primeru sem določila črko abecede, in sicer A, B, C, D, E, F, G, H, I in J. Vnesla sem jih v tabelo in na podlagi te opravila odprto kodiranje ter pozneje osno in odnosno.

Zvočne posnetke intervjujev sem pretipkala v računalniško obliko. Pri tem sem izpuščala mašila, narečne besede sem spremenila v slovnično pravilne. Intervjuje sem označila z zaporednimi črkami abecede, in sicer s K, L, M, N. Pozneje sem izjave, relevantne za mojo temo, označila, oštevilčila in jim pripisala pojem. Na podlagi tega sem nato opravila še osno in odnosno kodiranje.

Pri odprtem kodiranju sem relevantne dele besedila vpisala v tabelo, kjer sem jim določila številko izjave in jim pripisala pojem. Izjavam sem pripisala tudi kategorijo, nadkategorijo in temo. Pri osnem kodiranju sem združila vse pojme iz intervjujev in jih hierarhično razporedila od najsplošnejših, torej tem, do najbolj konkretnih pojmov. Pri odnosnem kodiranju sem shematično prikazala povezave med posameznimi temami.

4 REZULTATI

V tem poglavju bom najprej predstavila rezultate, pridobljene z analizo spisovnega gradiva, in nato še rezultate, pridobljene z analizo intervjujev. Na koncu bom predstavila nekaj splošnih zaključkov, pridobljenih z obema analizama.

4.1 Analiza spisovne dokumentacije

Sodelovanje bioloških družin in njihov trud za spremembe se razlikuje od družine do družine. Nekatere družine se zelo trudijo urediti razmere na različnih področjih, kot na primer vključitev v šolo starševstva, zavedanje enega od staršev o potrebnih spremembah, urejanje stanovanjskega problema, iskanje pomoči za lažje urejanje življenja ipd. Pri teh je opaziti tudi, da so stiki bolj urejeni in redni. Izražena je želja po več stikih, privoščijo si daljše izlete, stike vzdržujeta oba starša, stiki pa se pozneje tudi razširijo na širše sorodstvo.

Pri bioloških družinah, ki se ne trudijo urediti razmer, ki so privedle do rejništva, se pokaže tudi, da so stiki bolj omejeni in neurejeni. Kjer sta starša nekritična do svoje situacije, ne urejata težav, na primer zaradi odvisnosti, in ne izboljšujeta bivanjskih razmer, se pokaže tudi, da so stiki večkrat odpovedani, omejeni ali neredni.

V primerih, kjer biološka in rejniška družina med seboj sodelujeta dobro, se skupaj udeležujejo šolskih govorilnih ur, družinskih slavic in si med seboj zaupajo, se pokaže, da je tudi problematika stikov bolj urejena. Stiki se prilagajajo glede na zaposlitev, rejnica pohvali starše zaradi rednega obiskovanja otrok, stiki so urejeni, podaljšani in redni.

Kjer biološka in rejniška družina ne sodelujeta dobro, kjer rejnica omejuje stike, je komunikacija med rejniškimi in biološkimi starši slaba, biološka starša ne sodelujeta pri vzgoji, takrat so stiki večkrat odpovedani, stiki omejeni, otroci ne smejo spati doma ipd.

Način, kako starši delajo z otrokom, kako se otrok ob njih in z njimi počuti, močno vpliva na obliko in obseg stikov. Kadar je otrok prepuščen sam sebi, je žrtev psihičnega ali fizičnega nasilja in se po stiku vede nenavadno, takrat se pogosto zgodi, da starši odpovedujejo stike, center za socialno delo jim stike omeji ali so stiki opravljeni pod nadzorom. Dobra skrb za otroka, njegov psihosocialni razvoj in vključevanje otroka v

terapijo na pobudo strokovne delavke vpliva tudi na izvedbo in obseg stikov. Boljša je skrb za otroka, bolj redni so stiki, več jih je in otrok je z njimi zadovoljen.

Center za socialno delo pri načinu sodelovanja z biološko družino ter obliko in obsegom pomoči upošteva tudi trud biološke družine, da situacijo izboljša, ter njeno sodelovanje z rejniško družino in z njimi. Kadar se biološka družina trudi urediti bivalne razmere, svoje življenje, si najti zaposlitev in ko konstruktivno sodeluje s centrom za socialno delo, opravlja zadane naloge, takrat center z družino sodeluje bolj redno, ji je ves čas na voljo in se trudi za zaključevanje rejništva, če bo seveda vse še naprej v redu. Center se v primeru boljšega sodelovanja staršev tem bolj posveti, jih usmerja pri urejanju življenja in jim pomaga pri uresničevanju zadanih nalog. Kjer je trud biološke družine za ureditev razmer minimalen ali ga ni in je sodelovanje z rejniško družino slabo, neredno, takrat je nadzor centra za socialno delo nad družino večji, redno se preverja, ali biološki starši izpolnjujejo navodila, ali upoštevajo predloge in opravljajo zadane naloge.

V primerih, ko je sodelovanje med rejniško in biološko družino urejeno, kadar rejniški starši delajo v korist otrok, se stiki zaradi zaposlitve mame ali očeta prilagajajo ter so stiki z rejnico redni, takrat je tudi sodelovanje s centrom za socialno delo bolj urejeno. Center za socialno delo staršem poda predloge o možnostih zdravljenja, v primeru da bo vse v redu, se bo rejništvo začelo zaključevati, stiki pa so redni in se jih ne omejuje. Kadar je sodelovanje z rejniško družino neuspešno, kadar starša kršita ali ne upoštevata dogovorov in je pretok informacij omogočen le prek centra za socialno delo, takrat je tudi sodelovanje med centrom za socialno delo in biološkimi starši neuspešno. Pogostejši so razgovori s staršema, starša se ne odzivata na vabila centra za socialno delo in ne upoštevata dogovorov, sklenjenih v individualni projektni skupini.

Kot spremembe v biološki družini, potrebne za zaključek rejništva in vrnitev otroka, so največkrat navedene učenje starševstva, sprememba življenjskega sloga, urejanje bivalnih razmer, urejanje življenja, iskanje zaposlitve in zdravljenje odvisnosti. Pri preverjanju doseganja potrebnih sprememb center za socialno delo redno sodeluje z drugimi institucijami, ki so v to vpete, na primer zdravstveni dom, zavod za zaposlovanje, različna društva, bolnišnice ipd. S tem lahko center za socialno delo preverja in spremlja napredek bioloških staršev ter jim pomaga pri doseganju potrebnih sprememb. Center za socialno delo staršem pri doseganju sprememb večkrat pomaga s priporočili in dopisi ustreznim institucijam.

S potrebnimi spremembami za zaključek rejništva se tesno povezujejo tudi naloge, ki jih center za socialno delo naloži biološkim staršem. Gre na primer za ureditev bivanjskih razmer, zdravstvenega zavarovanja, opravljanje rehabilitacije, aktivno sodelovanje ter izpolnjevanje navodil in nalog. Naloge se med rejništvom spreminjajo in dopolnjujejo.

Od vseh desetih primerov je bil le eden tak, v katerem je rejniška družina razmišljala o odpovedi rejništva zaradi nemoči pri vzgoji. Za otroke je v rejniških družinah ustrezno poskrbljeno, otroci so z družinami zadovoljni, prav tako mnenje o ustrezni oskrbi poda tudi psihologinja.

4.2 Analiza intervjujev

Iz analize opravljenih intervjujev sem ugotovila, da biti rejnik pogosto ni izbira, ampak si v to vlogo rojen. Dve izmed rejnic sta povedali, da to, da sta postali rejnici, ni bila njuna odločitev, ampak da je to »uradna dolžnost«, saj so bili rejniki že njuni starši. Na vprašanje, ali bi se za opravljanje rejništva odločila tudi, če tega ne bi opravljal njena mama, mi je ena od intervjuvank odgovorila: *»Mislim da, če moja mama ne bi bila rejnica, se za to ne bi odločila (K3). To potem postane kar način življenja (K4).«* Morda je to, da rejništvo postane način življenja, tudi razlog, da to opravljata kot poklic.

Vse tri rejnice to opravljajo že več let. Čeprav naj bi bilo rejništvo kratkotrajen ukrep, so otroci pri njih nameščeni med 3 in 10 leti.

Vse tri rejnice s centrom za socialno delo sodelujejo dobro, so zadovoljne s strokovno delavko in navdušene nad njeno odzivnostjo. Rejnice menijo, da je odnos strokovnih delavk do njih in do bioloških staršev enakovreden, le ena je za enega od otrok (v rejništvu ima dva otroka različnih staršev) izpostavila, da z njegovimi starši delajo bolj v rokavicah, zaradi strahu: *»Mogoče v našem primeru je drugačen odnos do nas in do bioloških staršev (M36). Pri bioloških starših pri fantku so mogoče malo bolj zadržani, ker se bojijo očeta, ker nikoli ne vedo, kaj jih bo doletelo (M37).«*

Glede želja in biološke družine so rejnice povedale, da bi bilo treba rejništvo predstaviti bolj realno. Nihče jim ne pove, da poleg otroka »dobijo« še njegove starše, s katerimi je včasih težko sodelovati. Menijo, da bi več informacij o bioloških starših s seboj prineslo tudi bolj konstruktivno sodelovanje in bi lažje funkcionirali. *»Menim, da bi bilo dobro, da bi nas na to bolj pripravili, da bi ti realno predstavili, kako to zgleda (M42). Čeprav bi si*

morda potem marsikdo premislil. Ker sploh ne veš, v kaj se spuščaš, vse je predstavljeno zelo lepo (M43). Ti si želiš otroka in ti predstavijo neko zgodbo, ki pa sploh ni realna. Ni poudarka na tem, da ti ne dobiš samo otroka, ampak tudi njegove starše, to je še dodaten paket (M44). Potrebovali bi več podatkov o starših, da bi vedeli, s čim se bomo srečevali (M45).«

Glede tega, kako socialne delavke delajo z biološko družino, medtem ko je njihov otrok v rejništvu, sem ugotovila, da so na centru za socialno delo oblikovane skupine, kjer delajo na svoji izboljšavi, imajo redne individualne projektne skupine, prav tako pa je strokovna delavka na voljo za vsa vprašanja in z veseljem pomaga: »Skupina, IPS. Ostale obravnave kar je, je vse na centru. Z njihovo psihologinjo, ki je na zadnji obravnavi povedala, da smo zelo napredovali, sodelujem redno (L25). Misliš, da te vsi čudno gledajo, ker je tvoj otrok v rejništvu, samo pri tem ne moreš pomagati. Lahko potem samo izboljšaš sam sebe, da otroke čim prej dobiš nazaj (L26). Vedno so mi šli na roko, so mi pomagali. Nikoli ni bilo problema (L27).«

Kot način oziroma vrsto podpore so sogovornice iz rejniških in bioloških družin navajale predanost strokovne delavke delu, podporo, dajanje informacij, odzivnost strokovne delavke ter da več, kot naredi, ne bi mogla. Sogovornica, katere otrok je v rejništvu, je odgovorila, da je na povratek otroka ne pripravljajo nič posebej, ampak gre bolj za urejanje razmer v biološki družini: »V bistvu nič posebej, delamo bolj na sebi (L31). Menim, da v našem primeru s tem ne bo problema, ker smo redno v stiku z rejniško družino, se poznamo (L32). Pri nas je edina težava stanovanjska kriza, ampak je pa glavni cilj, da se otroka vrneta k meni (L33).«

Torej je delo centra za socialno delo zelo povezano s sodelovanjem in željami bioloških staršev. V primerih, kjer biološka družina sodeluje redno in konstruktivno, ji center nudi podporo v obliki skupine za starše in individualne projektne skupine, saj več načeloma ne potrebuje.

Iz analize lahko razberem, da sta obseg in oblika stikov bioloških staršev z otroki zelo povezana s sodelovanjem bioloških staršev s centrom za socialno delo in tudi z rejniškimi starši. Kadar so biološki starši v sodelovanje vključeni zelo redko ali grozijo rejniškemu staršem, razumejo zadane naloge, vendar ne storijo nič ali interesa za sodelovanje sploh ni, takrat se količina stikov zmanjša, stiki se izvajajo pod nadzorom. Ko biološki starši redno sodelujejo s psihologinjo na centru za socialno delo, delajo na spremembi sebe in ureditvi

razmer, se z rejniško družino razumejo dobro, so redno v kontaktu in se pogovarjajo o vseh aktualnih zadevah, takrat center za socialno delo stikov ne omejuje, ampak jih spodbuja in omogoča redno izvajanje v zadostnih količinah.

Sodelovanje rejniških in bioloških staršev se razlikuje med posameznimi primeri. Pri nekaterih se družini pogovarjata o vsem, kar se dogaja, sta enotni, medtem ko pri drugih primerih ni interesa za sodelovanje, je komuniciranje nemogoče ali je mogoče le z enim od staršev: *»Z mamom se da normalno pogovarjati, medtem ko je z očetom to nemogoče (M38).«*

Iz analize intervjujev lahko o delu strokovnih delavk CSD z otrokom v času rejništva povem, da je skrb strokovne delavke predvsem dobro počutje otrok: *»Vedno otroke sprašuje, ali jim je v redu glede stikov (K42).«* Strokovne delavke so otrokom na voljo prav tako kot njihovim staršem. Kadar koli se lahko obrnejo nanje za nasvet ali ko potrebujejo pomoč.

Podpora rejniški družini je bolj v obliki nenehnega kontakta in dostopnosti strokovne delavke. Z rejniško družino so strokovne delavke redno v kontaktu, v enem intervjuju sem dobila naslednje informacije: *»Izredno je odzivna, redno odgovarja na e-maile, po telefonu, pride domov, v šolo (K45) (po potrebi) je vedno v podporo tako meni kot otrokom (K46). Je popolnoma predana svojemu delu (K47). Kar se že kaže tudi v tem, da na stike otroke vozi ona, za kar se je sama ponudila.«*

Tudi druge sogovornice so odgovorile, da so s strokovno delavko v kontaktu prek elektronskih sporočil in klicev, če pa je treba, se lahko kadar koli zgledajo pri njih na centru za socialno delo.

Ker je v vseh primerih rejništvo že dlje časa trajajoče, so sogovornice povedale, da so na začetku poskušale vse mogoče, da bi staršem pomagali, da bi zaživel v normalnih razmerah in bi nato lažje urejali stike z otrokom. Za večjo vključenost staršev so poskusili tudi, da so otrokom med vikend stiki za domov dali torbe, da bi naredili domačo nalogo, a se to ni obneslo. Otroci so se v rejniško družino vrnili brez potrebščin ali so bile te umazane, kar je le še poslabšalo odnose. *»Na začetku se je poskusilo mnogo stvari, da bi si pomagali (K34). Na začetku so otroci hodili domov za vikende, smo jim za s seboj dali tudi torbe, da bi naredili naloge (K35). Potem pa so se vrnili in je vse smrdelo, bilo umazano, naloga ni bila narejena, vse je bilo pomešano. Takrat je socialna delavka izrazila stisko,*

da ne ve, kako jim na lep način povedati, da smrdijo. Na začetku se je poskusilo, da bi bilo odnosi čim boljši (K36). Na začetku sta bila tudi onadva prisotna na IPS, vendar sta se dolgočasila. Ker smo se pogovarjali o šoli, onadva pa o tem nista vedela nič, ker se nista zanimala (K37).«

Strokovna delavka je bila premalo pozorna na izključenost bioloških staršev glede šolanja otrok. Namesto da bi se o tem na IPS pogovarjala le z rejnico, bi glede poteka šolanja otrok lahko najprej seznanila biološka starša, ju povprašala o njunem mnenju glede tega, kaj bi lahko onadva storila in kaj naj bi bila naloga rejnice, nato pa bi se vsi skupaj lahko pogovarjali in iskali rešitve. Prav tako bi ju bilo treba vprašati, zakaj se za šolanje otrok ne zanimata, ali je morda to povezano s čim drugim.

Glede stikov sem v intervjujih izvedela, da jih je bilo na začetku več, a se je obseg sčasoma zmanjšal. Strokovne delavke centra za socialno delo stike spodbujajo, če so seveda okoliščine primerne, a otroci silijo domov, si stikov v večjem obsegu ne želijo. *»Na začetku so imeli več stikov, sedaj pa se je to zmanjšalo, ker ni bilo dobro za otroke (N13). Spodbujajo stike na centru, ampak starši nimajo želje (N14). Otroci silijo domov, starši pa si stikov ne želijo (N15).«*

Zelo zanimivo se mi je zdelo, ko je rejnica izpostavila željo, da bi se uredila zakonodaja na področju rejništva, zato da bi se omogočilo hitrejše reševanje. Področje rejništva bi moralo biti z zakonom bolje urejeno, saj gre navsezadnje za otroke. *»Jaz bi si edino želela, da bi se v splošnem spremenil zakon, da se ne daje vedno biološkim staršem neka prednost (M32), čeprav so oni tisti, ki po navadi povzročajo probleme. Potrebno bi bilo, da se glede na vedenje staršev prej določi nek ukrep, ne pa da se čaka do polnoletnosti (M33).«* Izpostavljeno je bilo tudi, da imajo rejniški starši ogromno izobraževanj, preden lahko postanejo rejniki in potem še vmes, medtem ko za biološke starše tega ni. To lahko sicer razumem, saj imajo biološki starši veliko dela s tem, da izboljšajo svojo situacijo, zaradi katere je prišlo do rejništva, in bi jim dodatna izobraževanja predstavljala še večje breme, vendar bi morda s tem pripomogli k hitrejšemu izboljšanju razmer in zaključitvi rejništva.

Iz napisanega lahko sklenem, da center za socialno delo in tudi rejniški starši naredijo mnogo, da bi se biološki starši lažje vključili v sodelovanje, v nič pa jih ni mogoče prisiliti. Če biološki starši nimajo interesa za sodelovanje, je potrebnega veliko več truda za vključitev v sodelovanje, in tu ima glavno vlogo strokovna delavka s svojim socialnodelovnim znanjem in pristopi.

Na koncu naj odgovorim še na raziskovalna vprašanja.

Glede tega, kako socialne delavke delajo z biološko družino, medtem ko je njihov otrok v rejništvu, sem ugotovila, da jim podajajo predloge glede potrebnih sprememb, dajejo navodila, izpolnjevanje, katerih tudi preverjajo, spremljajo napredek biološke družine. (*»Skupina, IPS. Ostale obravnave, kar je, je vse na centru. Z njihovo psihologinjo, ki je na zadnji obravnavi povedala, da smo zelo napredovali, sodelujem redno (L25). Misliš, da te vsi čudno gledajo, ker je tvoj otrok v rejništvu, samo pri tem ne moreš pomagati. Lahko potem samo izboljšaš sam sebe, da otroke čim prej dobiš nazaj (L26). Vedno so mi šli na roko, so mi pomagali. Nikoli ni bilo problema (L27).«*)

Torej je delo centra za socialno delo zelo povezano s sodelovanjem in željami bioloških staršev. V primerih, kjer biološka družina sodeluje redno in konstruktivno, ji center nudi podporo v obliki skupine za starše in individualne projektne skupine, saj več načeloma ne potrebuje.

Kot način oziroma vrsto podpore so sogovornice iz rejniških in bioloških družin navajale predanost strokovne delavke delu, nudenje podpore, dajanje informacij, odzivnost strokovne delavke in da več kot naredi, ne bi mogla. Sogovornica, katere otrok je v rejništvu, je odgovorila, da je na povratak otroka ne pripravljajo nič posebej, ampak gre bolj za urejanje razmer v biološki družini. (*»V bistvu nič posebej, delamo bolj na sebi (L31). Menim, da v našem primeru s tem ne bo problema, ker smo redno v stiku z rejniško družino, se poznamo (L32).«*)

Iz analize lahko razberem, da sta obseg in oblika stikov bioloških staršev z otroki zelo povezana s sodelovanjem bioloških staršev s centrom za socialno delo in tudi z rejniškimi starši. Kadar so biološki starši v sodelovanje vključeni zelo redko ali so v konfliktih z rejniškimi starši, razumejo zadane naloge, a ne storijo nič ali interesa za sodelovanje sploh ni, takrat se količina stikov zmanjša, stiki se izvajajo pod nadzorom. (*»Spodbujajo stike na centru, ampak starši nimajo želje (N14). Otroci silijo domov, starši pa si stikov ne želijo (N15).«*)

Kadar pa biološki starši redno sodelujejo s psihologinjo na centru za socialno delo, delajo na svoji spremembi in ureditvi razmer, se z rejniško družino razumejo dobro, so redno v kontaktu in se pogovarjajo o vseh aktualnih zadevah, takrat center za socialno delo stikov

ne omejuje, ampak jih spodbuja in omogoča redno izvajanje v zadostnih količinah (*»Nas pa nikoli niso ovirali pri stikih, ne strokovna delavka ne rejnica (L18.)«*)

Glede poteka dela z otrokom in podpore rejniški družini, da spodbujajo vključevanje biološke družine, sem ugotovila, da strokovna delavka naredi veliko, vse, kar je v njeni moči. Staršem dodelijo dodatne »naloge«, da bi se počutili bolj vključene (*»Na začetku so otroci hodili domov za vikende, smo jim za s seboj dali tudi torbe, da bi naredili naloge (K35).«*), trudijo so se za čim boljše odnose, predstavljajo IPS, če starši nimajo časa, se jim prilagajajo (*»Se trudi, predstavljajo IPS, če starša nimata časa. (M22). Se trudi, da bi se vzpostavil nek odnos, ampak starša nočeta. Je oče rekel, da z nami ne bo sodeloval (M23).«*). Glede dela z otrokom pa sem dobila informacijo le v enem intervjuju, in sicer da strokovna delavka otroke vozi na stike, da se ima takrat čas v neformalnem vzdušju pogovoriti z otroki o aktualnih temah. To pove, da se z otroki morda ne dela dovolj ter da se bolj posveča biološkim in rejniškim staršem, kar seveda ni ustrezen način dela. Ker je otrok tisti, ki je bil zaradi nastale situacije dan v rejništvo, bi se moralo njemu posvetiti več časa in ga postaviti v središče vseh odnosov.

5 RAZPRAVA

V rejništvu se je treba zavedati, da je to delo s celotnim sistemom in ne le s posameznim uporabnikom. Kot celotni sistem so mišljeni rejniška družina, biološka družina, otrok v rejništvu in vključeni socialni delavci. Vsi skupaj si prizadevajo za najhitrejšo vrnitev otroka v biološko družino, za dobre odnose med biološko in rejniško družino, za čim hitrejšo izboljšanje stanja v biološki družini ipd. Vse to je posredno povezano s skrbjo, da otrok v rejništvu odraste v kompetentnega mladega človeka, ki razvija svoje talente, je uspešen in sposoben reševati probleme, postavljene v življenju (Inštitut za socialno varstvo 2010: Raziskovalna poročila, Otroci in družine.).

Pri delu na tako delikatnem področju, kot je rejništvo, je zelo pomembno, da strokovni delavec z vsemi udeleženci ravna enakovredno in jim je na voljo, ko ga potrebujejo. Najpomembnejši so otroci, pomembno je, da se tudi z njimi pogovori o poteku rejništva in o tem, da bodo vsi skupaj pripomogli, da se bo lahko čim prej vrnil v biološko družino. Tega v pregledu spisovne dokumentacije nisem zasledila, je pa ena izmed sogovornic izpostavila, da strokovna delavka vozi otroke na stike, da se lahko med vožnjo z njimi pogovori in da se ji v tem času otroci lažje odprejo, ker je okolje bolj neformalno. Tu se mi zdi zelo pomembno izpostaviti, da je to zelo ustrezno ravnanje strokovne delavke. Vzame si čas za otroke, jih vključi v postopek in ne dela mimo njih. V nekaterih primerih je bilo izpostavljeno, da se z otrokom ne dela nič izrednega, da je bolj pomembno, da starši delajo na sebi in se trudijo izboljšati razmere. Vendar pa mora biti vključen in slišan tudi otrok.

K enakovredni obravnavi lahko strokovni delavec pripomore z uporabo načel socialnega dela in vključevanjem vseh vpletenih. Vsem vključenim mora biti na voljo in se truditi jim pomagati po najboljših močeh. Nikoli ne sme obupati, če pa meni, da je v tem primeru nemočen ali se počuti nekompetenten, je pomembno, da to deli z uporabniki in skupaj z njimi išče rešitve za težave. Pomembno je, da je spoštljiv in odgovoren zaveznik vseh udeleženih ter da se trudi pomagati rejniški in tudi biološki družini. Iz analize je razvidno, da strokovne delavke s starši delajo enakovredno, razen kadar jim okoliščine tega ne dopuščajo (npr. strah pred biološkim staršem zaradi nasilnih izgrediv). To je zelo pomembno za dober odnos med vsemi udeleženi.

Z vključevanjem vseh udeleženih v individualno projektno skupino strokovni delavec omogoči, da je vsak glas slišan, da sta zagotovljena prostor za deljenje mnenj in prostor,

kjer so vsi slišani. Individualna projektna skupina je hkrati namenjena tudi povezovanju biološke in rejniške družine, saj je to prostor in čas, ki je namenjen njim. Pomembno je vedno znova poudariti, da je razlog za sodelovanje dobro počutje otroka ter da je cilj, da se rejništvo zaključi uspešno in čim prej. Stika otroka v rejništvu z njegovo biološko družino se ne sme omejevati, razen če je z odločbo ali drugim pravnim aktom določeno drugače. Otrok mora ohranjati vez s svojo biološko družino, naloga strokovnega delavca je, da poskrbi, da vez tudi v času rejništva ostane enako močna.

Do odstopanj pri delu z biološko in rejniško družino prihaja le, kadar biološka družina za sodelovanje nima interesa in je torej strokovna delavka pri delu nemočna. V nasprotnem primeru se strokovne delavke trudijo, da z obema družinama ravnajo enakovredno, da družini med seboj povežejo in da skupaj delajo na čimprejšnji vrnitvi otroka v biološko družino.

Včasih se zgodi, da ima strokovna delavka v odnosu bolj nadzorno vlogo kot pa vlogo soudeleženih v projektu pomoči. Strokovna delavka bi se morala tega zavedati in odnos spremeniti, saj bo tako lažje iskala rešitve skupaj z vsemi udeleženi. Tudi iz analize je razvidno, da v odnosu manjka soustvarjanja in da strokovne delavke večjo pozornost namenjajo temu, da uporabnikom dodelijo naloge, kot da bi skupaj z njimi iskale rešitve. Prav tako so nato postavljene v vlogo ocenjevalk, ali so uporabniki opravili naloge, ali so jih opravili dobro ter se namesto otroku, grajenju odnosov in sodelovanja posvečajo ocenjevanju opravljenih nalog biološke družine. Morda je to tudi delni razlog za dolgotrajnost rejništev, saj strokovne delavke v svoji vlogi ne uporabljajo socialnodelovnih pristopov, ampak so v vlogi ocenjevalk in nadzornic.

Prav zato je tako zelo pomembno, da zna strokovna delavka na področju rejništva vzpostaviti delovni odnos in ga tudi varovati. Vsak, ki je povabljen v individualno projektno skupino, je povabljen z namenom, saj je njegov prispevek v procesu pomoči pomemben in nujen za otroka in družino. Starši, rejniki in otroci morajo skupaj s strokovnim delavcem raziskati, kakšen je lahko njihov delež v rešitvi, spoznati delo s perspektive moči (Saleebey 1997). V delovnem odnosu sta kot učinkoviti varovali soustvarjalnega procesa postavljeni perspektiva moči in etika udeležnosti, s čimer se zagotavljata spoštovanje in dostojanstvo vseh udeleženi v delovnem procesu (Čačinovič Vogrinčič, *et. al.* 2005).

Iz opravljene raziskave in analize sem pridobila kar nekaj podatkov. Ugotovila sem, da je odnos strokovnih delavk do rejniških in bioloških staršev v večini primerov enakovreden, kar je v nasprotju z mojo domnevo. Z obema družinama strokovne delavke sodelujejo redno in konstruktivno, obema družinama so na voljo ob morebitnih dilemah. Pri bioloških starših se strokovne delavke posvečajo predvsem reševanju nastale situacije, zaradi katere je bil otrok dan v rejništvo, ter poskušajo biološkemu staršu nuditi čim več podpore in pomoči. Pomagajo jim z nasveti, usmerjanjem k drugim strokovnjakom in s spremljanjem njihovega napredka. O delu z otrokom v času rejništva mi sogovornica (biološka mama) ni povedala veliko. Povedala je, da ne nje ne otrok na odhod niso posebej pripravili, ker so se z rejniško družino že poznali. Kljub temu menim, da bi bilo treba z otroki vsaj opraviti razgovor (strokovna delavka ali psihologinja), da bi se z njimi pogovorili o tem, kaj se bo zgodilo, in da jim predstavili rejništvo. Tudi v času trajanja rejništva bi strokovna delavka morala z otroki imeti redne pogovore, se z njimi pogovoriti o njihovem mnenju glede rejništva in o njihovih željah. Tako bi poskrbela, da bi bili v procesu bolj vključeni in slišani.

Iz osnovnih ugotovitev, ki sem jih predstavila v prejšnjem poglavju, lahko povzamem, da so teme sodelovanja, stikov in sprememb med seboj zelo povezane. Ko je sodelovanje med dvema udeležencema v procesu rejništva (CSD - rejniški starš, CSD - biološki starš, biološki - rejniški starš) slabše, se to opazi tudi pri izvedbi stikov ali sodelovanju z drugimi udeleženci. Brez zadržkov lahko trdim, da je tu vloga strokovnega delavca zelo pomembna, saj predstavlja vez med rejniško in biološko družino. Če je sodelovanje strokovnega delavca z biološko družino nestrokovno in neproduktivno, je tudi malo možnosti, da bo lahko primerno sodeloval z obema družinama in ju povezoval.

V teoriji (Inštitut za socialno varstvo 2010: Raziskovalna poročila, Otroci in družine) se zelo poudarjata pomen in vloga individualne projektne skupine, v praksi pa je izvedba včasih otežena. Treba se je zavedati, da smo vsi le ljudje in da sodelovanje vseh vpletenih nikakor ne more biti zagotovljeno. Treba je biti občutljiv na spremembe v rejniški in tudi biološki družini ter temu posvetiti čas v individualni projektni skupini. Sprememba v eni družini lahko vpliva tudi na delovanje druge družine, medtem je otrok ujet med obema družinama. Strokovni delavec si mora tudi v praksi vzeti čas za pogovor, da se skupaj razrešijo vse morebitne dileme.

Ravno zaradi tega menim, da je zakonska določitev količine individualnih projektnih skupin (enkrat letno) popolnoma premalo. Skupina bi se morala srečati ob vsaki nastali stiski, da se te rešujejo sproti in skupaj, da so vsi vpleteni vključeni v iskanje rešitev.

Seveda imajo rezultati, pridobljeni v moji raziskavi, tudi svoje omejitve. Za večjo posplošljivost bi morala v raziskavo vključiti večji vzorec in vključiti več centrov za socialno delo. Ker sem raziskavo opravila le na enem centru za socialno delo, morda na rezultate vplivajo tudi politika vodenja centra za socialno delo in priučeni vzorci delovanja strokovnih delavk.

Morda bi bilo bolj smiselno, da bi za raziskavo opravila le intervjuje, tako s strokovnimi delavkami kot rejniškimi in biološkimi starši, saj bi s tem morda pridobila več informacij. Zapisi v spisovnih dokumentacijah so lahko zelo subjektivni, kar raziskovalcu onemogoči dostop do objektivnih informacij.

Kljub temu so moje ugotovitve veljavne, saj sem bila pri svojem delu objektivna in sem sledila vsem načelom raziskovanja. Glede posplošljivosti ugotovitev sem že zgoraj omenila, da bi za to morala privzeti večji vzorec in raziskavo razširiti na več centrov za socialno delo po Sloveniji.

Kljub vsemu lahko povzamem, da je raziskava uporabna za strokovne delavce in direktorje centrov za socialno delo, saj so v raziskavi vključene želje in mnenja rejniških ter bioloških staršev, ki so lahko pomemben vir podatkov pri oblikovanju nadaljnjega delovanja.

6 SKLEPI

Sklepov lahko iz opravljene analize in predstavitve rezultatov povzamem kar nekaj. Kot prvo lahko sklenem, da so teme moje diplomske naloge (biološka družina, sodelovanje, stiki ...)

med seboj zelo tesno povezane. Sklepi so naslednji:

- Bolj je urejeno sodelovanje med biološko družino in rejniško družino, bolj so urejeni tudi stiki, več jih je in izvajajo se redno.
- Z izvedbo in obsegom stikov so zelo tesno povezane tudi spremembe v biološki družini. Če so spremembe pozitivne, če se družina trudi izboljšati razmere, potem so jim stiki omogočeni, včasih se razširijo na širše družinske člane ali jim je omogočen podaljšan stik.
- Kadar so spremembe odsotne in biološki starši ne upoštevajo navodil in priporočil centra za socialno delo in rejniških staršev, takrat se stiki omejijo ali celo onemogočijo.
- Če so biološki starši pred začetkom rejništva z otrokom delali slabo ali niti med trajanjem rejništva zanj ne skrbijo najbolje, se to prav tako kaže v obsegu in izvajanju stikov. Stiki se omejijo, izvajajo pod nadzorom ali sploh odpovejo.
- Boljše je sodelovanje biološke družine s centrom za socialno delo, več je pozitivnih sprememb v biološki družini.

Kot sem že omenila, so vse teme med seboj zelo tesno povezane, še zlasti pa je vsaka tema povezana s temo stikov. Če so stvari na katerem drugem področju (sodelovanje, urejanje razmer) neurejene, negativne, se to skoraj vedno pokaže pri stikih.

7 PREDLOGI

Podajam nekaj predlogov nadaljnjim raziskovalcem in predloge za praktično delovanje.

Menim, da bi bilo zelo pomembno, da se, kot je bilo omenjeno v intervjujih, rejniški družini predstavi tudi ozadje biološke družine in obratno. Intervjuvanke so izpostavile, da poleg otroka sprejmeš tudi njegovo biološko družino, na kar pa niso pripravljene. Zaradi tega so pogosto prisiljene, da se namesto z otrokom soočajo s stisko njegove biološke družine.

Uvesti bi bilo treba večkratno srečanje individualnih projektnih skupin, saj bi s tem družine lažje komunicirale med seboj, reševanje zagat in problemov pa bi bilo tako sprotno in bolj učinkovito.

Seveda bi bilo delo na področju rejništva lažje in bolj učinkovito, če bi se na tem področju najprej uredila zakonodaja. Ena izmed intervjuvank je izpostavila, da glede na to, da naj bi bilo rejništvo le kratkotrajen ukrep, traja predolgo. Treba bi se bilo bolj osredotočiti na dobrobit otroka in določiti časovne okvire, po preteku katerih bi bilo mogoče staršem odvzeti roditeljsko pravico. Če je mogoče opaziti, da se starša ne trudita izboljšati razmer, zaradi katerih je do rejništva prišlo, bi jima bilo treba odvzeti roditeljsko pravico.

Prav tako bi bilo treba uvesti še izobraževanja za biološke starše, na katerih bi te učili primerne starševstva, pristopov vzgoje in načinov soočanja s stisko, odvisnostmi ipd.

Predlogi za nadaljnjo raziskavo pa so, da naj raziskovalci povečajo vzorec raziskave, da bodo podatki s tem bolj posplošljivi. Menim tudi, da bi bilo zelo dobro, da bi se v raziskavo vključili še rejniški otroci in da bi slišali še njihovo mnenje o delovanju centrov za socialno delo. S tem bi pridobili informacije vseh udeleženih in še mnogo dodatnih podatkov, ki bi raziskavo in njen namen podkrepili.

8 OPOMBE

Po odprtem kodiranju sem napravila prvo verzijo osnega, a sem ugotovila, da se mi prepletajo različni pojmi, zato sem osno kodiranje uredila, da so pojmi smiselno razvrščeni. Kot prilogo sem dodala tako prvo kot končno verzijo osnega kodiranja.

9 UPORABLJENA LITERATURA

Cijan, T. S. (2010). Socialno starševstvo. Diplomsko delo, Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čaćinovič - Vogrinčič, G. (1991). Notranjost družine: soočenje in odgovornost. *Časopis za kritiko znanosti*, 136/137, str. 21–26.

Čaćinovič Vogrinčič, G. (1992), Psihodinamski procesi v družinski skupini. Ljubljana: Advance.

Čaćinovič Vogrinčič, G. (1998). Psihologija družine. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče, 99–197.

Čaćinovič Vogrinčič, G., Kopal, L., Mešl, N., & Možina, M. (2005). Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čaćinovič Vogrinčič, G. (2006), Socialno delo z družino. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani.

Gavranovič, P. (2015). Rejništvo skozi študijo primera. Diplomaska naloga. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Inštitut RS za socialno varstvo (2016), Raziskovalna poročila: Otroci in družine. Dostopno na: <http://www.irssv.si/raz-porocila/otroci-in-druzina#otroci-prikrajšani-za-normalno-družinsko-življenje> (15.02.2016)

Janičijević, S. (2016). Pred težavami v rejništvu si ne zatiskamo oči ampak jih skušamo reševati. MMC RTV SLO. Dostopno na <http://www.rtv slo.si/moja-generacija/pred-tezavami-v-rejnistvu-si-ne-zatiskamo-oci-ampak-jih-skusamo-resevati/394082> (18.06.2016).

Kramarič, M. (2002). Rejništvo: otrok z dvema družinama: uporaba metod in konceptov v socialnem delu pri obravnavi družine. Diplomaska naloga. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

Kuzmanič Korva, D. (2012). *Kaljenje. Bilten skupnosti CSD Slovenije*. Rejništvo. št. 11. Ljubljana: Skupnost CSD Slovenije.

Mesec, B., Lamovec, T. (1998). Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu. Visoka šola za socialno delo.

Mali, M. (1998). Odnos med matično in rejniško družino: kako graditi most med rejenčevo biološko družino in rejniško družino. *Rejniški glasnik*, 36, str. 3–13.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Rejništvo. Dostopno prek: http://www.mddsz.gov.si/si/uveljavljanje_pravic/statistika/rejnistvo/ (16.04.2016).

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Odgovor na pisno poslansko vprašanje Nade Brinovšec v zvezi s centri za socialno delo. Dostopno prek <http://www.sds.si/sites/default/files/gallery/Brinov%C5%A1ek,%20rejni%C5%A1tvo,%2021.%204..pdf> (16.04.2016)

Milošević, V. (1981). Rejništvo v SR Sloveniji. (povzetek raziskave). Pridobljeno dne 17.04.2016 s http://www.obzornikzdravstvenenege.si/Celoten_clanek.aspx?ID=11f9c345-1cda-410b-80b2-4df5dd4fadc4.

Musek, Janek. 1995. Ljubezen, Družina, Vrednote. Ljubljana: Educy.

Potočnik, K. (2009). Psihološke značilnosti otrok v rejništvu. Diplomsko delo. Maribor: Filozofska fakulteta.

Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje zakona o izvajanju rejniške dejavnosti (2003), (Uradni list RS, št. 54/03, 78/08 in 18/13). Dostopno na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV4983> (18.02.2016).

Rener, T., Sedmak, M., Švab, A., & Urek, M. (2006). Družine in družinsko življenje v Sloveniji. Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Založba Annales.

Repotočnik, B. (2000). Socialno delo v rejništvu: individualna projektna skupina. Diplomsko delo, Ljubljana: Fakulteta za socialno delo

Rozina, A. (1998). Otrok v dveh družinah. Diplomsko delo, Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Sitar Surič, S. (2014). Soskrbnništvo - rejništvo za postmoderno socialno delo. *Socialno delo*, 53(2), str. 109–114.

Semolič - Cijan T. (2010). Socialno starševstvo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Diplomsko delo.

Tomec, M. (2012). *Bilten Skupnosti CSD Slovenije KALJENJE* 11: 18–20.

Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (2003), Uradni list RS, št. 110/02, 56/06 – (odl. US, 114/06 – ZUTPG, 96/12 – ZPIZ-2 in 109/12). Dostopno na <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3400> (18.02.2016).

Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (2004), Uradni list RS, št. 69/2004. Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200469&stevilka=3093> (18.02.2016).

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2010), Opis poklica: Rejnik. Dostopno na: http://www.ess.gov.si/ncips/cips/opisi_poklicev/opis_poklica?Kljuc=1576&Filter= (13.02.2016).

Zaviršek, D., Leskošek, V. (2008). Socialno starševstvo kot ključni vidik sodobnih družinskih politik: končno poročilo o opravljenem projektu.

Zaviršek, D. (2009). Med krvjo in skrbjo: socialno starševstvo kot širitev koncepta starševstva v današnjem svetu. *Socialno delo*, 48, str. 255–258.

Žiberna, M. (2005). Vpliv skupinskega dela na kakovost izvajanja rejništva. Magistrsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

10 PRILOGE

10.1 Priloga 1: Odprto kodiranje spisovne dokumentacije

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA	TEMA
A1	Predlog aktivnega sodelovanja	Aktivno sodelovanje-predlog	Aktivno sodelovanje	Sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
A2	Potreba po spremembi življenjskega sloga	Življenjski slog- potreba	Spremembe v življenju	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
A3	Učenje starševstva	Starševstvo	učenje	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
A4	Poiskati osebno pomoč za lažje urejanje življenja	Za lažje urejanje življenja	Iskanje pomoči	Pomoč	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
A5	Vključitev v šolo starševstva	Vključitev v šolo starševstva	učenje	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
A6	Ureditev bivalnega okolja	Bivalno okolje	urejanje	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
A7	Skrb za zdrav psihosocialni razvoj otrok	Psihosocialni razvoj	Skrb za otroka	Otrok	DELO Z OTROKOM
A8	Urejanje lastnega življenja	Ureditev življenja	Urejanje	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
A9	Preverjanje izpolnjevanja navodil	Izpolnjevanje navodil	preverjanje	Sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
A10	Spremljanje napredka pri urejanju življenja	Urejanje življenja	Spremljanje napredka	Sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
A11	Seznaiter s pogoji za vrnitev otrok	Seznaiter s pogoji	Pogoji za vrnitev	Vrnitev	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
A12	Nedvoumno pokazano, da je sposobna popolnoma samostojno poskrbeti za vse potrebe otrok in njun psihosocialni razvoj	Popolna samostojnost pri skrbi za potrebe in razvoj otrok	Pogoji za vrnitev	vrnitev	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
A13	Mama obljubi da bo skrbela zase	Skrb zase	Urejanje	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
A 14	Mama obljubi da bo uredila stanovanjske razmere	Urejanje bivalnih razmer	Urejanje razmer	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
A15	Mama se strinja s postavljenimi	Strinjanje s pogoji	Pogoji za vrnitev	Vrnitev	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA

	pogoji za vrnitev otrok				DRUŽINA
A16	Določitev stikov z mamo in očetom	Z mamo in očetom	Določanje stikov	Stiki	STIKI
A17	Mama našla stanovanje, se seli	Bivalno okolje- Urejanje stanovanjskega problema mame	Urejanje	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
A18	Mama našla službo	Urejanje zaposlitve mame	zaposlitev	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
A19	Rejniški starši delajo v korist otrok	V korist otrok	delo	Rejniški starši	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
A20	Skrb rejniških staršev da se ohranjajo stiki z matično družino kot dogovorjeno	Skrb za ohranjanje stikov glede na dogovor	Ohranjanje stikov	Rejniški starši	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
A21	Oče načrtuje ohraniti stike z obema otrokoma	Stiki z očetom	Ohranjanje stikov	Stiki	STIKI
A22	Mama in oče kljub razhodu vzdržujeta stike	Stiki med staršema	Ohranjanje stikov	Stiki	STIKI
A23	Mama pokliče da bo otroka odpeljala za en dan na morje	Daljši stik z mamo	Daljši stik	Stiki	STIKI
A24	Po mnenju rejnice je stikov preveč	s strani rejnice	Omejevanje	Stiki	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
A25	Zaradi preobilice stikov so rejniki vezani na dom	Vezanost rejnikov na dom zaradi stikov	omejevanje	stiki	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
A26	Ostali rejenci imajo manj stikov	Primerjava rejniških otrok	posploševanje	Stiki	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
A27	Pritožba mame glede omejitve stikov	mama	Nezadovoljstvo z omejitvijo	Stiki	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
A28	Mama prihaja nenapovedano, izven dogovorjenih časov	Mama	Nenapovedano prihajanje	Stiki	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
A29	Dogovor z rejnico da bosta otroka z mamo en teden	Dogovor za daljši stik z mamo	Sodelovanje z rejnico	Rejniški starši	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
A30	Poudari se komunikacija, CSD in rejnike potrebno o vsem obveščati	Poudarek na komunikaciji, obveščanju	komunikacija	Sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA

A31	Mama se je preselila in vključila v svetovanje	Sodelovanje in napredek mame	Napredek	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
A32	Otroka menita da imata stikov z očetom dovolj	Dovolj stikov z očetom	Stiki z očetom	Stiki	STIKI
A33	Otroka zadovoljna z odnosi v rejniški družini	Zadovoljstvo	otroci	Odnosi v rejniški družini	REJNIŠKA DRUŽINA
A34	Mami se postavi rok do konca šolskega leta da uredi razmere	Postavitev rokov mami	Urejanje	Spremembe	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
A35	Dogovorijo se novi termini za stike	Novi termini stikov	Termini stikov	Stiki	STIKI
A36	Rejnica želi omejiti stike a se CSD ne strinja ker gre za kratkotrajno rejništvo	Želja s strani rejnice	Omejevanje stikov	Stiki	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
A37	Oče se opraviči ker ni realiziral stikov	Nerealizirani stiki oče	Stiki oče	Stiki	STIKI
A38	Oče želi da otroka prespita pri njem, CSD se ne strinja	Očetova želja po daljšem stiku	Daljši stik oče	Stiki	STIKI
A39	Oče z rejniki ne komunicira, bo to popravil	Slaba komunikacija očeta in rejnikov	Komunikacija oče	Sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
A40	Starša se opozori da mora biti komunikacija bolj neposredna in ne preko otrok	Opozorilo- bolj neposredna	Komunikacija med starši in rejniki	Sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
A41	Otroka se strinjata da vikende izmenoma preživljata pri mami in očetu	Strinjanje otrok glede stikov	Mnenje otrok o stikih	Stiki	STIKI
A42	Mama se je vključila v terapevtsko obravnavo	vključitev v terapijo	Osebnostni napredek mame	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
A43	O stikih se dogovarja preko CSD	Preko CSD	Dogovarjanje o stikih	Stiki	STIKI
ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NAD KATEGORIJA	TEMA

B1	Naložena aktivna udeležba v procesu zdravljenja in redna udeležba v partnerskem svetovanju	Aktivno zdravljenje in udeležba v partnerskem svetovanju	Naloge CSD	Spremembe	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B2	Otrok zaupan očetu, zaradi nezmožnosti skrbeti zanjo jo sam preda rejnici	Nezmožnost za skrb za otroka	Nezmožnost očeta	Rejništvo	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B3	Opravljanje programa rehabilitacije	Opravljanje rehabilitacije	Opravljanje nalog	Sodelovanje	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
B4	Mama išče novo zaposlitev a ne najde	Mama neuspešno	Iskanje nove zaposlitve	Zaposlitev	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
B5	Oče se vključi v program zdravljenja alkoholizma	Zdravljenje alkoholizma	Vključitev očeta v zdravljenje	napredek očeta	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
B6	Oče želi dobiti skrbništvo nad hčerko	Oče	Želja po skrbništvu	Skrbništvo	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B7	Mama ne more sprejeti dejstva da je otrok v rejništvu	Mama	Težava sprejemanja rejništva	Rejništvo	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B8	Mama stike z deklico preživi pri rejnici	pri rejnici	Mama	Stiki	STIKI
B9	Mama težko vodi deklico	Mama	Težave	vzgoja	DELO Z OTROKOM
B10	Na stikih mamin partner nasilen nad otrokom	Nasilje partnerja na stikih	Mama	Stiki	STIKI
B11	Stiki z mamo pri rejnici	pri rejnici	Mama	Stiki	STIKI
B12	Nista vedela kako umiriti deklico, zato jo je partner ošvrknil s pasom	Neznanje pri vzgoji	Razlog za nasilje	nasilje	DELO Z OTROKOM
B13	Mama ni kritična do svoje situacije	do svoje situacije	Nekritičnost mame	Odsotnost sprememb	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI

B14	Mama niti nima predstave kakšno bi moralo starševstvo biti	Odsotnost pri mami	Predstava o starševstvu	starševstvo	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
B15	CSD mami pove da imata z očetom enake možnosti za skrbništvo a more na zdravljenje in terapijo da se usposobi kot starš	Zdravljenje in terapija da se usposobi kot starš	Pogoji za vrnitev otroka	Vrnitev domov	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B16	Mama želi skrbništvo prepustiti očetu	Mama	Prepustitev skrbništva	skrbništvo	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B17	Deklica se vede nenavadno seksualizirano	seksualizirano vedenje	Nenavadno	Vedenje deklice	DELO Z OTROKOM
B18	Rejnica meni, da deklica ni bila spolno zlorabljen, je pa morala v matični družini videti marsikaj neprimernega	Mnenje rejnice da je v matični družini videla marsikaj neprimernega	Razlogi	Vedenje deklice	REJNIŠKA DRUŽINA
B19	Rejnica pravi da je deklica večkrat žalostna, želi domov	Žalost deklice	Želja	Vrnitev domov	BIOLOŠKA DRUŽINA
B20	Oče se je nehal udeleževati AA, se je vključil v program osebnega urjenja	Oče	Prekinitev zdravljenja	Odsotnost sprememb	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
B21	Glede na dekličino neprimerno obnašanje se sproži prijava suma spolne zlorabe	Dekličino neprimerno obnašanje	Prijava suma spolne zlorabe	??	??
B22	Mama nadaljuje zdravljenje	Mama	Nadaljevanje zdravljenja	spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
B23	Želja po več stikih z deklico	Želja	Več	Stiki	STIKI

B24	Mama želela narediti samomor zato se ji odvzame stike	Mama	Odvzem stikov	Stiki	STIKI
B25	Stike odvzamejo tudi očetu	Oče	Odvzem stikov	Stiki	STIKI
B26	Vključitev deklice v terapijo na pobudo strokovne delavke	Pobuda strokovne delavke	Vključitev	terapija	DELO Z OTROKOM
B27	Starša se informira da bodo stiki odvisni od njune rehabilitacije	Od rehabilitacije	odvisnosti stikov	Stiki	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B28	Oče želi preživeti podaljšan vikend s hčerko	Oče- želja	Podaljšan stik	Stiki	STIKI
B29	rejnica in CSD se strinjata s podaljšanim vikendom	Strinjanje CSD in rejnice	Podaljšan stik	Stiki	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B30	V nasprotju z dogovorom deklica spi pri mami, kjer je prisoten tudi njen partner	mama	Kršenje dogovora	Stiki	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B31	Oče se zaveda da bi v primeru vrnitve deklice domov moral zamenjati službo	Oče	Zavedanje	spmembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
B32	Oče je pripravljen zamenjati službo	Oče	Zamenjava službe	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
B33	Mama neredno prihaja na kontrole, ne sodeluje	Mama	Neredno prihajanje na kontrole	Odsotnost sprememb	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
B34	Oče pove rejnici da je na stik deklico pripeljal materin partner	Oče			
B35	Materi se naslednji stik	mama	Odpoved naslednjega	Stiki	STIKI

	odpove		stika		
B36	Mamo se povabi na razgovor	mama	Vabljena	razgovor	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B37	Psiholog pove da oče sodeluje redno in je konstruktiven	Oče	Redno sodelovanje in konstruktivnost	Sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B38	Psiholog pove da mama ne sodeluje že nekaj časa, se ne da nič dogovoriti z njo	Mama	Nepripravljenost za sodelovanje	sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B39	Deklica pove, da pogreša očija, bi želela z njim biti večkrat	Z očetom	Več	Stiki	STIKI
B40	deklica ima terapevtski vikend v Fiesi na termin ko bi morala biti pri očetu, oče temu nasprotuje	Oče	Nasprotovanje zaradi odpovedi stikov	Stiki	STIKI
B41	Rejnica želi, da oče uvidi da gre tu za pomoč deklici	Rejnica	Želja po uvidu očeta	Pomoč deklici	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
B42	Mama se ponovno vključi v zdravljenje	Mama	Ponovna vključitev v zdravljenje	spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
B43	Oče se je glede nestrinjanja z rejnico le-ti opravičil in se pogovoril	Oče	Opravičilo	sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
B44	Rejnica želi da starša dokazeta spremembe	Rejnica	Želja po dokazovanju sprememb	spremembe	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
B45	Rejnica želi da se stike z obema omeji	Rejnica	Omejitev stikov- želja	Stiki	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI

B46	Mama ne sodeluje s psihologom, ne dela urinskih testov	Mama	Nesodelovanj e	Odsotnost sprememb	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
B47	Strokovna delavka meni da mama ni primerna za stike	Mama	Mnenje strokovne delavke o neprimernosti za stike	Stiki	STIKI
B48	Deklica zadovoljna s stiki pri očetu, pri mami ne toliko	Deklica	zadovoljstvo s stiki	Stiki	STIKI
B49	Mami se sporoči da ima stike z deklico lahko le po telefonu	Mama	Omejitev stikov	Stiki	STIKI
B50	Mamo prepoved stikov zelo zjezi, meni da je to neupravičeno	Mama	Jeza ob prepovedi	Stiki	STIKI
B51	Rejnica pove, da je mama klicala da je ne bo na stike ker je bila deklica poredna	Mama	Odpoved stika	Stiki	STIKI
B52	Deklica ve da ima mama težave, ji je odleglo da ne bo stikov	Deklica	Nezainteresiranost	Stiki	STIKI
B53	Ko je bila deklica na stikih pri očetu je prišla mama in na vratih govorila da ji CSD ne bo preprečeval stikov	Mama	Kršenje prepovedi stikov	Stiki	STIKI
B54	Rejnica meni da je oče že malo vsiljiv, se drži dogovorov a deklico prevečkrat kliče	Rejnica	Mnenje o vsiljivost očeta	Sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
B55	Mama na IPS pove, da je že dlje časa čista in ne ve zakaj ne sme imeti stikov s hčerko	mama	Nasprotovanj e zaradi odpovedi stikov	Stiki	STIKI

B56	Mama je polna očitkov, napadalna, meni da so vsi nastrojeni proti njej	mama	Napadalnost, očitki	Sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B57	Oče je pozitivno naravnani glede srečanja	oče	Pozitivno doživljanje srečanja	Sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B58	Mama pravi da so srečanja brezzvezna, da jih obiskuje le zaradi hčerke	mama	Negativno doživljanje srečanja	Sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B59	Oče in mama se strinjata da so negativni dogodki pri njima bolj izpostavljeni od tistih pri rejnici	Oče in mama	Strinjanje o izpostavljenosti negativnih dogodkov pri njima	sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
B60	Mama hčeri pere glavo, da je oče tisti ki jo je dal v rejništvo	mama	Neprimeren odnos	sodelovanje	BIOLOŠKA DRUŽINA
B61	Deklica krade v trgovini- pove da je pri tem početju večkrat videla mamo	Deklica	Opazovanje mame pri kraji	starševstvo	BIOLOŠKA DRUŽINA
B62	Deklica želi z očetom biti več, z mamo manj	deklica	Želja po več z očetom manj z mamo	Stiki	STIKI
B63	Stiki z mamo sedaj pod nadzorom, 1x mesečno ter po telefonu 3x tedensko	mama	omejitev	Stiki	STIKI
B64	Mama za stike nezainteresirana	mama	Nezainteresiranost	Stiki	STIKI
B65	Mama na stiku nepripravljena, ne ve kaj naj počne s hčerko	mama	Nezainteresiranost	Stiki	STIKI

B66	Oče bil na stiku pod vplivom nečesa, dekle ga ni moglo zbuditi	oče	Recidiv	Odsotnost sprememb	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
B67	Deklica pove rejnici, da jo je strah stikov z mamo saj nikoli ne ve kakšna bo prišla	deklica	strah pred stiki z mamo	Stiki	STIKI
B68	Deklica pove da želi več stikov z mamo	deklica	Več z mamo-želja	Stiki	STIKI
B69	mama začela zdravljenje na zaprtem oddelku	Mama	Začetek zdravljenja	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
B70	Zaradi zdravljenja mame do nadaljnjega ni stikov	Mama	odpoved	Stiki	STIKI
B71	Stiki se razširijo tudi na širše družinske člane	širši družinski člani	razširitev	Stiki	STIKI

C1	Deklica ima stik z mamo vsak petek 4 ure ter 5-minutni klic vsak dan	mama	Stik vsak petek 4 ure ter 5-minutni klic vsak dan	Stiki	STIKI
C2	Mama ve da se mora iti zdraviti za alkoholizem, je zelo zainteresirana	mama	zavedanje in interes po zdravljenju alkoholizma	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
C3	CSD mami predlaga možnosti zdravljenja	mama	predlog CSD o možnostih zdravljenja	Sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
C4	V času maminega zdravljenja deklica z njo nima stikov	mama	prekinitev stikov med zdravljenjem	Stiki	STIKI
C5	Rejnica ves čas sodeluje, ni pristranska do očeta deklice, ki je njen brat	Rejnica	Sodelovanje in nepristranost	Odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
C6	Mama ponovno začne piti	Mama	Recidiv	Odsotnost sprememb	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI

C7	Mama pokliče rejnico da ne bo imela stika	Mama	odpoved stika	Stiki	STIKI
C8	Stiki z mamo se omejijo, deklice ne prespijo več pri njej	Mama	omejitev stikov	Stiki	STIKI
C9	Oče pri stikih ni reden	Oče	neredni stiki	Stiki	STIKI
C10	oče se oprošča zadnji čas	oče	Nesporočanje odsotnosti	Sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
C11	Rejnica opaža da se mama zelo trudi za sanacijo razmer	Rejnica	Opazanja o trudu za spremembe	Spremembe	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
C12	Na obhajilu deklice so prisotni tako rejniški sorodniki kot biološki	Rejniški in biološki starši	Prisotnost na obhajilu	Sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
C13	Mama dobi službo zato se rejnica prilagaja glede stikov	REJNICA	Prilagajanje stikov zaradi zaposlitve	Stiki	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
C14	Oče pri vzgoji ne sodeluje, ne hodi na stike	Oče	nesodelovanje pri vzgoji	Sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKA-BIOLOŠKA DRUŽINA
C15	Mama je do svoje odvisnosti kritična	Mama	kritičnost do odvisnosti	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
C16	Z rejništvom so vsi udeleženi zadovoljni, občasne konflikte so zmožni rešiti	VSI UDELEŽENI?	zadovoljstvo in sodelovanje	Sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
C17	Oče ponovno vzpostavi stike, je prvič prisoten na IPS	Oče	Ponovno sodelovanje	Sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
C18	Če bo še naprej vse v redu, se rejništvo prične zaključevati	Če bo še naprej vse v redu	Zaključevanje rejništva	Sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
C19	Nesporazumi med mamo in očetom, čemur se ne povzroča preveč pozornosti	Med mamo in očetom	Neposvečanje	nesporazumi	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
C20	K vrnitvi otrok k mami se nagiba tudi oče, ki je prej temu nasprotoval	Očetovo strinjanje	Vrnitev otrok mami	Sodelovanje	BIOLOŠKA DRUŽINA

C21	V rejniški družini je glede na psihološko mnenje ustrezno poskrbljeno	Ustrezna v rejniški družini	Psihološko mnenje	Oskrba	REJNIŠKA DRUŽINA
C22	Predlog naj se vrnitev deklice izvede postopno	predlog	postopna vrnitev	Vrnitev	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
C23	Rejnica pove, da so se odnosi z mamo po predlogu vrnitve deklice spremenili	Mama	Sprememba odnosa po predlogu vrnitve	Odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
C24	Ob dekličinem zavračanju stikov z mamo, le-ta verbalno napade rejnico	Mama napade rejnico	Verbalni napad ob zavračanju stikov	Odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
C25	Rejnica predlaga ponoven pogovor z vsakim staršem posebej o njunih načrtih za prihodnost	Predlog rejnice	pogovor z vsakim staršem o načrtih za prihodnost	Sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
C26	Oče se strinja z postopnim ukinjanjem rejništva	Strinjanje očeta	Ukinjanje rejništva	Spremembe	BIOLOŠKA DRUŽINA
C27	Mami se dodeli več stikov vendar se mora bolj zavzemati pri izvajanju roditeljskih pravic	Bolj zavzemati pri izvajanju roditeljskih pravic	Mama več stikov	Stiki	STIKI
C28	Mama si uredi dopoldansko delo da bo lažje skrbela za deklico	Mama	Dopoldansk o delo	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
C29	Uvede se dnevno rejništvo	Uvedba	dnevno rejništvo	Spremembe	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
C30	Mama mora prevzeti več odgovornosti	Mama	Prevzemanje več odgovornosti	Spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
C31	Oče razburjen pokliče na CSD da mu mama onemogoča stike	Mama	onemogočan je stikov očetu	Stiki	STIKI
C32	Oče prekliče izjavo strinjanja z ukinitvijo rejništva	Oče	Preklic izjave strinjanja	Sodelovanje	BIOLOŠKA DRUŽINA

C33	Oče na stike hodi nenapovedano, se ni sposoben držati dogovorov	Oče	nenapovedan i prihodi	Stiki	STIKI
C34	Rejnica se strinja z ukinitvijo rejništva, meni da je še potreben nadzor s strani CSD	Rejnica	strinjanje z ukinitvijo rejništva	Spremembe	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
C35	Rejnica je kot teta deklici še vedno pripravljena pomagati, ne želi pa več biti formalno odgovorna zanje	Rejnica	Pripravljeno st za neformalno pomoč	Sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
C36	Rejništvo se zaključi	Zaključek	Rejništvo	Spremembe	BIOLOŠKA DRUŽINA

D1	Mama prosi za namestitev otroka v rejništvo	Mama	prošnja za namestitev otroka v rejništvo	rejništvo	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
D2	Mama jutraj pripelje otroka k rejnici in ga zvečer prevzame	Mama k rejnici	Zjutraj pripelje, zvečer odpelje	rejništvo	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
D3	Stiki z mamou urejeni	Z mamou	Urejeni	stiki	STIKI
D4	Rejnica in mama imata dober odnos	rejnica in mama	dobri	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
D5	Mama zelo zadovoljna z rejniško družino	Mama	Zadovoljstvo z rejniško družino	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
D6	Na govorilne ure za otroka hodita tako mama kot rejnica	Rejnica in mama	Udeležba na govorilnih urah	sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
D7	Mama in oče odideta na razgovor na psihiatrični kliniko	Mama in oče	Razgovor na psihiatrični kliniki	spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
D8	Izvedensko mnenje je da sta se razgovora udeležila da zadostita zahtevam CSD	Mama in oče	udeležba na razgovoru zaradi zadostitve zahtevam CSD	sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA

D9	Mama ne hodi več na sestanke v šolo, gre enkrat na pobudo rejnice	Mama	Ne hodi na sestanke v šolo	sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
D10	Doma so zelo neurejeni pogoji	Doma	neurejeni pogoji	slabe razmere	BIOLOŠKA DRUŽINA
D11	Rejnici se poda predlog da uredi otroško sobo	predlog rejnici	ureditev otroške sobe	spremembe	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
D12	Otrok k mami, dokler se razmere ne uredijo, hodi le še na stike	do ureditve razmer mame	omejitev stikov	stiki	STIKI
D13	Mama zaprosi za možnost stika otroka z očetom, ko bo le-ta prepeljan iz zapora na CSD na psihološko obravnavo	z očetom	Prošnja	stiki	STIKI
D14	Mamina prijateljica na zapisnik pri CSD da izjavo o neprimernem spolnem obnašanju mame	Mama	neprimerno spolno obnašanje	vedenje	BIOLOŠKA DRUŽINA
D15	Otrok ostane v rejniški družini do ureditve razmer doma	do ureditve razmer doma	otrok ostane v rejništvu	rejništvo	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
D16	Mama in oče nimata stikov že tri mesece	Mama in oče	neudeležba	stiki	STIKI
D17	Določitev novih stikov s strani CSD	CSD	določanje stikov	stiki	STIKI
D18	Doma se začnejo urejati razmere-selitev v primernejše prostore	Selitev	urejanje razmer	spremembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
D19	Rejniška in biološka družina dobro sodelujeta	rejniška in biološka družina	dobro	sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
D20	Rejnica spodbuja starša	Rejnica starša	Spodbujanje	sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
D21	Ob ustreznem saniranju razmer CSD predlaga daljša bivanja doma	Ob ustreznem saniranju razmer	daljša bivanja doma	spremembe	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA

D22	Starša se ne držita dogovora o stikih, kljub želji otrok ponje ne prihajata	Mama in oče	neudeležba	stiki	STIKI
D23	Mama zelo zadovoljna z rejnico in stiki	z rejnico in stiki	zadovoljstvo	sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
D24	Še vedno se urejajo bivanjske razmere, katere CSD redno preverja	pod nadzorom CSD	urejanje razmer	spmembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
D25	Obisk strokovne delavke na domu mame- razmere niso nič boljše (vsi spijo v isti postelji)	ob obisku strokovne delavke	razmere se ne izboljšajo	Odsotnost sprememb	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
D26	Sprememba stikov- do ureditve razmer otrok ne spi doma	otroci ne spijo doma	Omejitev	stiki	STIKI
D27	Rejnica nemočna v vzgoji, dogajajo se kraje, razmišlja o odpovedi rejništva	rejnica	nemoč in misel o odpovedi rejništva	Rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
D28	Otroka doma prepuščena sama sebi	prepuščenost otrok samim sebi	slaba	skrb za otroke	DELO Z OTROKOM
D29	Mama se seli v večje stanovanje, najemnik ne dovoli da bi tu živel tudi otrok	otroci ne smejo biti pri njej	selitev mame	spmembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
D30	Rejnica pohvali starše da redno obiskujejo otroka	Redno obiskovanje otrok	pohvala rejnice	Stiki	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
D31	Mama ne razmišlja o tem da bi se otrok vrnil k njej	ni v načrtu	k mami	Vrnitev	BIOLOŠKA DRUŽINA
D32	Mama ne hodi na stike	Mama	neudeležba na stikih	Stiki	STIKI
D33	Del počitnic in vikende otrok preživlja doma pri mami	pri mami	podaljšani stiki	Stiki	STIKI

D34	Cilj IPS je vzdrževanje in ohranjanje dobrih odnosov in povezav med matično in rejniško družino	Cilj	ohranjanje dobrih odnosov	Odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
D35	Stiki se zaradi neurejenih razmer v biološki družini omejijo	zaradi neurejenih razmer	Omejitev stikov	Stiki	STIKI
D36	Otrok se s polnoletnostjo želi vrniti domov kljub neurejenim razmeram	Želja otroka	po polnoletnosti	Vrnitev	BIOLOŠKA DRUŽINA
D37	Rejnica se še nadalje želi angažirati za otroka a ji socialna delavka razloži da to ni v njeni pristojnosti	Želja rejnice	ohranitev	skrb za otroke	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI

E1	Starša morata narediti teste za spolno prenosljive bolezni, če bo vse negativno bo CSD dovolil stike z otrokom	Negativni testi za spolno prenosljive bolezni	pogojevanje stikov	stiki	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKI STARŠI
E2	CSD zahteva da uredita bivanjske razmere, zdravstveno zavarovanje ter stalno prebivališče za otroka	Ureditev bivanjskih razmer, zdravstvenega zavarovanja in stalnega prebivališča	Zahteve CSD	spremembe	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKI STARŠI
E3	Mama prinese potrdilo o spolno prenosljivih boleznih in ji strokovna delavka omogoči stik	Mami na podlagi potrdila o spolno prenosljivih boleznih	omogočen stik	stiki	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKI STARŠI
E4	Oče pravi da bo prinesel potrdilo ko bo videl da je mama res imela stik	Bo oče prinesel potrdilo	Ko zagotovljeni stiki	stiki	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKI STARŠI
E5	Mama se na stiku zanima za otroka, njegovo zdravje	Mama	zanimanje za zdravje otroka	skrb za otroka	STIKI

E6	Mame na drugi stik zaradi obveznosti ne bo	mama	odpoved stika	stiki	STIKI
E7	Odnosi med starši in rejniki so obupni	Med starši in rejniki	Slabi	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
E8	Oče grozi rejnikom in CSD	s strani očeta	grožnje	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
E9	Na IPS staršev ni, kar niti ne sporočita	Oče in mama	neudeležba na IPS	sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKI STARŠI
E10	očeta na stik ne bo dokler se ne uredijo nesporazumi z rejniki	Oče	odklanjanje	stiki	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
E11	Na IPS se določi prekinitev stikov s staršema zaradi nezanimanja, neodzivnosti,...	zaradi nezanimanja in neodzivnosti staršev	prekinitev	stiki	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKI STARŠI
E12	Skoraj eno leto se starša ne zanimata za otroka, ne pokličeta na CSD	Skoraj eno leto	nezanimanje	skrb za otroke	DELO Z OTROKOM
E13	Oče želi skrbništvo nad otrokom	oče	Želja po skrbništvu	skrbništvo	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
E14	CSD odobri stike 1x mesečno pod nadzorom, pod pogojem da oče predloži izvide	če oče predloži izvide	pogojena odobritev stikov	stiki	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
E15	Oba predložita izvide, stiki se omogočijo	na podlagi predloženih izvidov	omogočen stik	stiki	STIKI
E16	Na stikih rejnica otroka usmerja k biološkimi staršem	Rejnica	usmerjanje otroka k staršem	sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
E17	Oče po stiku pride na razgovor kjer pove da bo pisno podal vse pripombe	Z očetom	Razgovor o pripombah	sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKI STARŠI
E18	Starša neredno hodita na stike	S staršema	neredni	stiki	STIKI
E19	Oče zahteva ločene stike zanj in za mamo a se ne odobri	zahteva očeta	ločeni stiki	stiki	STIKI
E20	Oče zahteva primernejše prostore za stike (razkužene, zračne,...)	Očetova zahteva po primernejših prostorih	prostori za stike	stiki	STIKI

E21	Stika zaradi otrokove bolezni ni kar mamo zelo razburi kljub obljubljenemu dodatnemu stiku naslednji mesec	razburjenje mame	odpoved stika	stiki	STIKI
E22	Na stike pride le mama ali pa ju sploh ni in ne sporočita	Oče, nesporočanje	Neudeležba na stikih	stiki	STIKI
E23	oče ne bo več hodil na stike	Oče	neudeležba na stikih	stiki	STIKI
E24	otrok nezainteresiran na stikih saj mame že dolgo ni videl	Nezainteresiran ost	Otrok na stikih	stiki	STIKI
E25	Na stik prideta oba	Oba starša	Udeležba na stikih	stiki	STIKI
E26	oče s stika odide po 15 minutah	predčasen odhod očeta	Udeležba na stikih	stiki	STIKI
E27	Na naslednjem stiku se oba zelo trudita	na naslednjem stiku	trud staršev	spmembe	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
E28	Mama se na stikih trudi, otroku nosi igrače da se mu prikupi	mama	trud na stiku	spmembe	STIKI
E29	Oče ponovno v zaporu, dogovarjanje glede stikov	oče	dogovarjanje o stikih	Stiki	STIKI
E30	Otrok na stiku z mamo ne kaže interesa se ves čas obrača k rejnici	nezainteresiran ost	Otrok na stikih	Stiki	STIKI

F1	Zaradi strahu deklice pred očetom se jo letemu odvzame	Strah pred očetom	odvzem deklice	Odnosi	SODELOVANJE CSD-BIOLOŠKA DRUŽINA
F2	Deklico se namesti v krizni center	Deklica	V krizni center	Namestitev	DELO Z OTROKOM
F3	Začne se urejati namestitev v rejniško družino	V rejniško družino	urejanje namestitve	namestitev	SODELOVANJE CSD-BIOLOŠKI STARŠI
F4	Oče ima z deklico stike pod nadzorom v kriznem centru	z očetom	pod nadzorom	stiki	STIKI

F5	Deklica na stiku ne kaže znakov preplašenosti	ni preplašena	počutje deklice	stiki	STIKI
F6	Stiki z mamo in starimi starši potekajo izven kriznega centra	Izven kriznega centra	s širšim sorodstvom in mamo	stiki	STIKI
F7	Deklico se namesti v rejništvo k starim staršem	k starim staršem	namestitev	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
F8	Po stikih z mamo deklica odklanja stike z očetom	z očetom	odklanjanje stikov	stiki	STIKI
F9	Mama želi da se deklica predodeli njej	želja mame	Predodelitev	skrbništvo	BIOLOŠKA DRUŽINA
F10	Dekle izrazi željo po stikih z očetom izven kriznega centra	izven kriznega centra- želja deklice	stiki z očetom	stiki	STIKI
F11	Deklico se namesti v zunanjo rejniško družino	v zunanjo rejniško družino	namestitev	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
F12	Mama kljub dogovoru ne pokliče	Mama	neupoštevanje dogovorov	sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
F13	Stare starše se obvesti da želi imeti deklica stike z njimi	Želja deklice	stiki s širšim sorodstvom	stiki	STIKI
F14	Dekle ima na stiku z očetom čustven izbruh, stik se po 30 minutah prekine	zaradi čustvenega izbruha deklice	prekinitev stikov	stiki	STIKI
F15	Oče želi hčerko za več dni	želja očeta	daljši stiki	stiki	STIKI
F16	Deklica pove da oče s stika odhaja pred koncem, bi želela biti več z njim	deklica želi z očetom biti dlje časa	daljši stiki	stiki	STIKI
F17	Oče deklico takoj ko ju kdo ne nadzira psihično maltretira	s strani očeta	psihično maltretiranje	skrb za otroke	DELO Z OTROKOM
F18	Očetu se odobrijo daljši stiki	Odobreni	daljši stiki	stiki	STIKI
F19	Rejniška in biološka družina se razumeta	med biološko in rejniško družino	dobri	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI

G1	Higiena in bivanjske razmere neustrezne, otroka se namesti v rejniško družino	zaradi neustreznih bivanjskih razmer	namestitve v rejništvo	rejništvo	SODELOVANJE CSD-BIOLOŠKA DRUŽINA
G2	Otroka se odvzame staršem	Staršem	odvzem otroka	odvzem	BIOLOŠKA DRUŽINA
G3	Starša v 14 dneh prideta enkrat na stik in enkrat pokličeta	S staršema	Neredni	stiki	STIKI
G4	Staršev ni na stik kar niti ne sporočijo	Starša	neudeležba na stiku	stiki	STIKI
G5	Po stiku je otrok divji	Otrok	Divje vedenje po stiku	stiki	STIKI
G6	Stiki neredni, niso po dogovoru	S staršema	Neredni	Stiki	STIKI
G7	Starša redno hodita na stike	S staršema	Redni	Stiki	STIKI
G8	rejnica se strinja da bi otroci s starši 1x mesečno preživeli skupaj soboto	strinjanje rejnice	1x mesečno preživijo skupaj soboto	rejništvo	Sodelovanje REJNIŠKA – BIOLOŠKA DRUŽINA
G9	Otrok se zelo veseli obiska staršev	otrokovo veselje	obisk staršev	Stiki	STIKI
G10	Starša želita daljše stike med poletnimi počitnicami	želja staršev	daljši stiki	Stiki	STIKI
G11	Daljše stike se jima odobri, a pod rednim nadzorom CSD	Odobreni pod nadzorom CSD	Daljši stiki	Stiki	STIKI
G12	Otrok se s stikov vrača v slabem stanju (umazan)	otrok je umazan	vrnitev s stikov	Stiki	STIKI
G13	Otrok je po stiku v stiski	Stiska	Vrnitev s stika	stiki	STIKI
G14	Rejnica predlaga prekinitev vikend stikov	Predlog rejnice	Prekinitev vikend stikov	Stiki	STIKI

G15	Biološka družina zelo odklonilna do rejniške	Biološke družine do rejniške	Odklonilni	Odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
G16	Starša redno prihajata po otroka a se ne držita dogovorjene ure	Starši	Neupoštevanje dogovorov	Stiki	STIKI
G17	Cilj IPS je sodelovanje z rejniki in CSD	Cilj IPS	bioloških staršev z rejniki in CSD	sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
G18	Oče otroka ponovno pripelje prepozno	Oče	kršitev dogovorov	sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
G19	Stiki se omejijo, prekinejo se vikend obiski	prekinitev vikend obiskov	omejitev	stiki	STIKI
G20	CSD opravi pogovor s staršema glede prepoznega vračanja otroka- sta nekritična	Staršev glede prepoznega vračanja otrok	Nekritičnost	sodelovanje	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKI STARŠI
G21	Deček se že sam zaveda da bo vrnitev k staršema dolgotrajen proces, se zaveda njenih napak	o dolgotrajnosti rejništva	zavedanje otroka	rejništvo	DELO Z OTROKOM
G22	Cilj IPS vzdrževanje dobrih odnosov biološka- rejniška družina	Cilj IPS	vzdrževanje dobrih odnosov med biološko in rejniško družino	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
G23	Rejnica izraža skrb glede vedenja otroka po vrnitvi iz stika	skrb rejnice o vedenju otroka po prihodu s stika	Vedenje otroka	skrb za otroke	DELO Z OTROKOM
G24	CSD poda predlog o omejitvi stikov na 1x mesečno, pod nadzorom na CSD	Predlog CSD	omejitev stikov	Stiki	STIKI

G25	Starša se ne zanimata za navodila rejniške družine	navodil rejniške družine	Neupoštevanje	Odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
G26	Odobri se omejitev stikov	odobrena	omejitev stikov	Stiki	STIKI
G27	Starša ne prihajata na stik	Starša	neudeležba na stiku	Stiki	STIKI
G28	Stik doma pod nadzorom CSD	CSD	pod nadzorom	Stiki	STIKI
G29	Starša ne kontaktirata šole	nezanimanje staršev	šolanje otroka	skrb za otroke	BIOLOŠKA DRUŽINA
G30	Stiki na otroka vplivajo slabo (moči posteljo)	na otroka	Slab vpliv stikov	Stiki	STIKI
G31	Otrok se na stiku dolgočasi, se razveseli prihoda rejnice	nezainteresiran ost	Otrok na stikih	Stiki	STIKI
G32	Staršema se odvzame roditeljska pravica	Odvzem	roditeljska pravica	starševstvo	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
G33	Odnos staršev do rejnice korekten	Staršev do rejnice	Korektni	Odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
G34	Otroku je telefonski stik odveč	Otroku odveč	Telefonski stik	Stiki	STIKI
G35	Na stiku je otroku dolgčas	nezainteresiran ost	otrok na stikih	Stiki	STIKI
G36	Po odvzemu roditeljske pravice se starša z rejnico razumeta bolje	po odvzemu roditeljske pravice	Boljši	Odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
G37	Telefonski stiki se prekličejo, so neugodni za otroka	Preklic	Telefonski stik	Stiki	STIKI
G38	Otrok razočaran ker sta starša na stik prišla brez daril (pozabila na rojstni dan)	Na stiku	razočaranje otroka	skrb za otroke	DELO Z OTROKOM

G39	Otrok na stiku nezadovoljen, ne uživa	nezainteresiran ost	otrok na stikih	Stiki	STIKI
G40	mnenje CSD; starša ne izboljšujeta odnosov z rejniško družino zaradi brezbržnosti	Se ne izboljšujejo zaradi brezbržnosti staršev	med biološko in rejniško družino	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
G41	Mnenje CSD: starši ne izboljšajo bivalnih razmer	starša ne izboljšujeta	bivanjske razmere	Odsotnost sprememb	SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI
G42	Stiki so s strani otroka bolj na silo	nezainteresiran ost	otrok na stikih	Stiki	STIKI

H1	Starša ne želita stikov oz videti deklice	Starša	zavračanje stikov	stiki	STIKI
H2	Starša nimata stikov a se po telefonu zanimata zanjo	Stiki le po telefonu	zavračanje stikov	stiki	STIKI
H3	Hčerko prvič obiščeta po rojstvu sina	po rojstvu drugega otroka	prvi obisk	stiki	STIKI
H4	Želita da se otroka poznata in imata občasne stike	Z bratom	občasni stiki	stiki	STIKI
H5	Starša obiskujeta hči enkrat letno	enkrat letno	Občasni stiki	stiki	STIKI
H6	Starša zavračata sodelovanje v formalnih postopkih	sodelovanja v formalnih postopkih	zavračanje	sodelovanje	BIOLOŠKA DRUŽINA
H7	Starša se želita odpovedati roditeljski pravici	Odpoved- Želja	roditeljska pravica	skrb za otroke	BIOLOŠKA DRUŽINA
H8	Rejnici zaupajo 100%	popolno	zaupanje rejnici	sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
H9	ni možnosti vrnitve deklice domov	ni možnosti	možnost vrnitve	vrnitev	BIOLOŠKA DRUŽINA

H10	Starša s šolo ne sodelujeta, ne želita da se ju vabi na sestanke	nesodelovanje s šolo	šolanje otroka	skrb za otroke	BIOLOŠKA DRUŽINA
H11	Starša podata soglasje, da ima rejnica popolno pooblastilo za izvajanje vseh starševskih dolžnosti	rejnica ima popolno pooblastilo	izvajanje starševskih dolžnosti	starševstvo	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
H12	Rejniška in biološka družina se razumeta zelo dobro, starša zaupata rejnici	Dobro sodelovanje, zaupanje	rejniška-biološka družina	sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
H13	Dekle tudi po polnoletnosti ostane v rejništvu	po polnoletnosti	nadaljevanje rejništva	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
H14	Starša pri notarju podpišeta pooblastilo za izvajanje starševskih pravic in sprejemanje odločitev	pooblastilo rejnici	starševske pravice in sprejemanje odločitev	starševstvo	BIOLOŠKA DRUŽINA

I1	Starša ne realizirata dogovora ob ločitvi, deklici se dodeli v vzgojo in varstvo starim staršem	starim staršem	predodelitev deklice	starševstvo	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
I2	Starša imata stike vsak drug vikend	vsak drug vikend	redni	stiki	STIKI
I3	Z očetom leto dni ni stika, ne prispeva za preživljanje	Oče	neredni	stiki	STIKI
I4	Mama želi imeti hči pri sebi a trenutno nima pogojev	Mama	želja	skrbništvo	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA

I5	Mama ima redne stike	Mama	redni	stiki	STIKI
I6	Začne se urejati rejništvo pri starih starših	pri starih starših	urejanje rejništva	rejništvo	SODELOVANJE CSD-BIOLOŠKA DRUŽINA
I7	Z očetom CSD vzpostavi stik, ko pride na srečanje v rejniško družino	Z očetom	vzpostavitev na stiku	kontakt	SODELOVANJE CSD-BIOLOŠKA DRUŽINA
I8	Oče se na stiku trudi a je deklica zadržana	Oče	trud na stiku	stiki	STIKI
I9	CSD zaradi očetovega izmenskega dela prilagodi stike	Očetu zaradi dela	prilagajanje stikov	stiki	STIKI
I10	Deklica je na stikih sproščena	Deklica je sproščena	počutje na stikih	stiki	STIKI
I11	Deklica je na stiku odzivna, sodelujoča	sodelovanje deklice	počutje na stikih	stiki	STIKI
I12	Zaradi redkih skupnih interesov so stiki malo na »silo«	na "silo"	potek	stiki	STIKI
I13	Oče želi stik prestaviti, kar rejnici ustreza a ne strokovni delavki, se ne odobri	Se ne odobri	prestavitev stika	stiki	STIKI
I14	Stik z mamo poteka v rejniški družini	Pri rejnici	mama	stiki	STIKI
I15	Oče izboljšal odnos s hčerko a ne hodi redno na stike	Oče	Izboljšan odnos	stiki	STIKI
I16	Oče med poletnimi počitnicami ni imel stika	Oče	prekinitev stikov	stiki	STIKI
I17	Stiki z očetom niso redni, deklica se jih ne veseli	Oče	neredni stiki	stiki	STIKI

I18	Oče zaradi nerednih stikov vabljen na CSD a se vabilu ne odzove	Oče	Ni odziva na vabilo CSD	sodelovanje	SODELOVANJE CSD-BIOLOŠKA DRUŽINA
-----	---	-----	-------------------------	-------------	----------------------------------

J1	Zaradi suma spolne zlorabe s strani maminega partnerja se deklico predodeli očetu	zaradi suma spolne zlorabe	očetu	predodelitev	SODELOVANJE CSD-BIOLOŠKA DRUŽINA
J2	Deklica gre v rejniško družino	v rejniško družino	namestitev	rejništvo	SODELOVANJE CSD-BIOLOŠKA DRUŽINA
J3	Staršema se začasno odvzame pravica do stikov	staršema	Začasen odvzem stikov	stiki	STIKI
J4	Informacije med biološkimi in rejniškimi starši se izmenjujejo prek CSD	pretok informacij preko CSD	rejniška-biološka družina	sodelovanje	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
J5	Pri izvedenki ima deklica stik s starši, očeta zelo vesela, mame ne	pri izvedenki	s starši	stiki	STIKI
J6	Izvedenka predlaga stike 1x na mesec	predlog izvedenke	1x na mesec	stiki	STIKI
J7	Uvajalni stiki so skupaj, pod nadzorom, potem ločeno	skupni in pod nadzorom	začetni stiki	stiki	STIKI
J8	Prekine se telefonske stike saj je deklica po njih nemirna	prekinitev	telefonski stiki	stiki	STIKI
J9	Starša prekinitev stikov sprejmeta mirno	mirno	sprejem prekinitev stikov	stiki	STIKI
J10	Starša med seboj komunicirata normalno	normalna	med staršema	komunikacija	BIOLOŠKA DRUŽINA

J11	Razumevanje med biološko in rejniško družino brez problema	Dobri	med biološko in rejniško družino	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
J12	Stiki so deloma pod nadzorom, poskušajo uvesti brez nadzora	deloma pod nadzorom-uvajanje brez nadzora	Potek stikov	stiki	STIKI
J13	Oče ima reden stik z rejnico, mama ne	Oče redno, mama ne	stiki z rejnico	stiki	SODELOVANJE REJNIŠKA-BIOLOŠKA DRUŽINA
J14	Starša želita da stiki potekajo ločeno, čemur CSD ugotovi	CSD ugotovi	ločeni stiki-želja	stiki	STIKI
J15	Deklica na stikih le čaka na darila	čakanje na darila	Otrok na stikih	stiki	STIKI

10.2 Priloga 2: Začetno osno kodiranje spisovne dokumentacije

SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI

Spremembe

- Učenje
 - o Starševstvo (A3)
 - o Vključitev v šolo starševstva (A5)
- Spremembe v življenju
 - o Življenjski slog
 - Potreba (A2)
- Urejanje
 - o Bivalno okolje (A6)
 - o Ureditev življenja (A8)
 - o Skrb zase (A13)
 - o Bivalnih razmer (A14), (D18)
 - o Stanovanjskega problema mame (A17)
 - o Razmer, pod nadzorom CSD (D24)
- Zaposlitev
 - o Urejanje zaposlitve mame (A18)
 - o Zamenjava službe, oče (B32)
 - o Mama dopoldansko delo (C28)
 - o postavitve rokov mami (A34)
- Napredek
 - o Sodelovanje in napredek mame (A31)
- Zdravljenje
 - o Vključitev mame v terapijo (A42)
 - o Mama nadaljevanje (B22), (B42)
 - o Mama začetek (B69)
 - o Interes mama (C2)
- zavedanje
 - o oče (B31)
- kritičnost do odvisnosti
 - o Mama (C15)
- prevzemanje več odgovornosti
 - o Mama (C30)
- razgovor na psihiatrični kliniki
 - o mama in oče (D7)
- urejanje razmer

- pod nadzorom CSD (D24)
- selitev mama
 - otroci ne smejo biti pri njej (D29)
- naloge CSD
 - aktivno zdravljenje in udeležba v partnerskem svetovanju(B1)
 - ureditev bivanjskih razmer, zdravstvenega zavarovanja, stalnega prebivališča (E2)
- daljša bivanja doma
 - ob ustreznem saniranju razmer (D21)

Pomoč

- Iskanje pomoči
 - Za lažje urejanje življenja (A4)

Sodelovanje

- opravljanje nalog
 - opravljanje rehabilitacije (B3)
 - sodelovanje na razgovoru zaradi zadostitve zahtevam CSD (D8)
- Aktivno sodelovanje
 - Predlog (A1)
- Preverjanje
 - Izpolnjevanje navodil (A9)
- spremljanje napredka
 - urejanje življenja (A10)
- komunikacija
 - Poudarek na komunikaciji, obveščanju (A30)
- neudeležba na IPS
 - oče in mama (E9)
- razgovor o pripombah
 - z očetom (E17)
- neupoštevanje dogovorov
 - mama (F12)
- sodelovanje bioloških staršev z rejniki in CSD
 - cilj IPS (G17)
- nekritičnost
 - staršev glede pravočasnega vračanja otrok (G25)
- ni odziva na vabilo CSD
 - oče (I18)
- redno sodelovanje in konstruktivnost
 - oče (B37)
- nepripravljenost za sodelovanje

- Mama (B38)
- napadalnost, očitki
 - Mama (B56)
- doživljanje srečanja
 - Oče pozitivno (B57)
 - Mama negativno (B58)
- strinjanje o izpostavljenosti negativnih dogodkov pri njima
 - Oče in mama (B59)
- predlog CSD o možnostih zdravljenja
 - mama (C3)
- zaključevanje rejništva
 - če bo še naprej vse v redu (C18)

Zaposlitev

- iskanje nove zaposlitve
 - mama neuspešno (B4)

Napredek očeta

- vključitev očeta v zdravljenje
 - zdravljenje alkoholizma (B5)

Odsotnost sprememb

- nekritičnost mame
 - Do svoje situacije (B13)
- prekinitev zdravljenja
 - oče (B20)
- neredno prihajanje na kontrole
 - mama (B33)
- recidiv
 - Oče (B66)
 - mama (C6)
- Nesodelovanje
 - Mama (B 46)
- bivanjske razmere
 - starša ne izboljšujeta (G41)
 - se ne izboljšujejo (D25)

Starševstvo

- predstava o starševstvu
 - odsotnost pri mami (B14)

- roditeljska pravica
 - o odvzem (G32)

Rejništvo

- nezmožnost očeta
 - o nezmožnost za skrb otroka (B2)
- otrok ostane v rejništvu
 - o do ureditve razmer doma (D15)
- namestitvev
 - o zaradi neustreznih bivanjskih razmer (G1)
 - o v rejniško družino (J2)
 - o prošnja mame (D1)
- urejanje rejništva
 - o pri starih starših (I6)
- težava sprejemanja rejništva
 - o mama (B7)

Vrnitev

- pogoji za vrnitev
 - o seznanitev s pogoji (A11)
 - o popolna samostojnost pri skrbi za potrebe in razvoj otrok (A12)
 - o strinjanje s pogoji (A15)
 - o zdravljenje in terapija da se usposobi kot starš (B15)
- postopna vrnitev
 - o predlog (C22)

Skrbništvo

- želja po skrbništvu
 - o oče (B6), (E13)
 - o mama (I4)
- prepustitev skrbništva
 - o Mama (B16)
- predodelitev deklice
 - o starim staršem (I1)

Razgovor

- vabljen
 - o Mama (B36)

Nesporazumi

- ne posvečanje

- med mamo in očetom (C19)

Stiki

- pogojevanje stikov
 - negativni testi za spolno prenosljive bolezni (E1)
 - rehabilitacija (B27)
 - če oče predloži izvide (E14)
- omogočen stik
 - mami na podlagi potrdila o spolno prenosljivih boleznih (E3)
- ko zagotovljeni stiki
 - bo oče prinesel potrdilo (E4)
- prekinitev
 - zaradi nezanimanja in neodzivnosti staršev (E11)
- podaljšan stik
 - Strinjanje CSD in rejnice (B29)
- kršenje dogovora
 - Mama (B30)
- nezadovoljstvo z omejitvijo
 - mama (A27)

Odnosi

- odvzem deklice
 - strah pred očetom (F1)

Namestitvev

- urejanje namestitve
 - v rejniško družino (F3)

kontakt

- vzpostavitev na stiku
 - z očetom (I7)

Predodelitev

- očetu
 - zaradi suma spolne zlorabe (J1)

SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI

Rejniški starši

- Delo
 - o V korist otrok (A19)
- Ohranjanje stikov
 - o Skrb za ohranjanje stikov glede na dogovor (A20)
- Sodelovanje z rejnico
 - o Dogovor za boljši stik z mamo (A 29)

Stiki

- Omejevanje
 - o S strani rejnice (A 24)
 - Želja (A36), (B45)
 - o Vezanost rejnikov na dom zaradi stikov (A25)
- Posploševanje
 - o Primerjanje rejniških otrok (A26)
- nenapovedano prihajanje
 - o Mama (A29)
- želja po spremembi
 - o deklica (B72)
- prilagajanje stikov zaradi zaposlitve
 - o rejnica (C13)
- pohvala rejnice
 - o redno obiskovanje otrok (D30)
- stiki z rejnico
 - o oče redno, mama ne (J13)

Pomoč deklici

- želja po uvidu očeta
 - o rejnica (B41)

Sodelovanje

- opravičilo
 - o oče (B43)
- mnenje o vsiljivosti očeta
 - o Rejnica (B54)
- Komunikacija med starši in rejniki
 - o Z očetom slaba (A39)
 - o Bolj neposredna- opozorilo (A40)

- nesporočanje odsotnosti
 - oče (C10)
- prisotnost na obhajilu
 - rejniški in biološki starši (C12)
- nesodelovanje pri vzgoji
 - oče (C14)
 - mama ne hodi na sestanke v šolo (D9)
- ponovno sodelovanje
 - oče (C17)
- pripravljenost za neformalno pomoč
 - rejnica (C35)
- udeležba na govorilnih urah
 - rejnica in mama (D6)
- zadovoljstvo
 - z rejnico in stiki (D23)
 - mama z rejniško družino (D5)
- dobro
 - rejniški in biološki starši (D19)
- spodbujanje
 - rejnica starša (D20)
- dogovori
 - neupoštevanje mama (F12)
 - kršitev oče (G18)
- zaupanje rejnici
 - popolno (H8)
- rejniška – biološka družina
 - dobro sodelovanje, zaupanje (H12)
 - pretok informacij preko CSD (J4)
 - odnosi se ne izboljšujejo zaradi brezbržnosti staršev (G40)

Spremembe

- želja po dokazovanju sprememb
 - rejnica (B44)
- opažanja o trudu za spremembe
 - rejnica (C11)
- dnevno rejništvo
 - uvedba (C29)
- strinjanje z ukinitvijo rejništva
 - rejnica (C34)
- ureditev otroške sobe

- predlog rejnici (D11)

Odnosi

- sodelovanje in nepristranost
 - rejnica (C5)
- verbalni napad ob zavračanju stikov
 - mama napade rejnico (C24)
- dobri
 - rejnica in mama (D4)
 - med biološko in rejniško družino (F19), (J11)
 - cilj ohraniti (D34), (G22)
- odklonilni
 - biološke družine do rejniške (G15)
- neupoštevanje
 - navodil rejniške družine (G25)
- korektni
 - staršev do rejnice (G33)
- boljši
 - po odvzemu roditeljske pravice (G36)

Rejništvo

- zjutraj pripelje, zvečer odpelje
 - mama k rejnici (D2)
- 1x mesečno preživijo skupaj soboto
 - Strinjanje rejnice (G8)

skrb za otroke

- ohranitev
 - želja rejnice (D37)

starševstvo

- izvajanje starševskih dolžnosti
 - rejnica ima popolno pooblastilo (H11)

STIKI

Določitev stikov

- Določanje stikov
 - Z mamo in očetom (A16)

Ohranjanje stikov

- oče
 - Načrt ohranjanja stikov (A21)
 - Dovolj stikov z očetom (A32)
 - Nerealizirani stiki
 - Opravičilo (A37)
 - Želja po daljšem stiku (A38)
- mama in oče
 - Vzdržujeta stike (A22)
- Mama
 - Odpelje otroka na morje (A23)

Termini

- Dogovor
 - Novi termini (A35)

Otroci

- Mnenje
 - Strinjanje otrok glede izmeničnih stikov (A41)

Dogovori

- Preko CSD (A43)

stiki

- Mama
 - Pri rejnici (B8), (B11)
 - Nasilje partnerja na stikih (B10)
- Več
 - Želja (B23), (B 68)
 - Z očetom (B39), (B62)
 - Z mamo (B68)
 - Mama bolj zavzemati pri izvajanju roditeljske pravice (C27)
- Odvzem stikov
 - Mama (B 24)
 - Oče (B25)
- Podaljšan stik
 - Oče- želja (B28)
 - Pri mami (D33)
- Odpoved naslednjega stika
 - Mama (B35), (B51), (B70)
 - Razburjenost mame (E21)

- Nasprotovanje zaradi odpovedi stikov
 - o Oče (B40)
 - o Mama (B55)
- mnenje strokovne delavke o neprimernosti za stike
 - o Mama (B47)
- zadovoljstvo s stiki
 - o deklica (B48)
- omejitev stikov
 - o Mama (B49), (C8)
 - o Jeza mama (B50)
 - o Kršenje mama (B53)
 - o do ureditve razmer mame (D12)
 - o otroci ne spijo doma (D26)
 - o zaradi neurejenih razmer (D35)
 - o prekinitev vikend stikov (G19)
 - o predlog CSD (G24)
 - o odobreno (G26)
- nezainteresiranost za stike
 - o deklica (B52)
 - o Mama (B64), (B65)
- Razširitev
 - o Širši družinski člani (B71)
 - o Želja deklice (F13)
- Vsak petek 4 ure ter 5- minutni klic vsak dan
 - o Mama (C1)
- Prekinitev stikov
 - o Mama med zdravljenjem (C4)
 - o Zaradi čustvenih izbruhov deklice (F14)
- Neredni stiki
 - o Oče (C9)
 - o S staršema (E18). (G3), (G6)
- Onemogočanje stikov očetu
 - o Mama (C 31)
- Nenapovedani prihodi
 - o Oče (C33)
- urejeni
 - o z mamo (D3)
- prošnja
 - o z očetom (D13)
- določanje stikov

- CSD (D17)
- ločeni stiki
 - zahteva očeta (E19)
 - CSD ugotovi (J14)
- prostori za stike
 - očetova zahteva po primernejših prostorih (E20)
- neudeležba na stiku
 - oče, nesporočanje (E22)
 - oče (E23)
 - mama in oče (D16), (D22), (G4), (G6)
 - mama (D32)
- udeležba na stikih
 - oba starša (E25)
 - predčasen odhod očeta (E26)
- dogovarjanje o stikih
 - z očetom (E29)
 - starši ne upoštevajo dogovorov (G16)
- Pod nadzorom
 - Z očetom (F4)
 - CSD (G28)
- odklanjanje stikov
 - z očetom (F8)
- daljši stik
 - želja očeta (F15)
 - deklica želi z očetom biti dlje časa (F16)
 - odobreni (F18)
 - želja staršev (G10)
 - odobreni pod nadzorom CSD (G11)
- neredni
 - s staršema (G3), (G6)
- redni
 - s staršema (G7)
- obisk staršev
 - otrokovo veselje (G9)
- prekinitev vikend stikov
 - predlog rejnice (G14)
- otrok in stiki
 - nezainteresiranost (G31), (G35), (G39), (G42), (E24), (E30)
 - čakanje na darila (J15)
 - divje vedenje po stiku (G5)

- deklica ni preplašena (F5)
 - deklica strah pred stiki z mamo (B67)
 - slab vpliv stikov na otroka (G30)
 - po vrnitvi s stika stiska (G13)
 - otrok je umazan (G12)
- telefonski stik
 - otroku odveč (G34)
 - preklic (G37), (J8)
- zavračanje stikov
 - starša (H1)
 - Stik le po telefonu (H2)
- prvi obisk
 - po rojstvu drugega otroka (H3)
- občasni stiki
 - z bratom (H4)
 - enkrat letno (H5)
- redni
 - vsak drug vikend (I2)
 - mama (I5)
- neredni
 - oče (I3), (I17)
- trud na stiku
 - oče (I8)
- prilagajanje stikov
 - očetu zaradi dela (I9)
- počutje na stikih
 - deklica je sproščena (I10)
 - sodelovanje deklice (I11)
- potek
 - na silo (I12)
 - deloma pod nadzorom, uvajanje brez nadzora (J12)
- prestavitev stika
 - se ne odobri (I13)
- izboljššan odnos
 - oče (I15)
- prekinitev stikov
 - oče (I16)
- začasen odvzem stikov
 - staršema (J3)

- s starši
 - o pri izvedenki (J5)
 - o mama pri rejnici (I14)
 - o z očetom izven kriznega centra- želja deklice (F10)
 - o z mamo izven kriznega centra (F6)
- 1x na mesec
 - o predlog izvedenke (J6)
- začetni stiki
 - o skupni in pod nadzorom (J7)
- sprejem prekinitve stikov
 - o mirno (J9)

Skrb za otroka

- zanimanje za zdravje otroka
 - o mama (E5)

spremembe

- trud na stiku
 - o mama (E28)

SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA

Sodelovanje

- Aktivno sodelovanje
 - o Predlog (A1)
- Preverjanje
 - o Izpolnjevanje navodil (A9)
- spremljanje napredka
 - o urejanje življenja (A10)
- komunikacija
 - o Poudarek na komunikaciji, obveščanju (A30)
- redno sodelovanje in konstruktivnost
 - o oče (B37)
- nepripravljenost za sodelovanje
 - o Mama (B38)
 - o v formalnih postopkih (H6)
- napadalnost, očitki
 - o Mama (B56)
- pozitivno doživljanje srečanja

- Oče (B57)
- negativno doživljanje srečanja
 - Mama (B58)
- strinjanje o izpostavljenosti negativnih dogodkov pri njima
 - Oče in mama (B59)
- predlog CSD o možnostih zdravljenja
 - mama (C3)
- zaključevanje rejništva
 - če bo še naprej vse v redu (C18)
- udeležba na razgovoru zaradi zadostitve zahtevam CSD
 - mama in oče (D8)
- neudeležba na IPS
 - oče in mama (E9)
- razgovor o pripombah
 - z očetom (E17)
- neupoštevanje dogovorov
 - mama (F12)
- sodelovanje bioloških staršev z rejniki in CSD
 - cilj IPS (G17)
- nekritičnost
 - staršev glede pravočasnega vračanja otrok (G25)
- ni odziva na vabilo CSD
 - oče (I18)
- Zavračanje
 - Sodelovaje v formalnih postopkih (H6)

Vrnitev

- pogoji za vrnitev
 - seznanitev s pogoji (A11)
 - popolna samostojnost pri skrbi za potrebe in razvoj otrok (A12)
 - strinjanje s pogoji (A15)
 - zdravljenje in terapija da se usposobi kot starš (B15)
- postopna vrnitev
 - predlog (C22)

Stiki

- nezadovoljstvo z omejitvijo
 - mama (A27)
- odvisnost stikov
 - od rehabilitacije (B27)

- negativni testi za spolno prenosljive bolezni (E1)
 - na podlagi predloženih izvidov (E15)
 - če oče predloži izvide (E14)
- podaljšan stik
 - Strinjanje CSD in rejnice (B29)
- kršenje dogovora
 - Mama (B30)
- omogočen stik
 - mami na podlagi potrdila o spolno prenosljivih boleznih (E3)
- ko zagotovljeni stiki
 - bo oče prinesel potrdilo (E4)
- prekinitev
 - zaradi nezanimanja in neodzivnosti staršev (E11)

Spremembe

- urejanje
 - postavitev rokov mami (A34)
- naloge CSD
 - aktivno zdravljenje in udeležba v partnerskem svetovanju (B1)
 - ureditev bivanjskih razmer, zdravstvenega zavarovanja, stalnega prebivališča (E2)
- daljša bivanja doma
 - ob ustreznem saniranju razmer (D21)

Rejništvo

- težava sprejemanja rejništva
 - mama (B7)
- namestitev v rejništvo
 - zaradi neustreznih bivanjskih razmer (G1)
 - oče nezmožen skrbeti za otroka (B2)
 - prošnja mame (D1)
- urejanje rejništva
 - pri starih starših (I6)
- namestitev
 - v rejniško družino (J2)

Predodelitev

- očetu
 - zaradi suma spolne zlorabe (J1)

Razgovor

- vabljena
 - o Mama (B36)

Nesporazumi

- ne posvečanje
 - o med mamo in očetom (C19)

Namestitve

- urejanje namestitve
 - o v rejniško družino (F3)

kontakt

- vzpostavitev na stiku
 - o z očetom (I7)

BIOLOŠKA DRUŽINA

Vrnitev domov

- želja
 - o žalost deklice (B19)
- k mami
 - o ni v načrtu (D31)
 - o želja otroka (D36)
- možnost vrnitve
 - o ni možnosti (H9)

Sodelovanje

- neprimeren odnos
 - o mama (B60)
- vrnitev otrok mami
 - o očetovo strinjanje (C20)
- preklic izjave strinjanja
 - o oče (C32)
- rejništvo
 - o zaključek (C36)
 - o strinjanje očeta z ukinjanjem (C26)

starševstvo

- opazovanje mame pri kraji
 - o deklica (B61)
- predodelitev deklice

- starim staršem (I1)

Slabe razmere

- neurejeni pogoji
 - doma (D10)

vedenje

- neprimerno spolno obnašanje
 - mama (D14)

Skrbnništvo

- predodelitev
 - želja mame (F9)
- starševske pravice in sprejemanje odločitev
 - pooblastilo rejnici (H14)
- želja po skrbništvu
 - oče (B6), (E13)
 - mama (I4)
- prepustitev skrbništva
 - mama (B16)

Odvzem

- odvzem otroka
 - Staršem (G2)
 - strah pred očetom (F1)

Skrb za otroke

- šolanje otroka
 - nezanimanje staršev (G29)
 - nesodelovanje s šolo (H10)
- roditeljska pravica
 - odpoved- želja (H7)

DELO Z OTROKOM

Otrok

- Skrb za otroka
 - Psihosocialni razvoj (A7)
 - prepuščenost otrok samim sebi (D28)

- psihično maltretiranje s strani očeta (F17)
- vedenje otroka
 - skrb rejnice o vedenju otroka po prihodu s stika (G23)
 - seksualizirano vedenje (B17)
- razočaranje otroka
 - na stiku (G38)

Vzgoja

- težave
 - Mama (B9)
- Neznanje pri vzgoji
 - Razlog za nasilje (B12)

terapija

- vključitev
 - Pobuda strokovne delavke (B26)

Namestitev

- v krizni center
 - deklica (F2)

Rejništvo

- zavedanje otroka
 - o dolgotrajnosti rejništva (G21)

REJNIŠKA DRUŽINA

Odnosi v rejniški družini

- Otroci
 - Zadovoljstvo (A33)

Vedenje deklice

- razlogi
 - mnenje rejnice da je v matični družini videla marsikaj neprimernega (B18)

Oskrba

- psihološko mnenje
 - ustrezna v rejniški družini (C21)

Rejništvo

- nemoč in misel o odpovedi rejništva
 - o rejnica (D27)
- namestitvev
 - o k starim staršem (F7)
- nadaljevanje rejništva
 - o po polnoletnosti (H13)

10.3 Priloga 3: Končno osno kodiranje spisovne dokumentacije

STIKI

1. Pozitivno

- Obseg mama
 - o Želja po več (B23), (B 68), (F16), (D13)
 - o Odobreni daljši stiki (F18)
 - o Z mamom več (B68)
 - o Pri mami podaljšan stik (D33)
 - o Odobreni daljši stiki pod nadzorom CSD (G11)
 - o Mama odpelje otroka na morje (A23)
 - o z mamom izven kriznega centra (F6)
 - o z mamom stiki urejeni (D3)
 - o mama vsak petek 4 ure ter 5- minutni klic vsak dan (C1)
- Obseg oče
 - o Stikov z očetom dovolj (A32)
 - o Z očetom več (B39), (B62)
 - o Oče ima načrt ohranjanja stikov (A21)
 - o z očetom izven kriznega centra- želja deklice (F10)
 - o Želja očeta po daljšem stiku (A38), (B28), (F15), (G10)
- Obseg skupaj
 - o Otroci se strinjajo glede izmeničnih stikov (A41)
 - o Mama in oče vzdržujeta stike (A22)
 - o Razširitev stikov na širše družinske člane (B71)

- Želja otroka po stikih s širšimi družinskimi člani (F13)
- Udeležba
 - oba starša (E25)
 - vsak drug vikend (I2)
 - redni z mamo (I5)
 - redni z obema staršema (G7)
- počutje na stikih
 - deklica je sproščena (I10)
 - sodelovanje deklice (I11)
 - zadovoljstvo deklice s stiki (B48)
 - veselje ob obisku staršev (G9)
- Odnosi oče
 - Trud očeta na stiku (I8)
 - Izboljšan odnos z očetom (I15)
 - Prilagajanju stikov očetu zaradi dela (I9)
- Odnosi mama
 - Trud mame na stiku (E28)
 - Mama se zanima za zdravje otroka (E5)
 - mama mirno sprejme prekinitev stikov (J9)
- Odnosi otroci
 - deklica ni preplašena (F5)
- omogočen stik
 - mami na podlagi potrdila o spolno prenosljivih boleznih (E3)
 - pogoj da oče prinese potrdilo (E4)
 - ob ustreznem saniranju razmer daljša bivanja doma (D21)

2. Negativno

- Odpoved stikov
 - Mama (B35), (B51), (B70)
 - Razburjenost mame (E21)
 - Nasprotovanje staršev (B40), (B55)
 - Starša zavračata stike (H1)
- omejitev stikov mama
 - Mama (B49), (C8)
 - Jeza mama (B50)
 - Kršenje mama (B53)

- do ureditve razmer mame (D12)
 - mnenje strokovne delavke o neprimernosti mame za stike (B47)
 - mama onemogoča stike očetu (C31)
- omejitev stikov
 - otroci ne spiyo doma (D26)
 - zaradi neurejenih razmer (D35)
 - prekinitev vikend stikov (G19)
 - predlog CSD (G24)
 - odobreno (G26)
 - odvzem stika staršem (B24), (B25)
 - stiki pod nadzorom (G28), (F4)
 - začasen odvzem stikov staršema (J3)
 - nasilje partnerja na stikih (B10)
 - stik le po telefonu (H2)
- Prekinitev stikov mama
 - Mama med zdravljenjem (C4)
 - nezadovoljstvo mame z omejitvijo (A27)
- Prekinitev stikov oče
 - Predčasen odhod očeta (E26)
 - Oče (I16)
- Prekinitev stikov splošno
 - Zaradi čustvenih izbruhov deklice (F14)
 - Predlog rejnice prekinitev vikend stikov (G14)
 - Preklic telefonskega stika (G37), (J8)
 - zaradi nezanimanja in neodzivnosti staršev (E11)
- Neredni stiki oče
 - Oče (C9), (I3), (I17)
 - Nenapovedani prihodi očeta (C33)
 - opravičilo ob nerealiziranih stikih (A37)
- Neredni stiki skupaj
 - S staršema (E18), (G3), (G6)
 - Neudeležba (E22), (E23), (D16), (D22), (G4), (G6), (D32)
 - Prvi obisk po rojstvu drugega otroka (H3)
 - Prestavitev stika se ne odobri (I13)
 - starši ne upoštevajo dogovorov (G16)
- otrok in stiki
 - nezainteresiranost (G31), (G35), (G39), (G42), (E24), (E30), (B52)
 - čakanje na darila (J15)
 - divje vedenje po stiku (G5)
 - odklanjanje stikov z očetom (F8)

- deklica strah pred stiki z mamo (B67)
- slab vpliv stikov na otroka (G30)
- po vrnitvi s stika stiska (G13)
- otrok je umazan (G12)
- otroku odveč telefonski stik (G34)
- potek
 - na silo (I12)
 - deloma pod nadzorom, uvajanje brez nadzora (J12)
 - mama nezainteresirana za stike (B64), (B65)
- pogojevanje stikov
 - negativni testi za spolno prenosljive bolezni (E1)
 - če oče predloži izvide (E14)

3. Nevtralno

- Določanje stikov
 - Z mamo in očetom (A16)
 - Dogovor o novih terminih (A35)
 - Dogovori preko CSD (A43)
 - CSD (D17)
 - Predlog izvedenke da se stik izvede 1x na mesec (J6)
 - Dogovarjanje z očetom (E29)
 - Za več stikov se more mama bolj zavzemati pri izvajanju roditeljske pravice (C27)
- Preživljanje stikov
 - pri rejnici (B8), (B11), (I14)
 - pri izvedenki (J5)
 - začetni stiki skupni in pod nadzorom (J7)
 - očetova zahteva po primernejših prostorih (E20)
 - zahteva očeta po ločenih stikih (E19)
 - ugodena zahteva po ločenih stikih (J14)
- občasni stiki
 - z bratom (H4)
 - enkrat letno (H5)

SPREMEMBE V BIOLOŠKI DRUŽINI

Družina

- Učenje
 - o Starševstvo (A3)
 - o Vključitev v šolo starševstva (A5)
- Spremembe v življenju
 - o Življenjski slog
 - Potreba (A2)
 - o Zavedanje očeta o potrebnih spremembah (B31)
- Urejanje bivalnih razmer
 - o Bivalno okolje (A6)
 - o Bivalnih razmer (A14), (D18)
 - o Stanovanjskega problema mame (A17)
 - o Selitev mame, otroci ne smejo biti pri njej (D29)
- Urejanje splošno
 - o Ureditev življenja (A8)
 - o Skrb zase (A13)
 - o Razmer, pod nadzorom CSD (D24)
- Zaposlitev
 - o Urejanje zaposlitve mame (A18)
 - o Zamenjava službe, oče (B32)
 - o Mama dopoldansko delo (C28)
 - o postavitev rokov mami (A34)
 - o Mama neuspešno išče novo zaposlitev (B4)
- Napredek
 - o Sodelovanje in napredek mame (A31)
 - o Iskanje pomoči za lažje urejanje življenja (A4)
- Zdravljenje
 - o Vključitev mame v terapijo (A42)
 - o Mama nadaljevanje (B22), (B42)
 - o Mama začetek (B69)
 - o Interes mama (C2)
 - o CSD poda mami predlog o možnostih zdravljenja (C3)
 - o Mama in oče razgovor na psihiatrični kliniki (D7)
 - o vključitev očeta v zdravljenje alkoholizma (B5)
 - o mama kritična do odvisnosti (C15)

Sodelovanje v postopku

- naloge CSD
 - o ureditev bivanjskih razmer, zdravstvenega zavarovanja, stalnega prebivališča (E2)
 - o opravljanje rehabilitacije (B3)
 - o sodelovanje na razgovoru zaradi zadostitve zahtevam CSD (D8)
 - o predlog aktivnega sodelovanja (A1)
 - o preverjanje izpolnjevanja navodil (A9)
- spremljanje napredka
 - o urejanje življenja (A10)
- komunikacija
 - o Poudarek na komunikaciji, obveščanju (A30)
 - o Kontakt z očetom vzpostavljen na stiku (I7)
- razgovor
 - o z očetom o pripombah (E17)
- nesodelovanje
 - o oče se ne odzove na vabilo CSD (I18)
 - o mama (B46)
 - o neudeležba staršev na IPS (E9)
 - o napadalnost in očitki mame (B56)
 - o mama ne upošteva dogovorov (F12)
- sodelovanje
 - o bioloških staršev z rejniki in CSD kot cilj IPS (G17)

Odsotnost sprememb

- nekritičnost
 - o mame do svoje situacije (B13)
 - o staršev glede prepoznega vračanja otrok (G25)
- prekinitev zdravljenja
 - o oče (B20)
 - o mama neredno prihaja na kontrole (B33)
 - o recidiv oče (B66)
 - o recidiv mama (C6)
- bivanjske razmere
 - o starša ne izboljšujeta (G41)
 - o se ne izboljšujejo (D25)

Starševstvo

- predstava o starševstvu
 - o odsotnost pri mami (B14)
- roditeljska pravica

- odvzem (G32)
- prevzemanje več odgovornosti
 - Mama (C30)
- skrbništvo
 - Želja oče (E13)
 - Želja mama (I4)
- Predodelitev
 - Starim staršem (I1)
 - Očetu zaradi suma spolne zlorabe (J1)
- odvzem otroka
 - strah pred očetom (F1)

Rejništvo

- otrok ostane v rejništvu
 - do ureditve razmer doma (D15)
- namestitvev
 - zaradi neustreznih bivanjskih razmer (G1)
 - v rejniško družino (J2), (F3)
 - prošnja mame (D1)
 - urejanje pri starih starših (I6)
- pogoji za vrnitev
 - seznanitev s pogoji (A11)
 - popolna samostojnost pri skrbi za potrebe in razvoj otrok (A12)
 - strinjanje s pogoji (A15)
- postopna vrnitev
 - predlog (C22)

SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI

Rejniški starši

- Delo
 - V korist otrok (A19)
- Ohranjanje stikov
 - Skrb za ohranjanje stikov glede na dogovor (A20)
- Sodelovanje z rejnico
 - Dogovor za boljši stik z mamo (A 29)

Stiki

- Omejevanje

- S strani rejnice (A 24)
 - Želja (A36), (B45)
 - Vezanost rejnikov na dom zaradi stikov (A25)
- Posploševanje
 - Primerjanje rejniških otrok (A26)
- nenapovedano prihajanje
 - Mama (A29)
- želja po spremembi
 - deklica (B72)
- prilagajanje stikov zaradi zaposlitve
 - rejnica (C13)
- pohvala rejnice
 - redno obiskovanje otrok (D30)
- stiki z rejnico
 - oče redno, mama ne (J13)

Pomoč deklici

- želja po uvidu očeta
 - rejnica (B41)

Sodelovanje

- opravičilo
 - oče (B43)
- mnenje o vsiljivosti očeta
 - Rejnica (B54)
- Komunikacija med starši in rejniki
 - Z očetom slaba (A39)
 - Bolj neposredna- opozorilo (A40)
- nesporočanje odsotnosti
 - oče (C10)
- prisotnost na obhajilu
 - rejniški in biološki starši (C12)
- nesodelovanje pri vzgoji
 - oče (C14)
 - mama ne hodi na sestanke v šolo (D9)
- ponovno sodelovanje
 - oče (C17)
- pripravljenost za neformalno pomoč
 - rejnica (C35)
- udeležba na govorilnih urah

- rejnica in mama (D6)
- zadovoljstvo
 - z rejnico in stiki (D23)
 - mama z rejniško družino (D5)
- dobro
 - rejniški in biološki starši (D19)
- spodbujanje
 - rejnica starša (D20)
- dogovori
 - neupoštevanje mama (F12)
 - kršitev oče (G18)
- zaupanje rejnici
 - popolno (H8)
- rejniška – biološka družina
 - dobro sodelovanje, zaupanje (H12)
 - pretok informacij preko CSD (J4)
 - odnosi se ne izboljšujejo zaradi brezbriznosti staršev (G40)

Spremembe

- želja po dokazovanju sprememb
 - rejnica (B44)
- opažanja o trudu za spremembe
 - rejnica (C11)
- dnevno rejništvo
 - uvedba (C29)
- strinjanje z ukinitvijo rejništva
 - rejnica (C34)
- ureditev otroške sobe
 - predlog rejnici (D11)

Odnosi

- sodelovanje in nepristranost
 - rejnica (C5)
- verbalni napad ob zavračanju stikov
 - mama napade rejnico (C24)
- dobri
 - rejnica in mama (D4)
 - med biološko in rejniško družino (F19), (J11)
 - cilj ohraniti (D34), (G22)
- odklonilni

- biološke družine do rejniške (G15)
- neupoštevanje
 - navodil rejniške družine (G25)
- korektni
 - staršev do rejnice (G33)
- boljši
 - po odvzemu roditeljske pravice (G36)

Rejništvo

- zjutraj pripelje, zvečer odpelje
 - mama k rejnici (D2)
- 1x mesečno preživijo skupaj soboto
 - Strinjanje rejnice (G8)

skrb za otroke

- ohranitev
 - želja rejnice (D37)

starševstvo

- izvajanje starševskih dolžnosti
 - rejnica ima popolno pooblastilo (H11)

SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA

Sodelovanje

- Aktivno sodelovanje
 - Predlog (A1)
- Preverjanje
 - Izpolnjevanje navodil (A9)
- spremljanje napredka
 - urejanje življenja (A10)
- komunikacija
 - Poudarek na komunikaciji, obveščanju (A30)
- redno sodelovanje in konstruktivnost
 - oče (B37)
- nepripravljenost za sodelovanje
 - Mama (B38)
 - v formalnih postopkih (H6)
- napadalnost, očitki

- Mama (B56)
- pozitivno doživljanje srečanja
 - Oče (B57)
- negativno doživljanje srečanja
 - Mama (B58)
- strinjanje o izpostavljenosti negativnih dogodkov pri njima
 - Oče in mama (B59)
- predlog CSD o možnostih zdravljenja
 - mama (C3)
- zaključevanje rejništva
 - če bo še naprej vse v redu (C18)
- udeležba na razgovoru zaradi zadostitve zahtevam CSD
 - mama in oče (D8)
- neudeležba na IPS
 - oče in mama (E9)
- razgovor o pripombah
 - z očetom (E17)
- neupoštevanje dogovorov
 - mama (F12)
- sodelovanje bioloških staršev z rejniki in CSD
 - cilj IPS (G17)
- nekritičnost
 - staršev glede pravočasnega vračanja otrok (G25)
- ni odziva na vabilo CSD
 - oče (I18)
- Zavračanje
 - Sodelovaje v formalnih postopkih (H6)

Vrnitev

- pogoji za vrnitev
 - seznanitev s pogoji (A11)
 - popolna samostojnost pri skrbi za potrebe in razvoj otrok (A12)
 - strinjanje s pogoji (A15)
 - zdravljenje in terapija da se usposobi kot starš (B15)
- postopna vrnitev
 - predlog (C22)

Stiki

- odvisnost stikov
 - od rehabilitacije (B27)

- podaljšan stik
 - o Strinjanje CSD in rejnice (B29)
- kršenje dogovora
 - o Mama (B30)

Spremembe

- urejanje
 - o postavitev rokov mami (A34)
- naloge CSD
 - o aktivno zdravljenje in udeležba v partnerskem svetovanju(B1)
 - o ureditev bivanjskih razmer, zdravstvenega zavarovanja, stalnega prebivališča (E2)
- daljša bivanja doma
 - o ob ustreznem saniranju razmer (D21)

Rejništvo

- težava sprejemanja rejništva
 - o mama (B7)
- namestitev v rejništvo
 - o zaradi neustreznih bivanjskih razmer (G1)
 - o oče nezmožen skrbeti za otroka (B2)
 - o prošnja mame (D1)
- urejanje rejništva
 - o pri starih starših (I6)
- namestitev
 - o v rejniško družino (J2)

Predodelitev

- očetu
 - o zaradi suma spolne zlorabe (J1)

Razgovor

- vabljen
 - o Mama (B36)

Nesporazumi

- ne posvečanje
 - o med mamo in očetom (C19)

Namestitev

- urejanje namestitve
 - o v rejniško družino (F3)

kontakt

- vzpostavitev na stiku
 - o z očetom (I7)

BIOLOŠKA DRUŽINA

Vrnitev domov

- želja
 - o žalost deklice (B19)
- k mami
 - o ni v načrtu (D31)
 - o želja otroka (D36)
- možnost vrnitve
 - o ni možnosti (H9)

Sodelovanje

- primeren odnos
 - o mama (B60)
- vrnitev otrok mami
 - o očetovo strinjanje (C20)
- preklic izjave strinjanja
 - o oče (C32)
- rejništvo
 - o zaključek (C36)
 - o strinjanje očeta z ukinjanjem (C26)

starševstvo

- opazovanje mame pri kraji
 - o deklica (B61)
- predodelitev deklice
 - o starim staršem (I1)

Slabe razmere

- neurejeni pogoji
 - o doma (D10)

vedenje

- neprimerno spolno obnašanje
 - o mama (D14)

Skrbnništvo

- predodelitev
 - o želja mame (F9)
- starševske pravice in sprejemanje odločitev
 - o pooblastilo rejnici (H14)
- želja po skrbništvu
 - o oče (B6), (E13)
 - o mama (I4)
- prepustitev skrbništva
 - o mama (B16)

Odvzem

- odvzem otroka
 - o Staršem (G2)
 - o strah pred očetom (F1)

Skrb za otroke

- šolanje otroka
 - o nezanimanje staršev (G29)
 - o nesodelovanje s šolo (H10)
- roditeljska pravica
 - o odpoved- želja (H7)

DELO Z OTROKOM

Otrok

- Skrb za otroka
 - o Psihosocialni razvoj (A7)
 - o prepuščenost otrok samim sebi (D28)
 - o psihično maltretiranje s strani očeta (F17)
- vedenje otroka
 - o skrb rejnice o vedenju otroka po prihodu s stika (G23)
 - o seksualizirano vedenje (B17)
- razočaranje otroka
 - o na stiku (G38)

Vzgoja

- težave
 - o Mama (B9)

- Neznanje pri vzgoji
 - o Razlog za nasilje (B12)

terapija

- vključitev
 - o Pobuda strokovne delavke (B26)

Namestitev

- v krizni center
 - o deklica (F2)

Rejništvo

- zavedanje otroka
 - o o dolgotrajnosti rejništva (G21)

REJNIŠKA DRUŽINA

Odnosi v rejniški družini

- Otroci
 - o Zadovoljstvo (A33)

Vedenje deklice

- razlogi
 - o mnenje rejnice da je v matični družini videla marsikaj neprimernega (B18)

Oskrba

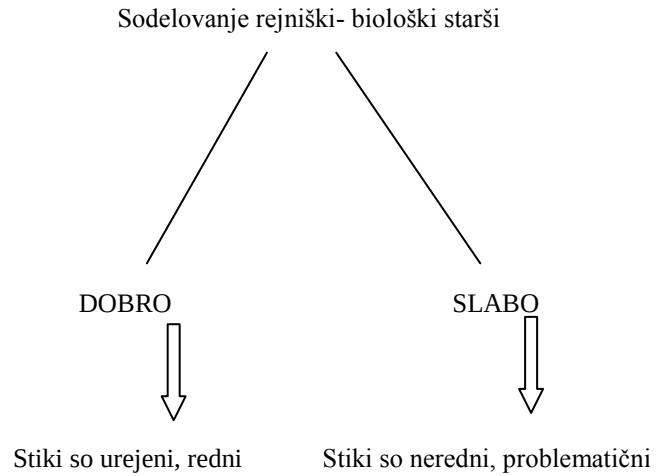
- psihološko mnenje
 - o ustrezna v rejniški družini (C21)

Rejništvo

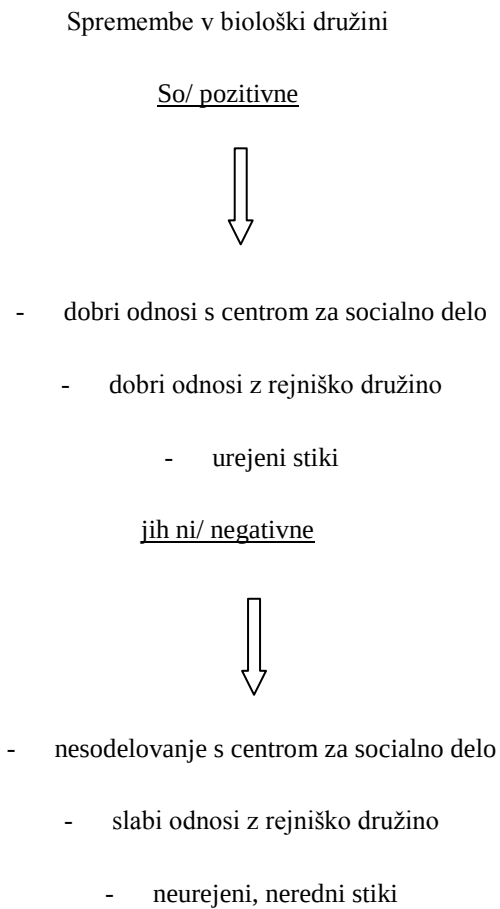
- nemoč in misel o odpovedi rejništva
 - o rejnica (D27)
- namestitev
 - o k starim staršem (F7)
- nadaljevanje rejništva
 - o po polnoletnosti (H13)

10.4 Priloga 4: Odnosno kodiranje spisovne dokumentacije

a)

b)

10.5 Priloga 5: Transkript intervjuja 1

1. Kaj so glavni razlogi, da ste se odločili za opravljanje rejniške dejavnosti?

To je **položeno v zibko (K1)**. Moja mami je s tem začela (stara sem bila 6 let), takrat smo jih imeli 3 potem pa smo vzeli še tri. To je bilo kar malo »noro«. Ona (mama) je takrat to opravljala še zadnja leta, pa še jaz sem vzela k sebi tri. Tako da bi lahko rekli, da sem s tem **začela po »uradni dolžnosti (K2)«**.

2. Kaj pa če vaša mama nebi bila rejnica, ali bi se vi odločili za to?

Vprašanje... **Mislim da, če moja mama ne bi bila rejnica, se za to ne bi odločila (K3)**. To potem **postane kar način življenja (K4)**. Ti potem kar nekaj manjka. Če eden izmed otrok manjka je že čudno, tako če gre za kakšen teden kam.

3. Ali opravljate to kot poklic?

Da, opravljam kot poklic (K5), vendar cela družina »diha« s tem (K6).

4. Ali ste zadovoljni s tem poklicem?

Jaz,... mislim... zdaj se vse živo pojavlja v javnosti. Se govori da mora tri imeti, da je brez ljubezni, da je to »biznis«. To govori tisti ki nima pojma. **Nihče ne razmišlja o tem, da sprejmeš tujega človeka v svoj dom (K7)**. Imamo tudi že **izkušnje s krajo s strani rejniškega otroka pa nas to ni odvrnilo od tega da bi nadaljevali (K8)**. Na to, da **tujca spustiš v svoj osebni prostor (K9)**, da pogosto preiščejo celo hišo in gredo skozi vse osebne stvari pa nihče ne pomisliš. Tudi če sem otroka ujela med krajo, je to zanikal. Prav tako **pogosto nimajo občutka za lastnino, oblačila in drugi predmeti so jim potrošni material (K10)**. Ni jim to pomembno.

5. Kako dolgo že imate otroka/e v rejništvu?

10 let imam jaz otroke v rejništvu (K11), pred tem jih je imela mama. Tako da sem s tem »gor rasla«.

6. Kako skrbite za odnose z biološko družino?

Najprej so imeli stike za vikende, sedaj so se pa zmenil da imajo enkrat na dva meseca (K12). Na začetku so se dogovorili da bosta na obisk prišla za dve ure **(K13)**. Nato je **oče na enega izmed stikov zamudil (K14)**, otroci pa so šli v bližino nabirati jagode in je oče popolnoma ponorel ker jih ni bilo ko je prišel. Takrat je

pokazal svoj temperament in so fantje isti. Starša nista dovolila da bi z njegovimi starimi starši imeli otroci kakšne stike (K15), lani pa je njegova mama povabila na praznovanje in smo se spoznali. Na začetku sem imela jaz zelo veliko upanja in sem ju spodbujala da bi naredila nekaj za otroke (K16). Sem mislila da bom svet spremenila. Pa sta še nekako upoštevala kar sem jima želela povedati. Potem je bilo pa tako da kar je bilo dobrega, da so se otroci kaj naučili, sta bila onadva tista ki sta jih to naučila, kar je bilo pa slabega smo pa mi bili krivi (K17). Pa tud še sedaj večkrat slišim da onadva zelo slabo o nas govorita (K18). In že prvi dan se je dogovorilo da mene kličejo po imenu in ne mami. Mojo mami pa vsi že od nekdaj kličejo mama, to so prevzeli tudi rejniški otroci in to je starše zelo motilo. So želeli da jo kličejo gospa ali pa teta. Ampak tako kot je bilo prvi dan tako je še sedaj. Je pa zelo obremenjujoče ko imaš opravka s starši (K19). Te zelo povozi, ko ti kaj grdega zabrusijo nazaj. V rejništvo smo dobili naenkrat tri brate (stare 6, 4 in 3 leta) in nimaš energije, da bi se »ukvarjal« še s starši (K20). Prioriteta so nam otroci (K21). Tako da sedaj smo uredili tako da socialna delavka pri nas prevzame otroke in jih pelje na stike (K22). Tako ima tudi čas da se z otroki pogovori v bolj neformalnem okolju. Tako ji lažje kaj povedo. Je pa mama zelo pametna, saj veliko časa preživi za računalnikom in na internetu najde mnogo informacij, zna diplomatsko povedati kako želi da bi stvari potekale.

7. Kako pa je s stiki z očetom in mamo?

Najprej so imel redne vsako soboto (K23), potem pa so otroci začeli doživljat hude stiske, ker doma ni bilo vse v redu (K24). Vsak misli da so to neproblematični otroci. Zdelo se mi je da tudi socialna delavka ni imela predstave da so problemi (K25). Ampak tu so bili problemi ker sta zanemarjala otroke (K26). Oni so bili ves čas zaprti noter (K27) in njim je bilo to zelo dobro. Pri nas je bilo hudo. Ko so prišli k nam smo opazili da imajo zelo slabo motoriko, se je eden izmed njih spotaknil na dvorišču ker ni imel občutka za prostor, njim je bilo čisto preveč prostora. Tu je bil red, redna hrana, umiti se je bilo treba... to je bilo grozno. Tisto tam je bilo pa super, škatla piškotov za kosilo. In potem so prišli nazaj sem in je bila kriza (K28). Umivanje je še vedno problem (K29). Glavno vzgojo so dobili doma in to se je obdržalo. Umivali so se le z vlažilnimi robčki. Na IPS ko se določajo cilji za naslednje leto starša razumeta vse vendar nič ne naredita (K30). Po stikih je bilo vedno ogromno stisk in joka (K31). Ponavadi je trajalo kakšne tri dni po stiku, tudi par dni pred stikom-v pričakovanju kaj bo. Sedaj imajo stike 1x na dva meseca 1 uro in pol na CSD, na željo otrok. Prej pa so bili vsak vikend stiki. Potem pa je sodni izvedenec določil da stiki niso dobri za otroke in so bili stiki pod nadzorom (K32). Tako da sedaj smo šli kar na minimum s temi stiki (K33).

8. Kaj za ohranjanje odnosov med vami in biološko družino naredi strokovna delavka?

Na začetku se je poskusilo mnogo stvari, da bi si pomagali (K34). Na začetku so otroci hodili domov za vikende, smo jim za s seboj dali tudi torbe, da bi naredili naloge (K35). Potem pa so se vrnili in je vse smrdelo, bilo umazano, naloga ni bila narejena, vse je bilo pomešano. Takrat je socialna delavka izrazila stisko, da ne ve, kako jim na lep način povedati, da smrdijo. Na začetku se je poskusilo, da bi bilo odnosi čim

boljši (K36). Na začetku sta tudi onadva bila prisotna na IPS, vendar sta se dolgočasila. Ker smo se pogovarjali o šoli, onadva pa o tem nista vedela nič, ker se nista zanimala (K37).

9. Kako strokovne delavke spodbujajo stike med otroki in biološko družino?

Je poskušala vse mogoče. Najprej nista želela sprejeti pomoči vendar na koncu sta jo (K38). Ona je otroke ves čas spraševala če jim je v redu da je tako kot je. Vmes ko je bil sum spolne zlorabe, ko so našli pri otrocih pornografijo ki so jo prinesli od doma pa so šli stiki popolnoma na minimum. Sedaj jih ves čas sprašuje če jim je v redu (K39). Na začetku so bili stiki vsak mesec, sedaj so vsak drug mesec (K40). Na stikih se igrajo družabne igre, zadnje čase pa starši na stikih govorijo bolj s socialno delavko o pravnih stvareh otroci pa se pogovarjajo med seboj (K41). Vedno otroke sprašuje, ali jim je v redu glede stikov (K42). Bilo je zelo zanimivo ko smo enkrat govorili z otroki glede tega kako bi odreagirali če bi na ulici srečali starše, ali bi jih objeli ali ne. Pa niso bili prepričani da bi jih. Ker imam občutek da se kar malo sramujejo.

10. Ali starša kažeta interes da bi nekoč želela otroke dobiti nazaj?

Ja, ko bodo otroci imeli svoj denar, takšni so občutki. To tudi otroke zelo skrbi saj menijo da bodo mogli skrbeti zanju tudi če onadva zanje nista (K43). Pa se je potem socialna delavka o tem pozanimala in jim razložila da ne bodo dolžni preživljati ju in finančni skrbeti zanju. Je pa bilo tudi že tako da je najmlajši od bratov pri nas ukradel denar in ga je potem na stiku dal očetu (K44), ko sta šla v trgovino po sok in sta bila brez nadzora. Torej je kradel za starše.

11. Kakšno ostalo podporo dobivate od strokovne delavke?

Ima nekako dvojno vlogo saj je ona tam za rejniške družine in za te tri otroke.

Izredno je odzivna, redno odgovarja na e-maile, po telefonu, pride domov, v šolo (K45) (po potrebi) je vedno v podporo tako meni kot otrokom (K46). Je popolnoma predana svojemu delu (K47). Kar se že kaže tudi v tem, da na stike otroke vozi ona, za kar se je sama ponudila.

12. Kaj bi še potrebovali od strokovne delavke?

Ne vem kaj bi še lahko več naredila kot že dela, mislim da ne more (K48). Saj namesto staršev ne moreš nič narediti (K49)

13. Če primerjate odnos strokovne delavke do vas in do biološke družine, bi lahko rekli da se v čem razlikuje? V čem?

Na začetku je bila socialna delavka biološki družini zelo naklonjena (K50). Bila je zelo zadovoljna ko je mama dejala da bo šla študirati umetnost v čemer naj bi bila zelo nadarjena, ko je razlagala o svojem znanju angleščine. Vendar je potem ugotovila da iz tega ne bo nič in je sedaj bolj realna (K51). Je pa le že deset let, spremembe pa nobene. Imela sta konkretne naloge kaj bi bilo potrebno storiti da bi dobila otroke nazaj: kupiti nove postelje, prebeliti stanovanje,... ampak iz tega ni bilo nič (K52).

Odnos je bil zelo enakovreden (K53), ona se je morala prilagoditi trenutnim situacijam in je to storila po svojih najboljših močeh.

14. Kako pa je v šoli urejeno glede tega da so otroci v rejništvu? Ali sošolci to vedo?

Ja, vsi vedo. Fantom o tem da so v rejništvu ni težko govoriti (K54). Včasih celo z veseljem. O nas govorita po imenu, starša kličeta oči in mami in je vsem vse jasno.

15. Ali zaradi tega prejemajo kakšno drugačno obravnavo?

Jaz menim da zaradi rejništva prejemajo drugačno obravnavo (K55). Odvisno od učitelja ampak večinoma je drugačna obravnava, jim gredo bolj »na roko« (K56). Ne v negativnem smislu. Otroci imajo razne čustvene, vedenjske težave. Učitelji se potrudijo in jim dajo možnost, da popravljajo negativne ocene (K57). Imajo razumevanje za njihove težave (K58). Je bilo pa zanimivo, ko je strokovna delavka napisala dopis ortodontu za prednostno obravnavo najmlajšega otroka, ker je v rejništvu. Pa je bil odgovor zdravnice da to nima veze, da za otroka je sedaj dobro poskrbljeno da lahko počaka tako kot ostali ali pa se naroči kjer drugje kjer bo prej na vrsti. To se mi je zdelo zelo zanimivo.

Je bilo pa zelo težko mojemu sinu, ki je s starejšim od fantov hodil v isti razred in so učiteljice vedno spraševale njega zakaj rejniški fant nima nalog, zakaj se ni učil. To ga je zelo motilo, je bilo preveliko breme zanj.

16. Kako pa so domači otroci sprejeli da imate otroke v rejništvu?

Takrat so bili tako majhni da se v bistvu niso zavedali kaj se dogaja. Ampak kasneje vidiš da je za domače otroke sprejem novih otrok bil problem (K59). Ker smo se posvečali najmlajšemu ker je imel ogromno težav. In sta bila domača otroka postavljena na stranski tir in sta bila potem čisto neproblematična (K60), večkrat prepuščena sam sebi. Ampak so tudi po karakterju čisto drugačni domači in rejniški otroci tako da jih težko primerjam. Rejniški otroci so »navajeni« da jih za vsako opravilo motiviraš, delamo skupaj (K61). Če pa je

možno, raje ne bi nič delali (K62). Ko pridejo iz šole so ves čas notri, če je na razpolago wi-fi. Medtem ko naš fant takoj ko pride iz šole gre takoj ven in si najde svoje delo.

10.6 Priloga 6: Transkript intervjuja 2

1. Kako dolgo že imate otroka/e v rejništvu?

Otroka sta v rejništvu 7 let. (L1)

2. Kako se pripravite na odhod otroka, kako vam pri tem pomaga strokovna delavka?

Jaz sem bila dovolj na centru, smo se že prej pogovarjali (L2). Prav tako to družino poznam že od prej, je rejnica hčerkin botra krstna (L3). Na odhod otrok se nismo posebej pripravili saj so že prej tam preživljali čas (L4). Ker sem jaz delala izmensko delo in ko sem delala popoldne so otroci čas preživljali pri zdajšnji rejnici tako da so navajeni. Strokovna delavka na centru je zelo dostopna, se z njo da vse dogovoriti (L5). Velik poudarek da temu da so starši in otroci čim več skupaj (L6).

3. Kakšno podporo dobivate s strani strokovne delavke pri spodbujanju vključevanja rejniške družine v vaše življenje?

Vključena sem v skupino na centru, kamor hodim redno (L7). Pogovarjamo se o tem kaj je bilo pred nastopom rejništva, zakaj je do tega prišlo, kaj se da spremeniti (L8). V bistvu delamo na izboljšavi sebe (L9). Kar nam pomeni zelo veliko. Tega pri prejšnji strokovni delavki ni bilo. Je veliko pogovarjanja. Tudi jaz in rejnica sva redno v kontaktu (L10), se veliko pogovarjava, se družimo vsi skupaj, smo zelo povezani (L11). Se da z njo vse pogovoriti. Zelo pomaga da se poznamo že od prej (L12).

4. Kako skrbite za odnose z rejniško družino?

Smo redno v stiku, se poznamo od prej (L13). Pogovarjamo se o vsem kar se dogaja, sva dosledni glede vzgoje in pri tem tudi sodelujeva (L14). Tako da odnosi so super, nimam pripomb (L15). Tudi vedno ko pridem tja mi rejnica pove kaj se je kaj zgodilo, se najprej midve pogovoriva o vsem. (L16)

5. Kako strokovne delavke spodbujajo stike med otroki in vami?

Mi imamo enkrat letno IPS. Stik imamo vsake 14 dni, vikend preživita pri meni, pa med tednom 1x ali 2x (L17). Nas pa nikoli niso ovirali pri stikih, ne strokovna delavka ne rejnica (L18). Imajo pa kazni če naredijo kaj narobe, v čemer sva z rejnico zelo enotni. (L19)

6. Kakšno ostalo podporo dobivate, ste dobivali od strokovne delavke?

Karkoli rabim grem lahko nenapovedano nje, mi vse svetuje in pomaga. (L20)

7. Kaj bi še potrebovali od strokovne delavke?

Kaj več že težko. Ker kar je v njeni moči pomaga, svetuje, pove kam se obrnit. (L21)

8. Če primerjate odnos strokovne delavke do vas in do rejniške družine, bi lahko rekli da se v čem razlikuje? V čem?

Ne, odnos se sploh ne razlikuje (L22).

9. Ali je vez med vami in otrokom enako močna kot pred odhodom otroka v rejništvo ali ne? Zakaj menite da je temu tako?

Ja enako močna, zelo močna (L23). Temu pripomore to, da smo redno v stiku (L24).

10. Kako strokovne delavke delajo z vami medtem ko je vaš otrok v rejništvu?

Skupina, IPS. Ostale obravnave kar je, je vse na centru. Z njihovo psihologinjo, ki je na zadnji obravnavi povedala da smo zelo napredovali, sodelujem redno. (L25). Misliš da te vsi čudno gledajo ker je tvoj otrok v rejništvu, samo pri tem ne moreš pomagati. Lahko potem samo izboljšaš sam sebe da otroke čim prej dobiš nazaj (L26). Vedno so mi šli na roko, so mi pomagali. Nikoli ni bilo problema. (L27)

11. Se vam zdi da ste na kakem področju stigmatizirani zaradi tega ker so vaši otroci v rejništvu?

Tisti ki vejo pač vejo, me pa zaradi tega nihče ne obravnava drugače. Vsaj jaz nisem dobila takega občutka. (L28)

12. Kako pa so otroci sprejeli to, da so v rejništvu?

Sta bila še majhna (5 in 3 leta). Pa poznali so se in ni bil problem (L29).

13. Kaj pa obravnava v šoli, se vam zdi da je kaj drugačna zato ker sta v rejništvu?

Ne, sta oba pridna, odličnjaka. Ni nobenih privilegijev. (L30)

14. Kako (če sploh) vas pripravljajo na povratek otroka?

V bistvu nič posebej, delamo bolj na sebi (L31). Menim, da v našem primeru s tem ne bo problema, ker smo redno v stiku z rejniško družino, se poznamo (L32). Pri nas je edina težava stanovanjska kriza, ampak je pa glavni cilj, da se otroka vrneta k meni (L33).

10.7 Priloga 7: Transkript intervjuja 3

1. Kaj so glavni razlogi, da ste se odločili za opravljanje rejniške dejavnosti?

Jz se nisem nič odločila(N1). Pri nas je mama imela ves čas otroke v rejništvu(N2). Potem pa je eden izmed otrok ostal pri nas. Jaz sem prej delala v trgovini. Tega fanta sem se bala, sem cenila mamo ker ga je vzela k sebi. Ves čas je bila pri nas policija. In potem sem jaz tega fanta obdržala (N3). Sem hotela da samo do polnoletnosti otroka (N4), potem pa bi s tem nehala ampak sem potem hitro dobila še več otrok (N5) in sem jih imela v nekem obdobju celo 5.

2. Ali opravljate to kot poklic?

Da, sedaj opravljam kot poklic (N6).

3. Kako dolgo že imate otroka/e v rejništvu?

15 let sem že rejnica.(N7)

4. Kako skrbite za odnose z biološko družino?

Ni interesa za sodelovanje (N8). Jaz se večkrat pogovarjam z njimi, jim poskušam svetovati (N9). Sedaj ko je šel starejši v srednjo šolo, sem jim svetovala naj ga vpišejo v triletno šolo, ker štiriletne ne bo sposoben opraviti ampak me niso poslušali. Staršem je vseeno kam gre otrok, samo da ni doma. Se pa jaz z nobenim ne kregam, se otroci postavijo zame, ko starši grdo govorijo o nas.(N10)

Z nekaterimi starši pa se niti ne da komunicirat se ne zavedajo realnosti.(N11)

5. Kako strokovne delavke spodbujajo stike med otroki in biološko družino?

Stiki so enkrat na 14 dni pa med počitnicami je 3 ali 4 dni doma. Med poletnimi počitnicami pa je tudi po dva tedna doma. Ampak to ni dobro zanj, ker ne dela nič.(N12)

Na začetku so imeli več stikov, sedaj pa se je to zmanjšalo, ker ni bilo dobro za otroke (N13).

Spodbujajo stike na centru, ampak starši nimajo želje (N14). Otroci silijo domov, starši pa si stikov ne želijo (N15).

6. Kaj pa CSD naredi, da bi se otrok lahko vrnil v matično družino?

Center poskuša, ampak saj veste, kako je, nič jih ne morejo prisiliti (N16). Otroka bi še lahko nekako, s starši pa ne moreš nič.

7. Kakšno ostalo podporo dobivate od strokovne delavke?

So odzivni, če potrebuješ pomoč, ti jo ponudijo (N17). Dajo nam razne informacije, kam se še lahko obrnemo po pomoč (N18).

8. Kaj bi še potrebovali od strokovne delavke?

Včasih bi potreboval malo več informacij o starših (N19), ker z otrokom smo ves čas in jih spoznamo hitro. Otroci prikrivajo resnico od doma, tako da nič ne vemo (N20). Morda bi lahko potem lažje funkcionirali, če bi več vedeli o starših (N21).

9. Če primerjate odnos strokovne delavke do vas in do biološke družine, bi lahko rekli da se v čem razlikuje? V čem?

Ne, menim da je odnos kar enak (N22). Tako kot je pač je, s starši se tako ali tako ne da veliko narediti. (N23).

10.8 Priloga 8: Transkript intervjuja 4

6. Kaj so glavni razlogi, da ste se odločili za opravljanje rejniške dejavnosti?

Ker s partnerjem nisva mogla imeti svojih otrok (M1). Pa sva v bistvu želela posvojiti otroka, ampak so nama na CSD povedali da je to malo težava v Sloveniji in so nama predlagali rejništvo. (M2)

7. Ali opravljate to kot poklic?

Ne, sva pa s partnerjem razmišljala o tem da bi, ampak potem ko sva v rejništvo vzela drugega otroka sva ugotovila da bi bilo to prenaporno, da nebi morala imeti še enega. (M3)

8. Kako dolgo že imate otroka/e v rejništvu?

Fantek je bil star en mesec ko sva ga dobila, punčka, ki sva jo dobila kasneje pa dva meseca, tako da v bistvu imava fanta že tri leta in pet mesecev. (M4)

9. Pa se kaže kakšna možnost da bi ju lahko posvojili?

Pri fantku ne, ker sta starša ves čas »prisotna«. (M5) Pri deklici pa staršev ni, oziroma se pojavita zelo redko. (M6). Ko se začnemo pogovarjati o posvojitvi se ponovno pojavita, sedaj naj bi se mama začela truditi da bi deklico dobila nazaj. (M7)

10. Kako se pripravite na prihod otroka, kako vam pri tem pomaga strokovna delavka?

Pri fantku je bilo vse tako hitro da se v bistvu sploh nisva mogla ne vem kako pripraviti na prihod (M8). V bistvu sem čez noč kupila voziček in še zadnje minute pred prihodom zlagala oblekice ki mi jih je posodila sodelavka.

Pri deklici je pa malo dalj trajalo ker so imeli starši možnost iti v komuno in smo čakali kako se bosta odločila in da mine rok bivanja v Palčici (M9). Tako da sva bila že zelo na trnih kdaj končno pride. (M10)

11. Kako skrbite za odnose z biološko družino?

Pri fantku so na začetku starši imeli mojo telefonsko številko, da so lahko poklicali, ker je imel fantek zdravstvene težave (M11). Potem pa so se začele grožnje in sem jaz to prekinila, sem zamenjala telefonsko številko (M12), sedaj pa je striktno stik enkrat na mesec na centru pod nadzorom (M13). Jih tudi midva nič

ne kontaktirava ali obveščava o ničemer, če pa to počne center pa ne vem (M14). Na začetku so bili odnosi v redu, sem bila tudi jaz bolj prijazna, potem pa sem zaradi groženj potegnila črto in to prekinila.(M15) Je mama klicala ob nemogočih urah, ves čas in ni bilo več vzdržno. Je mama zelo pod vplivom očeta (M16), oče nas ni nikoli kontaktiral je pa bilo očitno da to zahteva od mame. Se je pa oče enkrat fizično spravil na mojega moža ko smo se srečali med nakupovanjem (M17). Smo imeli potem tudi s policijo opravka tako da smo potem prekinili to sodelovanje in ju ni bilo eno leto (M18). V tem času se ni nič premaknilo, sociala v tem času ni naredila nič, ker zaradi očeta niso upali (M19). Potem pa je bil ponovno v zaporu, po tem je nekajkrat prišel na stik, je zamudil ali pa po petnajstih minutah odšel, kar je velik pokazatelj koliko mu je do sina. Ampak se pa nič ne premakne, je že ves čas tako (M20). Z mamom se da normalno pogovarjati ko je sama, se dobro razumeva. (M21)

12. Kaj za ohranjanje odnosov med vami in biološko družino naredi strokovna delavka?

Se trudi, predstavljajo IPS, če starša nimata časa. (M22). Se trudi, da bi se vzpostavil nek odnos, ampak starša nočeta. Je oče rekel, da z nami ne bo sodeloval (M23). Oče je tak, da je nekaj časa zelo prijazen, potem pa pridejo trenutki ko začne groziti s smrtjo in podobno. In daš to na policijo in smo ponovno na začetku. Se kljub trudu strokovne delavke nikamor ne premaknemo.(M24) Sem sedaj tudi jaz znorela ker se ves čas prilagajamo njim, ker ne morejo, imajo službo (M25),... Čeprav imam mama s.p. in si delovni čas prilagaja sama, pa si vedno naloži delo za takrat ko je stik, čeprav je to dogovorjeno vnaprej, ni določeno na hitro. Vsi vemo da je stik prvi petek v mesecu in bi si takrat lahko rezervirala čas. In sem potem povedala da tega se ne grem več, da mi se vedno prilagajamo da takrat nimamo nič in se lahko prilagodita tudi onadva. Je bilo še nekaj govora o tem da bi imeli stike za čez vikend pa sem rekla kako bi bilo to možno, če nima časa priti na stik za eno uro, kako bo potem imela čas biti z njim cel vikend. In se je tu potem pogovor zaključil.

13. Kako strokovne delavke spodbujajo stike med otroki in biološko družino?

Stiki so toliko kot so, torej enkrat na mesec.(M26). Za kaj več si jaz niti ne predstavljam, saj fantek nebi zdržal (M27). On hodi na stike, ker ve da mu bosta prinesla igrače, še bolj pa se veseli ker bo videl strokovno delavko, ki je res zelo prijazna in topla (M28). Menim da bi fantek imel napad panike, če bi ga jaz pustila tam samega z njima. Ga tudi na stiku jaz vedno usmerjam k staršema, prav tako kot strokovna delavka ampak čudeža žal ne moreva narediti. (M29)

14. Kakšno ostalo podporo dobivate od strokovne delavke?

Je zelo odzivna, vedno dosegljiva, menim da dela vse kar je v njeni moči. (M30)

15. Kaj bi še potrebovali od strokovne delavke?

Od strokovne delavke nič ne pričakujem, (M31) saj kaj pa naj bi. Jaz bi si edino želela, da bi se v splošnem spremenil zakon, da se ne daje vedno biološkim staršem neka prednost (M32), čeprav so oni tisti, ki po navadi povzročajo probleme. Potrebno bi bilo, da se glede na vedenje staršev prej določi nek ukrep, ne pa da se čaka do polnoletnosti (M33). Ker tudi za otroka ni dobro, da starša nekaj časa sta prisotna, potem pa ju eno leto ni in podobno. Sem to tudi izpostavila na zadnjem izobraževanju. Me moti da ni urejeno, pa saj tu se ne gre zame ampak za otroke (M34). Vse naj bi bilo v korist otroka pa se meni zdi da to pa žal ni tako. Za nas rejnike je ogromno nekih izobraževanj, za biološke starše pa ni nič (M35). Tako bi bili otroci bolje preskrbljeni.

16. Če primerjate odnos strokovne delavke do vas in do biološke družine, bi lahko rekli da se v čem razlikuje? V čem?

Mogoče v našem primeru je drugačen odnos do nas in do bioloških staršev.(M36). Pri bioloških starših pri fantku so mogoče malo bolj zadržani, ker se bojijo očeta, ker nikoli ne vedo, kaj jih bo doletelo (M37) Z mamami se da normalno pogovarjati, medtem ko je z očetom to nemogoče (M38).

17. Imajo starši v obeh primerih še roditeljsko pravico?

Da, še imajo roditeljsko pravico (M39). Po toliko časa kolikor imava fantka se ni še nič premaknilo. Naredimo korak nekam, pa pride oče in smo dva koraka nazaj. In isto je za deklico, staršev že dve leti ni, pa se še ni nič premaknilo.

18. Pa imate otrokoma, ko bosta starejša namen povedati da sta v rejništvu?

Seveda, fantku sem že omenila to, da ima dve mamici in dva očija ampak še ne razume popolnoma (M40). Ko bo dovolj star se bova z možem z njim pogovorila o tem. Je pa on sicer otrok s posebnimi potrebami tako da morda zaradi tega še ne razume. Sem pa na izobraževanju izvedela da obstajajo knjige, pravlјice na to temo, da lahko s pomočjo tega otroku razložiš (M41)

19. Pa bi, razen zakonodaje, o čemer sva govorili že prej, glede rejništva spremenili še kaj?

Menim, da bi bilo dobro, da bi nas na to bolj pripravili, da bi ti realno predstavili, kako to zgleda (M42). Čeprav bi si morda potem marsikdo premislil. Ker sploh ne veš, v kaj se spuščaš, vse je predstavljeno zelo lepo (M43). Ti si želiš otroka in ti predstavijo neko zgodbo, ki pa sploh ni realna. Ni poudarka na tem, da ti ne dobiš samo otroka, ampak tudi njegove starše, to je še dodaten paket (M44). Potrebovali bi več podatkov o starših, da bi vedeli, s čim se bomo srečevali. (M45) Socialna nima dovolj odprtih rok, da bi lahko kaj storili. (M46)

10.9 Priloga 9: Odprto kodiranje intervjujev

ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA	TEMA
K1	začela po »uradni dolžnosti«	Po »uradni dolžnosti«	začetek	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
K2	Mislim da, če moja mama ne bi bila rejnica, se za to ne bi odločila	Sama se ne bi odločila	začetek	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
K3	postane kar način življenja	Postane način življenja	navajanje	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
K4	Da, opravljam kot poklic	Da	Kot poklic	Rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
K5	vendar cela družina »diha« s tem	Cela družina	sodelovanje	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
K6	Nihče ne razmišlja o tem, da sprejmeš tujega človeka v svoj dom	Sprejem tujega človeka	razumevanje	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
K7	izkušnje s krajo s strani rejniškega otroka pa nas to ni odvrnilo od tega da bi nadaljevali	Ni odvrnila od nadaljevanja rejništva	Otrokova kraja	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
K8	tujca spustiš v svoj osebni prostor	Spustiš tujca v osebni prostor	razumevanje	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
K9	pogosto nimajo občutka za lastnino, oblačila in drugi predmeti so jim potrošni material	Vse razumejo kot potrošen material	Odnos	lastnina	BIOLOŠKA DRUŽINA

K10	10 let imam jaz otroke v rejništvu	10 let	trajanje	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
K11	Najprej so imeli stike za vikende, sedaj so se pa zmenil da imajo enkrat na dva meseca	zmanjšanje	Sprememba	obseg	STIKI
K12	Na začetku so se dogovorili da bosta na obisk prišla za dve ure	Obisk dve uri	dogovor	obseg	STIKI
K13	oče na enega izmed stikov zamudil	Oče	zamuda	izvajanje	STIKI
K14	Starša nista dovolila da bi z njegovimi starimi starši imeli otroci kakšne stike	Prepoved s strani staršev	S starimi starši	izvajanje	STIKI
K15	Na začetku sem imela jaz zelo veliko upanja in sem ju spodbujala da bi naredila nekaj za otroke	Spodbujanje	Upanje za spremembe	Rejniška družina	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
K16	kar je bilo dobrega, da so se otroci kaj naučili, sta bila onadva tista ki sta jih to naučila, kar je bilo pa slabega smo pa mi bili krivi	Kar dobrega starši, kar slabo rejnica	Mnenje o navadah	starši	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
K17	onadva zelo slabo	Rejniških	obrekovanje	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI-

	o nas govorita	staršev			BIOLOŠKI STARŠI
K18	Je pa zelo obremenjujoče ko imaš opravka s starši	Opravki s starši	Obremenjujoče	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
K19	V rejništvo smo dobili naenkrat tri brate (stare 6, 4 in 3 leta) in nimaš energije, da bi se »ukvarjal« še s starši	Ni energije za ukvarjanje s starši	Obremenjujoči	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
K20	Prioriteta so nam otroci	Otroci	prioriteta	Odnosi	DELO Z OTROKOM
K21	socialna delavka pri nas prevzame otroke in jih pelje na stike	Socialna delavka	Prevoz na stike	Izvajanje	STIKI
K22	Najprej so imel redne vsako soboto	Redni vsako soboto	začetek	Obseg	STIKI
K23	otroci začeli doživljati hude stiske, ker doma ni bilo vse v redu	Zaradi slabih razmer doma	stiske	Otrok in stiki	STIKI
K24	da tudi socialna delavka ni imela predstave da so problemi	Ni problemov	predstava	razmere	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
K25	sta zanemarjala otroke	Otrok	zanemarjanje	Doma	DELO Z OTROKOM
K26	So bili ves čas zaprti noter	Ves čas notri	Preživljanje časa	Doma	DELO Z OTROKOM

K27	In potem so prišli nazaj sem in je bila kriza	Po vrnitvi s stikov	kriza	Rejniška družina	DELO Z OTROKOM
K28	Umivanje je še vedno problem	Problem	umivanje	Rejniška družina	DELO Z OTROKOM
K29	starša razumeta vse vendar nič ne naredita	Starša razumeta a nič ne naredita	navodila	spremembe	SODELOVANJE CSD-BIOLOŠKA DRUŽINA
K30	Po stikih je bilo vedno ogromno stisk in joka	Po stikih	Stiske	Otrok in stiki	STIKI
K31	sodni izvedenec določil da stiki niso dobri za otroke in so bili stiki pod nadzorom	Določitev s strani sodnega izvedenca	Pod nadzorom	izvajanje	STIKI
K32	sedaj smo šli kar na minimum s temi stiki	minimum	sprememba	Obseg	STIKI
K33	Na začetku se je poskusilo mnogo stvari, da bi si pomagali	Na začetku	Želja po pomoči	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
K34	otroci hodili domov za vikende, smo jim za s seboj dali tudi torbe, da bi naredili naloge	Doma naredijo naloge	Med vikendi	izvajanje	STIKI
K35	Na začetku se je poskusilo da bi bilo odnosi čim boljši	Na začetku	Poskus za čim boljše	Odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
K36	smo se pogovarjali o šoli, onadva pa o	Se nista	O šoli	pogovor	SODELOVANJE REJNIŠKI-

	tem nista vedela nič ker se nista zanimala	zanimala			BIOLOŠKI STARŠI
K37	Najprej nista želela sprejeti pomoči vendar na koncu sta jo	Starša sprejmeta	pomoč	Spremembe	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
K38	Sedaj jih ves čas sprša če jim je v redu	Sprašuje če so v redu	stiki	CSD	DELO Z OTROKOM
K39	Na začetku so bili stiki vsak mesec, sedaj so vsak drug mesec	zmanjšanje	sprememba	Obseg	STIKI
K40	starši na stikih govorijo bolj s socialno delavko o pravnih stvareh otroci pa se pogovarjajo med seboj	Starši s socialno delavko	Pogovor na stikih	izvajanje	STIKI
K41	otroke sprašuje, ali jim je v redu glede stikov	Sprašuje če so v redu	stiki	CSD	DELO Z OTROKOM
K42	otroke zelo skrbi saj menijo da bodo mogli skrbeti zanju tudi če onadva zanje nista	Glede skrbi za starše	otrok	Skrb	DELO Z OTROKOM
K43	najmlajši od bratov pri nas ukradel denar in ga je potem na stiku dal očetu	Na stiku	Dajanje denarja očetu	Kraja otroka	BIOLOŠKA DRUŽINA
K44	Izredno je odzivna,	Odzivnost	dobro	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA

	redno odgovarja na e-maile, po telefonu, pride domov, v šolo	strokovne delavke			DRUŽINA
K45	je vedno v podporo tako meni kot otrokom	Podpora strokovne delavke	dobro	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA
K46	popolnoma predana svojemu delu	Strokovna delavka popolnoma predana svojemu delu	dobro	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA
K47	Ne vem kaj bi še lahko več naredila kot že dela, mislim da ne more	Več strokovna delavka ne more storiti	dobro	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA
K48	Saj namesto staršev ne moreš nič narediti	Ne moreš namesto njih	Delo staršev	Odnosi	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
K49	Na začetku je bila socialna delavka biološki družini zelo naklonjena	Naklonjenost strokovne delavke biološkim staršem	Na začetku	odnosi	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
K50	Vendar je potem ugotovila da iz tega ne bo nič in je sedaj bolj realna	Sedaj bolj realna	Naklonjenost strokovne delavke biološkim staršem	odnosi	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
K51	Imela sta konkretne naloge kaj bi bilo potrebno storiti da bi dobila otroke nazaj ampak iz	Neopravljanje	Konkretna naloge	spremembe	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA

	tega ni bilo nič				
K52	Odnos je bil zelo enakovreden	Enakovreden	odnos	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA
K53	Fantom o tem da so v rejništvu ni težko govoriti	Fantom o tem ni težko govoriti	namestitev	rejništvo	DELO Z OTROKOM
K54	Jaz menim da zaradi rejništva prejemajo drugačno obravnavo	drugačna	obravnavo	rejništvo	DELO Z OTROKOM
K55	večinoma je drugačna obravnavo, jim gredo bolj »na roko«	So bolj popustljivi	obravnavo	rejništvo	DELO Z OTROKOM
K56	Učitelji se potrudijo in jim dajo možnost, da popravljajo negativne ocene	Dodatne možnosti v šoli	obravnavo	Rejništvo	DELO Z OTROKOM
K57	Imajo razumevanje za njihove težave	Razumevanje za težave	obravnavo	rejništvo	DELO Z OTROKOM
K58	kasneje vidiš da je za domače otroke sprejem novih otrok bil problem	Problem s sprejemom rejniških otrok	Biološki otroci	rejništvo	DELO Z OTROKOM
K59	domača otroka postavljena na stranski tir in sta bila potem čisto neproblematična	Postavljeni na stran	Biološki otroci	Rejništvo	DELO Z OTROKOM
K60	Rejniški otroci so »navajeni« da jih za vsako opravilo	potreba	Več pozornosti	Rejništvo	DELO Z OTROKOM

	motiviraš, delamo skupaj				
K61	Če pa je možno, raje ne bi nič delali	Če možno, raje nič delali	delo	rejništvo	DELO Z OTROKOM

L1	Otroka sta v rejništvu 7 let	7 let	Trajanje	Rejništvo	BIOLOŠKA DRUŽINA
L2	Jaz sem bila dovolj na centru, smo se že prej pogovarjali	Dovolj na centru, smo se pogovarjali	Urejanje	razmere	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKI STARŠI
L3	rejnica hčerkin botra krstna	Krstna botra	Poznanstvo	razmerje	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
L4	Na odhod otrok se nismo posebej pripravili saj so že prej tam preživljali čas	Nič ker poznali že od prej	Priprave	odhod	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
L5	Strokovna delavka na centru je zelo dostopna, se z njo da vse dogovoriti	Se da vse dogovoriti	dostopnost	odnosi	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKI STARŠI
L6	Velik poudarek da temu da so starši in otroci čim več skupaj	Starši in otroci čim več skupaj	poudarek	odnosi	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKI STARŠI
L7	Vključena sem v skupino na centru, kamor hodim redno	Vključena v skupino	S CSD	sodelovanje	BIOLOŠKA DRUŽINA
L8	Pogovarjamo se o tem kaj je bilo pred nastopom rejništva,	O razlogih za rejništvo in potrebnih	pogovor	odnosi	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA

	zakaj je do tega prišlo, kaj se da spremeniti	spremembah			DRUŽINA
L9	delamo na izboljšavi sebe	Delo na izboljšavi sebe	S CSD	sodelovanje	BIOLOŠKA DRUŽINA
L10	Tudi jaz in rejnica sva redno v kontaktu	Z rejnico	Reden	kontakt	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
L11	smo zelo povezani	Zelo povezani	Z otrokoma	odnosi	BIOLOŠKA DRUŽINA
L12	Zelo pomaga da se poznamo že od prej	Pomaga	poznanstvo	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
L13	Smo redno v stiku, se poznamo od prej	Redno	Stiki	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
L14	Pogovarjamo se o vsem kar se dogaja, sva dosledni glede vzgoje in pri tem tudi sodelujeva	Pogovor o vsem kar se dogaja	sodelovanje	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
L15	odnosi so super, nimam pripomb	Med družinama	Dobri	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
L16	Tudi vedno ko pridem tja mi rejnica pove kaj se je kaj zgodilo, se najprej midve pogovoriva o vsem	Pogovor o vsem kaj se dogaja	sodelovanje	Odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI

L17	Stik imamo vsake 14 dni, vikend preživita pri meni, pa med tednom 1x ali 2x	Vikendi in med tednom kakšen dan	Dogovor	obseg	STIKI
L18	nikoli niso ovirali pri stikih, ne strokovna delavka ne rejnica	S strani CSD ali rejnice	Ni oviranja	redni	STIKI
L19	sva z rejnico zelo enotni	enotnost	Sodelovanje	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
L20	Karkoli rabim grem lahko nenapovedano nje, mi vse svetuje in pomaga	Vedno na voljo	Pogovor	odnosi	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
L21	kar je v njeni moči pomaga, svetuje, pove kam se obrnit	Nasveti, pomoč	Pogovor	odnosi	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
L22	odnos se sploh ne razlikuje	Se ne razlikuje	Z otrokoma	odnosi	BIOLOŠKA DRUŽINA
L23	enako močna, zelo močna	Vez zelo močna	Z otrokoma	odnosi	BIOLOŠKA DRUŽINA
L24	pripomore to, da smo redno v stiku	Redno v stiku	Z otrokoma	Odnosi	BIOLOŠKA DRUŽINA
L25	Z njihovo psihologinjo sodelujem redno	Redno sodelovanje s psihologinjo na CSD	Urejanje	razmere	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
L26	Lahko potem samo izboljšaš sam sebe da otroke čim prej	Da otroke dobiš nazaj	Sam sebe	spremembe	BIOLOŠKA DRUŽINA

	dobiš nazaj				
L27	Vedno so mi šli na roko, so mi pomagali. Nikoli ni bilo problema	Vedno pomagali	Pogovor	Odnosi	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
L28	Tisti ki vejo pač vejo, me pa zaradi tega nihče ne obravnava drugače. Vsaj jaz nisem dobila takega občutka	Nič drugače	Obravnava okolice	rejništvo	BIOLOŠKA DRUŽINA
L29	poznali so se in ni bil problem	Ni problema	namestitev	rejništvo	DELO Z OTROKOM
L30	Ne, sta oba pridna, odličnjaka. Ni nobenih privilegijev	Ni privilegijev	obrnava	rejništvo	DELO Z OTROKOM
L31	V bistvu nič posebej, delamo bolj na sebi	V skupini	Sam sebe	spremembe	BIOLOŠKA DRUŽINA
L32	Menim, da v našem primeru s tem ne bo problema, ker smo redno v stiku z rejniško družino, se poznamo	Redno v stiku	Ne bo problem	vrnitev	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
L33	Pri nas je edina težava stanovanjska kriza, ampak je pa glavni cilj, da se otroka vrneta k meni	Cilj vrnitev otrok	Težava stanovanjska kriza	spremembe	BIOLOŠKA DRUŽINA
M1	Ker s partnerjem	Nisva mogla imeti svojih	Začetek	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA

	nisva mogla imeti svojih otrok	otrok			
M2	sva v bistvu želela posvojiti otroka, ampak so nama na CSD povedali da je to malo težava v Sloveniji in so nama predlagali rejništvo	Želja po posvojitvi-predlog rejništva	Začetek	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
M3	Ne, sva pa s partnerjem razmišljala o tem da bi, ampak potem ko sva v rejništvo vzela drugega otroka sva ugotovila da bi bilo to prenaporno, da ne bi morala imeti še enega.	ne	Kot poklic	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
M4	v bistvu imava fanta že tri leta in pet mesecev	Tri leta in pet mesecev	trajanje	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
M5	Pri fantku ne, ker sta starša ves čas »prisotna«	ne	Možnost posvojitve	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
M6	Pri deklici pa staršev ni, oziroma se	Zelo redko	Prisotnost staršev	Sodelovanje	BIOLOŠKA DRUŽINA

	pojavita zelo redko				
M7	Ko se začnemo pogovarjati o posvojitvi se ponovno pojavita, sedaj naj bi se mama začela truditi da bi deklico dobila nazaj	Da bi dobila deklico nazaj	trud	Spremembe	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
M8	Pri fantku je bilo vse tako hitro da se v bistvu sploh nisva mogla ne vem kako pripraviti na prihod	Na hitro, ni bilo časa za priprave	Priprava na prihod	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
M9	Pri deklici je pa malo dalj trajalo ker so imeli starši možnost iti v komuno in smo čakali kako se bosta odločila in da mine rok bivanja v Palčici	Čakanje na odločitev staršev	Priprava na prihod	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
M10	bila že zelo na trnih kdaj končno pride	Na trnih	Priprava na prihod	Rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
M11	Pri fantku so na začetku starši imeli	Zaradi zdravstvenih	Telefonska številka	kontakt	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI

	mojo telefonsko številko, da so lahko poklicali, ker je imel fantek zdravstvene težave	težav otroka			STARŠI
M12	so se začele grožnje in sem jaz to prekinila, sem zamenjala telefonsko številko	Prekinitev kontakta	grožnje	kontakt	SODELOVANJE REJNIŠKI-BIOLOŠKI STARŠI
M13	striktno stik enkrat na mesec na centru pod nadzorom	Enkrat na mesec	Pod nadzorom	izvajanje	STIKI
M14	Jih tudi midva nič ne kontaktirava ali obveščava o ničemer, če pa to počne center pa ne vem	Morda ju obvešča CSD	Ga ni	kontakt	SODELOVANJE REJNIŠKI - BIOLOŠKI STARŠI
M15	Na začetku so bili odnosi v redu, sem bila tudi jaz bolj prijazna, potem pa sem zaradi groženj potegnila črto in to prekinila	v redu potem so se začele grožnje	Na začetku	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI - BIOLOŠKI STARŠI

M16	mama zelo pod vplivom očeta	Na mamu	Vpliv očeta	odnosi	BIOLOŠKA DRUŽINA
M17	Se je pa oče enkrat fizično spravil na mojega moža ko smo se srečali med nakupovanjem	Fizično nasilje očeta nad rejniškimi starši	slabi	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI - BIOLOŠKI STARŠI
M18	smo potem prekinili to sodelovanje in ju ni bilo eno leto	Prekinitev sodelovanja	slabi	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI - BIOLOŠKI STARŠI
M19	V tem času se ni nič premaknilo, sociala v tem času ni naredila nič, ker zaradi očeta niso upali	Strah pred očetom	CSD ni naredil nič	Spremembe	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
M20	se pa nič ne premakne, je že ves čas tako	Je že ves čas tako	CSD ni naredil nič	spremembe	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
M21	Z mamu se da normalno pogovarjati ko je sama, se dobro razumeva	Z mamu ko je sama	dobri	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI - BIOLOŠKI STARŠI
M22	Se trudi, predstavljajo IPS, če starša	Strokovne delavke v korist bioloških	trud	spremembe	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA

	nimata časa	staršev			DRUŽINA
M23	Se trudi, da bi se vzpostavil nek odnos, ampak starša nočeta. Je oče rekel, da z nami ne bo sodeloval	Starša zavračata trud strokovne delavke za sodelovanje	Trud	Spremembe	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
M24	Se kljub trudu strokovne delavke nikamor ne premaknemo	Ne pomaga	Trud strokovne delavke	spremembe	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
M25	Sem sedaj tudi jaz znorela ker se ves čas prilagajamo njim, ker ne morejo, imajo službo	Se jim ves čas prilagajamo	slabi	odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI
M26	Stiki so toliko kot so, torej enkrat na mesec	Enkrat na mesec	sprememba	obseg	STIKI
M27	več si jaz niti ne predstavljam, saj fantek nebi zdržal	Fantek ne bi zdržal	Več	obseg	STIKI
M28	hodi na stike, ker ve da mu bosta prinesla igrače, še bolj pa se veseli ker bo videl	Zaradi igrač in strokovne delavke	Hodi z veseljem	Otrok in stiki	STIKI

	strokovno delavko, ki je res zelo prijazna in topla				
M29	Ga tudi na stiku jaz vedno usmerjam k staršema, prav tako kot strokovna delavka ampak čudeža žal ne moreva narediti	Rejnica in strokovna delavka	Usmerjanje k staršem	izvajanje	STIKI
M30	Je zelo odzivna, vedno dosegljiva, menim da dela vse kar je v njeni moči.	Strokovna delavka odzivna, dela vse kar je v njeni moči	Dobro	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA
M31	Od strokovne delavke nič ne pričakujem	Ni pričakovanj	Dobro	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA
M32	edino želela da bi se v splošnem spremenil zakon, da se ne daje vedno biološkim staršem neka prednost	Sprememba zakona	želje	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA
M33	Potrebno bi bilo da se glede na vedenje staršev	Hitrejša reševanje rejništev	Želje	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA

	prej določi nek ukrep, ne pa da se čaka do polnoletnosti				
M34	Me moti da ni urejeno, pa saj tu se ne gre zame ampak za otroke	Bolj urejeno, se gre za otroke	Želje	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA
M35	Za nas rejnike je ogromno nekih izobraževanj, za biološke starše pa ni nič	Ogromno izobraževanj za rejniške starše, za biološke nič	odnos	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA
M36	Mogoče v našem primeru je drugačen odnos do nas in do bioloških staršev	Neenakovreden	Odnos	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA
M37	Pri bioloških starših pri fantku so mogoče malo bolj zadržani, ker se bojijo očeta, ker nikoli ne vedo, kaj jih bo doletelo	Bolj zadržani do biološke družine, se bojijo	neenakovredni	odnosi	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
M38	Z mamami se da normalno pogovarjati, medtem ko je z očetom to	Z mamami normalno, z očetom nemogoče	sodelovanje	Odnosi	SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI

	nemogoče				
M39	Da, še imajo roditeljsko pravico	Še imajo		Roditeljska pravica	BIOLOŠKA DRUŽINA
M40	fantku sem že omenila to, da ima dve mamici in dva očija ampak še ne razume popolnoma	Ne razume še popolnoma	namestitev	rejništvo	DELO Z OTROKOM
M41	Sem pa na izobraževanju izvedela da obstajajo knjige, pravlјice na to temo, da lahko s pomočjo tega otroku razložiš	Razlaga preko pravlјic	namestitev	rejništvo	DELO Z OTROKOM
M42	Menim, da bi bilo dobro, da bi nas na to bolj pripravili, da bi ti realno predstavili, kako to zgleda	Nerealno	Predstavitev Rejništva	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA
M43	Ker sploh ne veš, v kaj se spuščaš, vse je predstavljeno zelo lepo	Zelo lepo	Predstavitev rejništva	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA
M44	Ni poudarka na tem, da ti ne dobiš samo otroka, ampak	Ni poudarka na tem da poleg dobiš tudi starše	Predstavitev rejništva	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA

	tudi njegove starše, to je še dodaten paket				
M45	Potrebovali bi več podatkov o starših, da bi vedeli, s čim se bomo srečevali	Če bi vedeli, s čim se bomo srečevali	Bi lažje funkcionirali	Dogajanje v biološki družini	REJNIŠKA DRUŽINA
M46	Socialna nima dovolj odprtih rok da bi lahko kaj storili	Nimajo dovolj odprtih rok	Potreba	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA

N1	Jz se nisem nič odločila	Ni odločitev	začetek	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
N2	mama imela ves čas otroke v rejništvu	Mama bila rejnica	začetek	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
N3	In potem sem jaz tega fanta obdržala	Nadaljevala po mami, obdržala fanta	začetek	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
N4	Sem hotela da samo do polnoletnosti otroka	Samo do polnoletnosti otroka	začetek	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
N5	sem potem hitro dobila še več otrok	Dobila več otrok	začetek	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
N6	Da, sedaj opravljam kot poklic	Da	Kot poklic	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA
N7	15 let sem že rejnica	15 let	trajanje	rejništvo	REJNIŠKA DRUŽINA

N8	Ni interesa za sodelovanje	Ni interesa	sodelovanje	odnosi	SODELOVANJE - REJNIŠKA BIOLOŠKA DRUŽINA
N9	Se pogovarjam z njimi, jim poskušam svetovati	Pogovarjanje, svetovanje	sodelovanje	odnosi	SODELOVANJE - REJNIŠKA BIOLOŠKA DRUŽINA
N10	Se pa jaz z nobenim ne kregam, se otroci postavijo zame, ko starši grdo govorijo o nas	Se ne kregam, otroci se postavijo zame	sodelovanje	odnosi	SODELOVANJE - REJNIŠKA BIOLOŠKA DRUŽINA
N11	Z nekaterimi starši pa se niti ne da komunicirat se ne zavedajo realnosti.	Se ne da komunicirati, se ne zavedajo realnosti	sodelovanje	odnosi	SODELOVANJE - REJNIŠKA BIOLOŠKA DRUŽINA
N12	Ampak to ni dobro zanj, ker ne dela nič	Ne dela nič	Ni dobro zanj	Otrok in stiki	STIKI
N13	Na začetku so imeli več stikov, sedaj pa se je to zmanjšalo, ker ni bilo dobro za otroke	Se je zmanjšalo	Sprememba	obseg	STIKI
N14	Spodbujajo stike na centru, ampak starši nimajo želje	Spodbujanje s strani CSD	Starši nimajo želje	izvajanje	STIKI

N15	Otroci silijo domov, starši pa si stikov ne želijo	Otroci silijo domov	Starši nimajo želje	izvajanje	STIKI
N16	Center poskuša ampak saj veste kako je, nič jih ne morejo prisiliti	Ne morejo prisiliti	Spodbujanje s strani CSD	spremembe	SODELOVANJE CSD-BIOLOŠKA DRUŽINA
N17	So odzivni, če potrebuješ pomoč ti jo ponudijo	So odzivni, vedno na voljo za pomoč	dobro	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA
N18	Dajo nam razne informacije kam se še lahko obrnemo po pomoč	Dajo informacije	dobro	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA
N19	Včasih bi potreboval malo več informacij o starših	Po več informacijah o starših	potreba	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA
N20	Otroci prikrivajo resnico od doma tako da nič ne vemo	Ne vemo nič	Otroci prikrivajo	Dogajanje v biološki družini	REJNIŠKA DRUŽINA
N21	potem lažje funkcionirali če bi več vedeli o starših	Če bi vedeli več	Bi lažje funkcionirali	Dogajanje v biološki družini	REJNIŠKA DRUŽINA
N22	Ne, menim da je odnos kar enak	enakovreden	odnos	Sodelovanje s CSD	REJNIŠKA DRUŽINA

N23	Tako kot je pač je, s starši se tako ali tako ne da veliko narediti	Se ne da veliko narediti s starši	pomanjkanje	Spremembe	SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA
-----	---	-----------------------------------	-------------	-----------	--

10.10 Priloga 10: Osno kodiranje intervjuji

REJNIŠKA DRUŽINA

Rejništvo

- začetek
 - o po »uradni dolžnosti« (K1), (N2), (N3)
 - o sama se ne bi odločila (K2)
 - o ni odločitev (N1)
 - o samo do polnoletnosti otroka (N4)
 - o dobila več otrok (N5)
 - o nisva mogla imeti svojih otrok (M1)
 - o želja po posvojitvi- predlog rejništva (M2)
- navajanje
 - o postane način življenja (K3)
- kot poklic
 - o da (K4), (N6)
 - o ne (M3)
- sodelovanje
 - o cela družina (K5)
- razumevanje
 - o sprejem tujega človeka (K6)
 - o spustiš tujca v osebni prostor (K8)
- otrokova kraja
 - o ni odvrnila od nadaljevanja rejništva (K7)
- trajanje
 - o 10 let (K10)
 - o 15 let (N7)
 - o 3 leta in pet mesecev (M4)
- možnost posvojitve

- ne (M5)
- priprava na prihod
 - na hitro, ni bilo časa za priprave (M8)
 - čakanje na odločitev staršev (M9)
 - na trnih (M10)

Sodelovanje s CSD

- dobro
 - odzivnost strokovne delavke (K44), (N17),(M30)
 - podpora strokovne delavke (K45)
 - strokovna delavka popolnoma predana svojemu delu (K46)
 - več strokovna delavka ne more storiti (K47)
 - dajo informacije (N18)
 - ni pričakovanj (M31)
- odnos
 - enakovreden (K52), (N22)
 - ogromno izobraževanj za rejniške starše, za biološke pa nič (M35)
 - neenakovreden (M36)
- potreba
 - po več informacijah o starših (N19)
 - nimajo dovolj odprtih rok (M46)
- želje
 - sprememba zakona (M32)
 - hitrejša reševanje rejništev (M33)
 - bolj urejeno, se gre za otroke (M34)

dogajanje v biološki družini

- otroci prikrivajo
 - ne vemo nič (N20)
- bi lažje funkcionirali
 - če bi vedeli več (N21)
 - če bi vedeli, s čim se bomo srečevali (M45)
- predstavitev rejništva
 - nerealno (M42)
 - zelo lepo (M43)
 - ni poudarka na tem da poleg dobiš tudi starše (M44)

BIOLOŠKA DRUŽINA

Lastnina

- odnos
 - o vse razumejo kot potrošni material (K9)

kraja otroka

- dajanje denarja očetu
 - o na stiku (K43)

sodelovanje

- prisotnost staršev
 - o zelo redko (M6)
- s CSD
 - o vključena v skupino (L7)
 - o delo na izboljšavi sebe (L9)

odnosi

- vpliv očeta
 - o na mamo (M16)
- z otrokoma
 - o zelo povezani (L11), (L23)
 - o se ne razlikuje (L22)
 - o redno v stiku (L24)

roditeljska pravica

- o še imajo (M39)

rejništvo

- trajanje
 - o 7 let (L1)
- obravnava okolice
 - o nič drugače (L28)

Spremembe

- sam sebe
 - o da otroka dobiš nazaj (L26)
 - o v skupini (L31)
- težava stanovanjska kriza
 - o cilj vrnitev otrok (L33)

SODELOVANJE REJNIŠKI- BIOLOŠKI STARŠI

Razmerje

- poznanstvo
 - o krstna botra (L3)

Odhod

- priprave
 - o nič ker poznali že od prej (L4)

kontakt

- reden
 - o z rejnico (L10)
- telefonska številka
 - o zaradi zdravstvenih težav otroka (M11)
- grožnje
 - o prekinitev kontakta (M12)
- ga ni
 - o morda ju obvešča CSD (M14)

odnosi

- poznanstvo
 - o pomaga (L12)
- stiki
 - o redno (L13)
- sodelovanje
 - o pogovor o vsem kar se dogaja (L14), (L16)
 - o enotnost (L19)
 - o z mamo normalno, z očetom nemogoče (M38)
 - o ni interesa (N8)
 - o pogovarjanje, svetovanje (N9)
 - o se ne kregam, otroci se postavijo zame (N10)
 - o se ne da komunicirati, se ne zavedajo realnosti (N11)
- dobri
 - o med družinama (L15)
 - o z mamo ko je sama (M21)
- slabi
 - o fizično nasilje očeta nad rejniškimi starši (M17)
 - o prekinitev sodelovanja (M18)
 - o se jim ves čas prilagajamo (M25)

- obrekovanje
 - o rejniških staršev (K17)
- obremenjujoče
 - o opravi s starši (K18)
 - o ni energije za ukvarjanje s starši (K19)
- na začetku
 - o želja po pomoči (K33)
 - o poskus za čim boljše (K35)
 - o v redu, potem so se začele grožnje (M15)

vrnitev

- ne bo problem
 - o redno v stiku (L32)

rejniška družina

- upanje za spremembe
 - o spodbujanje (K15)

starši

- mnenje o navadah
 - o kar dobrega starši, kar slabo rejnica (K16)

pogovor

- o šoli
 - o se nista zanimala (K36)

spmembe

- trud strokovne delavke
 - o ne pomaga (M24)

SODELOVANJE CSD- BIOLOŠKA DRUŽINA

Razmere

- predstava
 - o socialna delavka meni da ni problemov (K24)
- urejanje
 - o dovolj na centru, smo se pogovarjali (L2)
 - o redno sodelovanje s psihologinjo na CSD (L25)

Spremembe

- navodila
 - o starša razumeta a nič ne naredita (K29)
- pomoč
 - o starša sprejmeta (K37)
- konkretne naloge
 - o neopravljanje (K51)
- trud
 - o da bi dobila deklico nazaj (M7)
 - o strokovne delavke v korist bioloških staršev (M22)
 - o starša zavračata trud strokovne delavke za sodelovanje (M23)
- CSD ni naredil nič
 - o Strah pred očetom (M19)
 - o Je že ves čas tako (M20)
- spodbujanje s strani CSD
 - o ne morejo prisiliti (N16)
- pomanjkanje
 - o se ne da veliko narediti s starši (N23)

odnosi

- na začetku
 - o naklonjenost strokovne delavke biološkemu staršev (K49)
- poudarek
 - o starši in otroci čim več skupaj (L6)
- pogovor
 - o vedno na voljo (L20), (L27)
 - o nasveti, pomoč (L21)
- neenakovredni
 - o bolj zadržani do biološke družine, se bojijo (M37)

DELO Z OTROKOM

Odnosi

- prioriteta
 - o otroci (K20)

doma

- zanemarjanje
 - o otrok (K25)
- preživljanje časa

- ves čas notri (K26)

rejniška družina

- kriza
 - po vrnitvi s stikov (K27)
- umivanje
 - problem (K28)

CSD

- stiki
 - sprašujejo če so v redu (K38)

skrb

- otrok
 - glede skrbi za starše (K42)

rejništvo

- namestitvev
 - fantom o tem ni težko govoriti (K53)
 - ni problema (L29)
 - ne razume še popolnoma (M40)
 - razlaga preko pravlji (M41)
- obravnava
 - drugačna (K54)
 - so bolj popustljivi (K55)
 - dodatne možnosti v šoli (K56)
 - razumevanje za težave (K57)
 - ni privilegijev (L30)
- biološki otroci
 - problem s sprejemom rejniških otrok (K58)
 - postavljeni na stran (K59)
- več pozornosti
 - potreba (K60)
- delo
 - če možno, raje nič ne bi delali (K61)

STIKI

Obseg

- sprememba
 - o zmanjšanje (K11), (N13)
 - o minimum (K32)
 - o enkrat na mesec (M26)
- dogovor
 - o obisk dve uri (K12)
 - o vikendi in med tednom kakšen dan (L17)
- začetek
 - o redni vsako soboto (K22)
- več
 - o fantek ne bi zdržal (M27)

izvajanje

- zamuda
 - o oče (K13)
- prevoz na stike
 - o socialna delavka (K21)
- med vikendi
 - o doma naredijo naloge (K34)
- pod nadzorom
 - o določitev s strani sodnega izvedenca (K31)
 - o enkrat na mesec (M13)
- s starimi starši
 - o prepoved s strani staršev (K14)
- pogovor na stikih
 - o starši s socialno delavko (K40)
- usmerjanje k staršem
 - o rejnica in strokovna delavka (M29)
- starši nimajo želje
 - o spodbujanje s strani CSD (N14)
 - o otroci silijo domov (N15)

redni

- ni oviranja
 - o s strani CSD (L18)

otrok in stiki

- stiske
 - o zaradi slabih razmer doma (K23)
- hodi z veseljem
 - o zaradi igrač in strokovne delavke (M28)

- ni dobro zanj
 - o ne dela nič (N12)

10.11 Priloga 11: Odnosno kodiranje intervjujev

Pomoč, ki jo prejmejo s strani strokovnih delavk

-
- odzivnost strokovne delavke
 - podpora strokovne delavke
 - strokovna delavka popolnoma predana svojemu delu
 - več strokovna delavka ne more storiti
 - dosegljivost strokovne delavke (telefon, e-mail)